

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eräiden valtion omistamien alueiden muodostamisesta soidensuojelualueiksi annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi eräiden valtion omistamien alueiden muodostamisesta soidensuojelualueiksi annettua lakia, jolla on perustettu yhteensä 71 soidensuojelualuetta vuoden 1923 luonnonsuojelulain nojalla.

Esitys on jatkoa luonnonsuojelulainsäädännön kehitystyölle, jossa uudistettiin luonnonsuojelulaki sekä päivitettiin vuoden 1996 luonnonsuojelulain nojalla perustettujen 13 kansallispuiston ja vuoden 1923 luonnonsuojelulain nojalla perustettujen 28 kansallispuiston, 19 luonnonpuiston sekä 12 muun valtion luonnonsuojelualueen rauhoitussäännökset uuden luonnonsuojelulain mukaisiksi. Tämän esityksen tavoitteena on saattaa myös eräiden valtion omistamien alueiden muodostamisesta soidensuojelualueiksi vuonna 1988 annetulla lailla perustettujen soidensuojelualueiden rauhoitussäännökset yhdenmukaisiksi 1.6.2023 voimaan tulleen luonnonsuojelulain kanssa ja saattaa rauhoitussäännökset lain tasolle.

Esityksen myötä vuonna 1988 lailla perustettujen soidensuojelualueiden rauhoitussäännösten yksilön oikeuksia ja velvollisuuksia koskevista kysymyksistä säädettäisiin perustuslain mukaisesti lailla. Esitys myös yhdenmukaistaisi soidensuojelualueita ja muita valtion luonnonsuojelualueita koskevaa sääntelyä. Saamelaisten kotiseutualueella rauhoitussäännöksissä säilytettäisiin edelleen saamelaisten kulttuurin ylläpitämisen ja kehittämisen edellytykset. Lisäksi esityksessä tehtäisiin valtatie 21 Palojoensuu-Maunu parannushankkeen toteuttamisen edellyttämät vähäiset muutokset Lätäsenon-Hietajoen ja Jietanasvuoman soidensuojelualueiden rajauksiin. Esityksen tarkoituksena ei ole tehdä muita muutoksia soidensuojelualueiden rajauksiin tai merkittäviä muutoksia voimassa oleviin rauhoitussäännöksiin.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan päivänä kuuta 2027

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	5
1 Asian tausta ja valmistelu	5
1.1 Tausta	5
1.2 Valmistelu	5
2 Nykytila ja sen arviointi.....	6
2.1 Lain eräiden valtion omistamien alueiden muodostamisesta soidensuojelualueiksi nojalla perustettujen soidensuojelualueiden rauhoitussäännökset	6
2.2 Luonnonsuojelulain (9/2023) mukaiset valtion muun luonnonsuojelualan rauhotussäännökset	8
2.3 Saamelaiden alkuperäiskansaoikeuksien huomioiminen rauhoitussäännöksissä	11
2.4 Kiinteistötekniset ja alueiden hallintaa koskevat säännökset vuoden 1923 luonnonsuojelulain nojalla perustettujen suojelualan osalta	11
2.5 Uuden luonnonsuojelulain kiinteistötekniset ja alueiden hallintaa koskevat säännökset	11
3 Tavoitteet	12
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	13
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	13
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	14
5 Lausuntopalaute	17
6 Säännöskohtaiset perustelut.....	17
7 Lakia alemman asteinen sääntely	22
8 Voimaantulo	22
9 Suhde perustuslakiin ja säätämijärjestys	23
LAKIEHDOTUS	27
Laki eräiden valtion omistamien alueiden muodostamisesta soidensuojelualan annetun lain muuttamisesta	27
LIITE 1	31
LIITE 2	32
LIITE 3	33
LIITE 4	34
LIITE 5	35
LIITE 6	36
LIITE 7	37
LIITE 8	38
LIITE 9	39
LIITE 10	40
LIITE 11	41
LIITE 12	42
LIITE 13	43
LIITE 14	44
LIITE 15	45
LIITE 16	46
LIITE 17	47
LIITE 18	48
LIITE 19	49
LIITE 20	50

LIITE 21	51
LIITE 22	52
LIITE 23	53
LIITE 24	54
LIITE 25	55
LIITE 26	56
LIITE 27	57
LIITE 28	58
LIITE 29	59
LIITE 30	60
LIITE 31	61
LIITE 32	62
LIITE 33	63
LIITE 34	64
LIITE 35	65
LIITE 36	66
LIITE 37	67
LIITE 38	68
LIITE 39	69
LIITE 40	70
LIITE 41	71
LIITE 42	72
LIITE 43	73
LIITE 44	74
LIITE 45	75
LIITE 46	76
LIITE 47	77
LIITE 48	78
LIITE 49	79
LIITE 50	80
LIITE 51	81
LIITE 52	82
LIITE 53	83
LIITE 54	84
LIITE 55	85
LIITE 56	86
LIITE 57	87
LIITE 58	88
LIITE 59	89
LIITE 60	90
LIITE 61	91
LIITE 62	92
LIITE 63	93
LIITE 64	94
LIITE 65	95
LIITE 66	96
LIITE 67	97
LIITE 68	98
LIITE 69	99
LIITE 70	100
LIITE 71	101
LIITE	103

RINNAKKAISTEKSTI.....	103
Laki eräiden valtion omistamien alueiden muodostamisesta soidensuojelualueiksi annetun lain muuttamisesta.....	103

LUONNOS

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi lakia eräiden valtion omistamien alueiden muodostamisesta soidensuojelualueiksi (851/1988), jolla on perustettu yhteensä 71 soidensuojelualuetta vuoden 1923 luonnonsuojelulain (71/1923) nojalla.

Uusi luonnonsuojelulaki (9/2023) tuli voimaan 1.6.2023. Vuoden 1996 luonnonsuojelulain (1096/1996) nojalla lailla perustettujen valtion luonnonsuojelualueiden rauhoitussäännökset yhdenmukaistettiin ja ajantasaisesti uuden luonnonsuojelulain mukaisiksi luonnonsuojelulain 137 §:n 2 momentin säännöksellä. Sen sijaan vuoden 1923 luonnonsuojelulain nojalla perustettujen valtion luonnonsuojelualueiden rauhoitussäännökset jätettiin voimaan luonnonsuojelulain 138 §:n 1 momentin säännöksellä.

Luonnonsuojelulain uudistamistyön yhteydessä päivitettiin vuoden 1923 luonnonsuojelulain nojalla perustettujen 28 kansallispuiston, 19 luonnonpuiston sekä 12 muun valtion luonnonsuojelualueen rauhoitussäännökset uuden luonnonsuojelulain mukaisiksi. Tällä hallituksen esityksellä saatettaisiin myös lailla eräiden valtion omistamien alueiden muodostamisesta soidensuojelualueiksi vuonna 1988 perustettujen soidensuojelualueiden rauhoitussäännökset yhdenmukaisiksi luonnonsuojelulain kanssa ja saatettaisiin rauhoitussäännökset lain tasolle Suomen perustuslain (731/1999) 80 §:n 1 momentin edellyttämällä tavalla. Päivitystarve koskee nyt muutettavaksi esitetyn lain (851/1988) lisäksi myös lakia eräiden valtion omistamien alueiden muodostamisesta soidensuojelualueiksi (676/1981), jolla on perustettu yhteensä 59 soidensuojelualuetta vuoden 1923 luonnonsuojelulain nojalla. Kyseinen laki päivitetään vastaavalla tavalla erillisessä hankkeessa.

Pallas-Yllästunturin kansallispuistoa koskeneesta hallituksen esityksestä (HE 169/2003 vp) annetussa perustuslakivaliokunnan lausunnossa (PeVL 29/2004 vp) todettiin, että perustuslain 80 §:n 1 momentin kannalta on ongelmallista, että kansallis- ja luonnonpuistojen rauhoitussäännökset on annettu asetustasolla. Tämän johdosta ympäristövaliokunnan esityksen mukaisesti eduskunnan vastauksessa (EV 185/2004 vp) lausuttiin, että valtioneuvoston on ryhdyttävä toimenpiteisiin kansallis- ja luonnonpuistoja koskevan lainsäädännön saattamiseksi perustuslain 80 §:n vaatimuksia vastaavaksi. Sama vaatimus koskee myös lailla perustettuja soidensuojelualueita, joiden rauhoitussäännöksistä on säädetty asetuksilla.

Eduskunnan vastauksen johdosta muutettiin luonnonsuojelulain (1096/1996) asetuksenantovaltuussäännöstä luonnonsuojelulain muutoksella (58/2011), mutta yksittäiset luonnonsuojelualueiden perustamislait ja niiden nojalla annetut asetustasoiset rauhoitussäännökset jäivät ennalleen. Ympäristövaliokunta korosti kyseistä lakimuutosta koskeneesta hallituksen esityksestä luonnonsuojelulain muuttamisesta (HE 99/2009 vp) antamassaan lausunnossa (YmVM 11/2010 vp), että ennen luonnonsuojelulakia sekä luonnonsuojelulain jälkeen perustettujen alueiden rauhoitussäännökset poikkeuksineen tulee luonnonsuojelulain muutoksen voimaan tulon jälkeen saattaa lailla asetuksen tasolta lain tasolle mahdollisimman nopeasti.

Toimeksiannon toteutus on viipynyt luonnonsuojelulain kokonaisuudistuksen vuoksi.

1.2 Valmistelu

Hallituksen esitys on valmisteltu ympäristöministeriössä.

Esityksen valmistelun aikana ympäristöministeriö järjesti tiedotus- ja kuulemistilaisuudet Metsähallituksen, ELY-keskusten, puolustusministeriön, Paliskuntain yhdistyksen, Saamelaispaliskunnat ry:n, paliskuntien, Saamelaiskäräjien sekä alueilla toimivien metsästyseurojen kanssa keväällä sekä syys-marraskuussa 2025. Lisäksi käytiin saamelaiskäräjistä annetun lain (974/1995) 9 §:n mukaiset neuvottelut 12.11.2025.

Täydentyä lausuntokierroksen jälkeen

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 Lain eräiden valtion omistamien alueiden muodostamisesta soidensuojelualueiksi nojalla perustettujen soidensuojelualueiden rauhoitussäännökset

Lalla eräiden valtion omistamien alueiden muodostamisesta soidensuojelualueiksi (851/1988, jäljempänä *soidensuojelulaki*) on perustettu 71 soidensuojelualuetta, joiden rauhoitussäännökset on annettu asetuksella eräistä valtion omistamille alueille perustetuista soidensuojelualueista (852/1988, jäljempänä *soidensuojeluasetus*).

Asetuksen 1 §:n 1 momentin mukaan laissa 851/1988 tarkoitetuilla soidensuojelualueilla on kielletty ojitus, maa-ainesten ottaminen sekä maa- ja kallioperän vahingoittaminen; rakennusten, teiden ja rakennelmien rakentaminen; turvemilla olevan puuston hakkaaminen; luonnonvaraisten selkärankaisten eläinten tappaminen, pyydystäminen ja hätyyttäminen sekä selkärangattomien eläinten pyydystäminen ja kerääminen jäljempänä asetuksessa säädettävien poikkeuksin; sekä muut toimenpiteet, jotka saattavat muuttaa suoalueen luonnonmukaista vesitasapainoa. Saman pykälän 2 momentin mukaan ympäristöministeriö voi kieltää määrätyn ruohovartisen kasvilajin yksilöiden poimimisen ja keräämisen soidensuojelualueella.

Asetuksen 2 §:n 1 momentissa on lisäksi kielletty Siukatanjärvien, Suikeloavaan, Joutsenaavan–Kaitaavaan, Löytöjängän–Suksenpaistamaavaan, Hyöteikönsuon, Leväsuon–Kärppäsuon, Linjasalmennevan sekä Ison-Huoppion soidensuojelualueilla kaikki metsätaloudelliset toimenpiteet metsäpuiden käpyjen ja siementen keräämistä sekä metsänjalostukseen tarvittavien kasvinosien vähäistä ottamista lukuun ottamatta. Saman pykälän 2 momentin mukaan muiden kuin 1 momentissa mainittujen soidensuojelualueiden kivennäismaiden metsätaloudellinen käyttö ja hoito suoritetaan hoito- ja käyttösuunnitelman mukaisesti. Hoito- ja käyttösuunnitelmassa voidaan sallia myös alueen käytön tai hoidon kannalta tarpeellisen tien rakentaminen soidensuojelualueelle.

Asetuksen 3 §:n 1 momentin mukaan soidensuojelualueella on 1 §:n säännösten estämättä sallittu: sellaisten rakennusten, rakennelmien ja polkujen rakentaminen ja kunnossapito, jotka ovat tarpeen yleisön opastamista, tutkimustoimintaa ja luonnonharrastusta varten; metsästyksi niillä soidensuojelualueilla, jotka sijaitsevat metsästyslain (290/62) 3 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa kunnissa ja, sen mukaan kuin järjestyssäännössä tarkemmin määrätään, myös muilla soidensuojelualueilla; kalastus; tieteellisessä tai opetuksellisessa tarkoituksessa tapahtuva eläinten tappaminen, pyydystäminen ja kerääminen sekä kivennäisnäytteiden vähäinen ottaminen metsähallituksen luvalla; liiallisen lisääntymisen vuoksi tai muusta syystä vahingollisen kasvi- tai eläinlajin yksilöiden vähentämien ympäristöministeriön luvalla; toimenpiteet, jotka ovat tarpeen alueen luonnonmukaisen kehityksen palauttamiseksi; toimenpiteet alueella olevien rakennusten teiden, rakennelmien sekä sähkö- ja puhelinlinjojen kunnossapidämiseksi; poronhoito ja sen edellyttämät toimenpiteet; toimenpiteet, jotka ovat tarpeen alueen ja sen ympäristön suojelemiseksi metsäpalolta; toimenpiteet, jotka ovat tarpeen uittoa, palovartiointia, pelastuspalvelua,

valtakunnan rajojen vartiointia ja valvontaa sekä kartoitus- ja maanmittaustöitä varten; toimenpiteet jotka ovat välttämättömiä lennätin-, puhelin- tai radiotoimintaa taikka geologista tutkimusta tai malminetsintää varten edellyttäen, että siihen on saatu ympäristöministeriön lupa; sekä muut toimenpiteet, jotka ovat tarpeellisia soidensuojelualan tarkoituksenmukaisen hoidon ja käytön kannalta ja jotka ympäristöministeriö on hyväksynyt.

Asetuksen 3 §:n 2 momentissa on lisäksi säädetty, että Juvan kunnassa sijaitsevan Ison-Huppion soidensuojelualueelle saadaan 1 §:n säännösten estämättä rakentaa uusi 400+110 kV voimajohto nykyisen 110 kV voimajohdon tilalle. Voimajohto on rakennettava ja sitä on ylläpidettävä niin, etteivät toimenpiteet vaaranna soidensuojelualan luontaista vesitaloutta, kasvillisuutta tai linnustoa.

Soidensuojelualueita koskeva sääntely on tällä hetkellä perustuslain kannalta ongelmallista. Perustuslain 80 §:n 1 momentin mukaisesti yksilöiden oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista on säädettävä lailla. Pallas-Yllästunturin kansallispuistoa koskeneesta hallituksen esityksestä (HE 169/2003 vp) annetussa perustuslakivaliokunnan lausunnossa (PeVL 29/2004 vp) todettiin, että perustuslain 80 §:n 1 momentin kannalta on ongelmallista, että kansallis- ja luonnonpuistojen rauhoitussäännökset on annettu asetustasolla. Tämän johdosta eduskunnan vastauksessa (EV 185/2004 vp) lausuttiin, että valtioneuvoston on ryhdyttävä toimenpiteisiin kansallis- ja luonnonpuistoja koskevan lainsäädännön saattamiseksi perustuslain 80 §:n vaatimuksia vastaavaksi. Sama vaatimus koskee lailla perustettuja soidensuojelualueita, joiden rauhoitussäännöksistä on säädetty asetuksilla.

Soidensuojeluasetuksen rauhoitussäännökset vastaavat pääosin voimassa olevan luonnonsuojelulain säännöksiä, mutta säännökset ovat osin sisällöltään vanhentuneita. Soidensuojelualueiden perustamisen jälkeen luonnonsuojelulakiin on tehty kaksi kokonaisuudistusta (HE 79/1996 vp; HE 76/2022 vp), minkä lisäksi luonnonsuojelulain kansallis- ja luonnonpuistoja sekä valtion muita luonnonsuojelualueita koskeviin rauhoitussäännöksiin on tehty useita pienempiä päivityksiä. Päivitykset ovat koskeneet muun muassa viranomaisten toimintaa, vieraslajien torjunnan edistämistä sekä riistalajien yksilöiden poistamista luonnonsuojelualueilta suojelualueiden ulkopuolisista syistä johtuen. Vuoden 1923 luonnonsuojelulain nojalla annetut valtion luonnonsuojelualueita koskevat perustamissäädökset ja niissä annetut rauhoitussäännökset on kuitenkin lakiuudistusten yhteydessä jätetty siirtymäsäännöksillä edelleen voimaan. Siten luonnonsuojelulain rauhoitussäännöksiin tehdyt muutokset eivät ole koskeneet soidensuojelualueita, vaan niillä on sovellettu edelleen vuoden 1988 soidensuojeluasetuksen rauhoitussäännöksiä.

Soidensuojelualueiden rauhoitussäännökset poikkeavat joiltain osin merkittävästikin voimassa olevan luonnonsuojelulain sääntelystä. Soidensuojelualueilla ei esimerkiksi luonnonsuojelualueilla vallitsevan käytännön mukaisesti ole kielletty sienten, puiden, pensaiden tai kasvien tai niiden osien vahingoittamista. Lisäksi osalla soidensuojelualueista on sallittu kivennäismaiden metsätaloudellinen käyttö sekä käpyjen ja siementen kerääminen, mitkä ovat käytäntöinä vanhentuneita sekä haitallisia alueiden luontoarvojen turvaamisen kannalta. Käpyjen ja siementen kerääminen sekä metsänjalostukseen tarvittavien kasvinosien vähäinen ottaminen on Luonnonvarakeskukselta saadun tiedon mukaan jäänyt merkityksettömäksi. Metsähallitus ei myöskään enää harjoita soidensuojelualueilla metsätaloutta. Soidensuojelualueet ovat Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien taseessa, eikä alueilla ole tuottovaatimusta.

Metsähallitus vastaa luonnonsuojelulain mukaisesti valtion luonnonsuojelualueverkoston hallintaan, käyttöön ja hoitoon liittyvistä tehtävistä ja on toimivaltainen viranomaisena valtion luonnonsuojelualueita koskevissa lupa-asioissa. Soidensuojeluasetuksessa toimivalta myöntää lupa vahingollisen kasvi- tai eläinlajin yksilöiden vähentämiseen sekä muun muassa geologista tutkimusta tai malminetsintää koskeviin toimenpiteisiin kuuluu kuitenkin ympäristöministeriölle.

Asetuksessa toimivalta luvan myöntämiseen tieteelliseen tai opetukselliseen tarkoitukseen kuuluu puolestaan Metsähallitukselle. Viranomaisten välinen toimivallanjako soidensuojelualueita koskevilla lupa-asioissa on ollut osin epäselvä sekä edellyttänyt ympäristöministeriöltä yksittäistapauksellista päätöksentekoa erityisesti malminetsintää koskevilla luvissa. Soidensuojeluasetuksessa ei myöskään ole säädetty tarkemmin rauhoitussäännöksistä poikkeamisen edellytyksistä, mikä on vaikeuttanut viranomaisen lupaharkintaa.

Luonnonsuojelulain mukaisesti valtion luonnonsuojelualueita perustettaessa perustamissäädöksissä säädetään alueiden perustamistarkoituksesta. Luonnonsuojelulain rauhoitussäännöksiä koskevien poikkeusten sallittavuuden yhtenä edellytyksenä on, että luonnonsuojelualan perustamistarkoitusta ei vaaranneta. Soidensuojelulaki tai -asetus eivät sisällä säädöstä alueiden perustamistarkoituksesta. Soidensuojelualueita koskevan asetuksen perustelumuiotissa 26.9.1988 on todettu perustettujen soidensuojelualueiden suojelun päätavoitteeksi suoalueen luonnonsuojelun vesitasapainon säilyttäminen. Soiden ja niiden muiden luontotyyppien kanssa muodostamien ekologisten kokonaisuuksien suojelun rajaaminen luonnonsuojelun vesitasapainon säilyttämiseen on kuitenkin ekologisesti näkökulmasta puutteellista. Kaikki lakiin sisältyvät 71 soidensuojelualuetta on niiden kansallisen rauhoituksen jälkeen liitetty EU:n Natura 2000 -verkostoon. Alueiden tietolomakkeissa suojeluperusteisiin sisältyy suoluontotyyppien lisäksi myös esimerkiksi boreaalisia luonnonsuojelun metsiä, pienvesiä sekä tulva- ja pohjavesivaikutteisia luontotyyppisiä ja niiden lajistoa. Luonnontilaiset suot ovat myös linnustollisesti arvokkaita, ja alueista 36 on lintudirektiivin mukaisia erityisiä suojelualueita (SPA-alueet).

2.2 Luonnonsuojelulain (9/2023) mukaiset valtion muun luonnonsuojelualan rauhoitussäännökset

Luonnonsuojelulain 52 §:n 1 momentin mukaan valtion muuhun luonnonsuojelualueeseen sovelletaan, mitä 49–51 §:ssä säädetään kansallis- ja luonnonsuojelualueesta, jollei jäljempänä tässä pykälässä toisin säädetä. Kyseiset lainkohdat koskevat kansallispuistojen ja luonnonsuojelualan rauhoitussäännöksiä (49 §), poikkeuksia kansallispuistojen ja luonnonsuojelualan rauhoitussäännöksistä (50 §) ja luvanvaraisia poikkeuksia kansallispuistojen ja luonnonsuojelualan rauhoitussäännöksistä (51 §).

Kansallis- ja luonnonsuojelualueissa on luonnonsuojelulain 49 §:n mukaan kiellettyä luontoa muuttava toiminta, kuten rakennusten, rakennelmien tai teiden rakentaminen; maa-ainesten tai kaivoskivennäisten ottaminen ja maa- tai kallioperän vahingoittaminen; ojittaminen; sienien, puiden, pensaiden tai muiden kasvien tai niiden osien ottaminen taikka vahingoittaminen; luonnonsuojelualan selkärankaisten eläinten pyydystämisen, tappamisen tai hätyyttämisen taikka niiden pesien hävittäminen, ja selkärangattomien eläinten pyydystämisen tai kerääminen. Luetteloon sisältyy myös yleisluontoinen kieltä ryhtyä muihinkaan toimiin, jotka vaikuttavat epäedullisesti alueen luonnontiloihin, maisemaan, eliölajien säilymiseen taikka alueen perustamistarkoitukseen.

Luonnonsuojelulain 50 §:ssä säädetään siitä, milloin lain 49 §:ssä säädetyistä kielloista voidaan poiketa ilman luonnonsuojelualan hallinnasta vastaavan viranomaisen eli Metsähallituksen lupapäätöstä. Sallittuja ovat toimenpiteet, joita luonnonsuojelualan asianmukainen hoito tai käyttö edellyttää ja jotka eivät vaaranna alueen perustamistarkoitusta. Sallittua on rakentaa, entistää ja kunnostaa rakennuksia, rakennelmia ja polkuja, jotka ovat tarpeen alueen hoitoa, valvontaa, tutkimusta, yleisön opastamista ja kävijäturvallisuutta, retkeilyä ja alueeseen tutustumista varten sekä rakentaa sellainen tie, joka on tarpeen alueen opastustoiminnan kannalta. Sallittua on myös hoitaa ja kunnostaa luonnonsuojelualan ja kulttuuriympäristöjä, perinneluontotyyppisiä ja rakennusperintöä sekä ennallistamalla palauttaa heikentyneiden elinympäristöjen luontainen kehitys. Marjojen ja hyötysienien poimiminen on sallittua, samoin kalastaminen kalastuslain

(379/2015) 7 §:ssä säädettyjen yleiskalastusoikeuksien mukaisesti eli onkiminen ja pilkkiminen sekä viehekalastus kalastuksenhoitomaksun suorittaneille.

Poronhoidon harjoittaminen on aina sallittua poronhoitolain (848/1990) mukaisesti. Poronhoidossa voidaan liikkua moottorikäyttöisellä ajoneuvolla maastoliikennelain (1710/1995) 4 §:n 2 momentin 3 kohdan mukaisesti ilman maanomistajan lupaa lumipeitteen aikana ja poronhoidon kannalta välttämättömissä tehtävissä lumettomassa maastossa.

Sallittua on olemassa olevien teiden, yhdyskuntateknisten rakenteiden, kuten sähkö-, kaapeli- ja puhelinlinjojen, tietoliikenne-, energia-, vesi- tai jätevesihuoltorakenteiden ja laitteiden käyttö ja kunnostus, samoin vesistöalueilla merenkulun turvalaitteiden ja vesistön kulkuväylien kunnostus, esimerkiksi uppotukkien ja ruovikon poisto. Sallittua on kartoitus ja maanmittaus-työt, mutta ei malminetsintä.

Haitallisia vieraskasvilajeja, kuten jättiputkea, jättipalsamia, kurturuusua ja komealupiinia, saa torjua ja poistaa. Eläimistä sama koskee haitallisista vieraslajeista minkin ja supikoiran pyydystämistä ja tappamista maanomistajan luvalla. Lisäksi on sallittua haavoittuneen eläimen lopettaminen sekä kuolleen riistaeläimen haltuunotto alueen ulkopuolella tapahtuvaan metsästyksen liittyvässä tilanteessa. Hirven ja valkohäntäkauriin ajo on sallittua, jos Metsähallitus on tehnyt tästä metsästysvuokrasopimuksen.

Edelleen kansallispuistossa ja luonnonpuistossa on sallittua tilanteen niin vaatiessa ryhtyä maanpuolustuksen, Rajavartiolaitoksen tehtävien, pelastustoiminnan, ihmisiin tai eläimiin tarttuvien tautien ja kasvintuhoojien torjunnan tai eläinsuojelun edellyttämiin välttämättömiin toimenpiteisiin sekä kaataa naapurikiinteistölle ilmeistä vaaraa aiheuttava puu. Toimenpiteet on kuitenkin toteuttava siten, ettei niillä aiheuteta alueen perustamistarkoitukselle suurempaa haittaa, kuin on välttämätöntä.

Luonnonsuojelulain 51 §:n nojalla Metsähallituksella on toimivalta antaa lupa poiketa lain 49 §:ssä säädettyistä kielloista pykälässä säädettyissä tilanteissa. Poikkeuslupa eliölajeja koskevista kielloista voidaan myöntää tutkimusta tai muuta tieteellistä tarkoitusta tai opetusta varten. Eliölajien yksilöiden lukumäärän vähentäminen voidaan sallia, jos laji on tullut liian runsaslukiseksi tai muutoin vahingolliseksi. Metsästyslain 5 §:n 1 momentissa tarkoitettujen riistaeläinlajien yksilöiden poistaminen alueelta voidaan sallia myös luonnonsuojelualueen ulkopuolisista tarpeista johtuen eli kun yksilöt aiheuttavat ilmeisen uhan ihmisen turvallisuudelle tai uhkaavat aiheuttaa omaisuudelle merkittävää taloudellisesta vahinkoa. Käytännössä tätä sovelletaan hirvieläinten liikenteelle aiheuttamien vahinkojen torjumiseen, harmaahylkeiden kaupalliselle kalastukselle aiheuttamien vahinkojen ehkäisemiseen, suurpetojen karja- tai porotaloudelle aiheuttamien vahinkojen rajoittamiseen sekä vaaraa aiheuttavien karhu- ja susiyksilöiden poistamiseen. Metsähallituksen poikkeusluvan lisäksi on oltava metsästyslain, mahdollisesti poliisilain mukainen lupa.

Metsähallitus voi sallia myös esimerkiksi kaupallisen kalastuksen suojelualueella, samoin poronhoitoon liittyvien, poronhoitolain tarkoittamien erotus- ja esteitojen sekä porotallien, kämppien ja muiden huoltorakennusten rakentamisen ja ilma-aluksella laskeutumisen.

Metsähallitus voi sallia myös muiden kuin alueen hoidon ja käytön kannalta tarpeellisten sekä kulttuurihistoriallisten rakennusten ja rakennelmien entistämien ja kunnostamisen.

Metsähallitus voi myöntää luvan geologiseen tutkimukseen kansallis- ja luonnonpuistoissa edellyttäen, että sillä ei aiheuteta alueen lajeille, luontotyypeille, vesitaloudelle tai maisemalle vähäistä suurempaa haittaa. Valtion muulla luonnonsuojelualueella Metsähallitus voi 52 §:n 5

momentin nojalla antaa myös luvan malminetsintään. Lupa voidaan kuitenkin myöntää vain, mikäli toiminta ei vaaranna alueen perustamistarkoitusta eikä aiheuta suojelun perusteena oleville lajeille tai luontotyypeille, vesitaloudelle, maisemalle taikka saamelaisten oikeuksille alkuperäiskansana vähäistä suurempaa haittaa.

Luonnonsuojelulain 52 §:n 2 momentin mukaan metsästys on sallittu valtion muulla luonnonsuojelualueella, joka sijaitsee metsästyslain 8 §:ssä tarkoitetun kunnan alueella. Valtioneuvoston asetuksella voidaan kuitenkin säätää metsästyksen rajoittamisesta tällaisessa kunnassa sijaitsevalla valtion muulla luonnonsuojelualueella, jos metsästys vaarantaa alueen perustamistarkoitusta tai aiheuttaa haittaa alueen muulle käytölle. Rajoitukset voivat olla alueellisia, ajallisia tai kohdistua tiettyyn riistaeläinlajiin. Valtioneuvoston asetuksella voidaan myös säätää, että metsästys on sallittu vain mainituissa pykälässä tarkoitetulle kuntalaiselle, jos se on tarpeen riistakantojen turvaamiseksi tai hoitamiseksi.

Muulla kuin metsästyslain 8 §:ssä tarkoitetulla alueella sijaitsevalla valtion muulla luonnonsuojelualueella eläinten tappamiseen, pyydystämiseen ja häytyttämiseen sovelletaan luonnonsuojelulain 52 §:n 3 momentin mukaan sen sijaan lain 49 §:n 1 momentin 5 kohdan kieltoa. Perustamisasetuksella voidaan kuitenkin säätää metsästyksen sallimisesta valtion muulla luonnonsuojelualueella, jos metsästys ei vaaranna alueen perustamistarkoitusta eikä aiheuta haittaa alueen muulle käytölle. Säännökset voivat olla ajallisesti tai alueellisesti rajoitettuja taikka kohdistua tiettyyn riistaeläinlajiin.

Kalastuksesta yleisellä vesialueella meressä ja Suomen talousvyöhykkeellä sijaitsevalla valtion muulla luonnonsuojelualueella on myös erityissäännös luonnonsuojelulain 52 §:n 4 momentissa. Sen mukaan kalastuksesta näillä alueilla säädetään kalastuslain 8 §:n 1 ja 3 momenteissa. Valtioneuvoston asetuksella voidaan kuitenkin säätää kalastuksen rajoittamisesta yleisellä vesialueella meressä tai Suomen talousvyöhykkeellä sijaitsevalla valtion muulla luonnonsuojelualueella, jos kalastus vaarantaa alueen perustamistarkoitusta tai aiheuttaa haittaa alueen muulle käytölle. Rajoitukset voivat olla alueellisia tai ajallisia.

Lisäksi luonnonsuojelulain 52 §:n 6 momentissa on mahdollistettu se, että valtion muun luonnonsuojelualueen perustamisasetuksella voidaan säätää poikkeus lain kiellosta Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen harjoitus- ja koulutustoiminnan turvaamiseksi. Perustamisasetuksella voidaan säätää myös lentotoiminnan ja merenkulun turvalaitteiden sijoittamisesta ja kunnossapidamisestä ja muista vastaavista viranomaisen toimenpiteistä sekä tien, johdon ja kaapelin rakentamisen, ojan kaivamisen, vesikulkuväylän ruoppaamisen ja muun vastaavan toimenpiteen sallimisesta, jos toimenpiteet eivät vaaranna alueen perustamistarkoitusta. Perustamisasetuksella voidaan lisäksi säätää saamelaisten alkuperäiskansaoikeuksien toteuttamisen kannalta välttämättömien rakennusten ja rakennelmien sallimisesta saamelaisten kotiseutualueella sijaitsevalla valtion muulla luonnonsuojelualueella, jos sillä ei vaaranneta alueen perustamistarkoitusta.

Liikkumisen rajoittamisesta valtion muulla luonnonsuojelualueella säädetään luonnonsuojelulain 56 §:n 2 momentissa. Sen mukaan liikkumista, leiriytymistä, maihinnousua sekä veneen, laivan tai muun kulkuneuvon pitämistä saadaan kieltää tai rajoittaa joko alueen perustamissäädöksellä tai järjestyssäännön määräyksellä. Liikkumisen ja maihinnousun kieltämisen tai rajoituksen on oltava välttämätöntä alueen eliölajien tai luontotyyppien säilymiselle. Saman pykälän 3 momentin mukaan Metsähallitus voi antaa luvan poiketa kiellosta tai rajoituksesta.

2.3 Saamelaisten alkuperäiskansaoikeuksien huomioiminen rauhoitussäännöksissä

Luonnonsuojelulain 55 §:ssä säädetään eräiden oikeuksien turvaamisesta. Säännös koskee velvollisuutta turvata saamelaisten kulttuurin ylläpitämisen ja kehittämisen edellytykset perustettaessa valtion luonnonsuojelualueita saamelaiskäräjistä annetun lain (974/1995) 4 §:n mukaiselle saamelaisten kotiseutualueelle, millä toteutetaan perustuslain 17 §:n 3 momentin säännöstä saamelaisten oikeudesta alkuperäiskansana omaan kieleen ja kulttuuriin.

Perustuslain säännöksen turvaamaan saamelaisten kulttuurimuotoon lasketaan kuuluvaksi saamelaisten perinteiset elinkeinot, poronhoito, kalastus, metsästys, keräily sekä saamen käsityöt (duodji). Perustettaessa valtion luonnonsuojelualueita saamelaisten kotiseutualueelle on pyritty siihen, että erityisesti perinteisen saamelaisporonhoidon harjoittamisen edellytykset tulisivat turvatuksi.

Poronhoidon kanssa kilpaileva maankäyttömuoto luonnonsuojelualueilla on yleensä matkailu. Tähän liittyen varsinkin tietyt maastossa liikkumisen muodot, kuten moottorikelkkailu ja koiravaljakoilla ajaminen, ovat suurin haaste.

Luonnonsuojelulain 55 §:n mukaan oikeuksien turvaamisessa on samalla otettava huomioon alueiden suojelun erityiset tavoitteet ja kansallispuistoissa myös alueella kävijät. Tämä tarkoittaa sitä, että esimerkiksi kalastusta ja metsästystä voi erityisistä syistä olla tarpeen rajoittaa myös Ylä-Lappiin perustettavilla luonnonsuojelualueilla. Näistä säädetään kunkin yksittäisen perustamissäädöksen käsittelyn yhteydessä.

2.4 Kiinteistötekniiset ja alueiden hallintaa koskevat säännökset vuoden 1923 luonnonsuojelulain nojalla perustettujen suojelualueiden osalta

Ennen vuoden 1996 luonnonsuojelulakia säädettyissä valtion luonnonsuojelualueiden perustamislajeissa ja asetuksissa on säädetty usein eri tavoin koskien luonnonsuojelualueiden kiinteistönmuodostusta, rajojen merkintää sekä haltuunotto-oikeuksia. Vuoden 1996 luonnonsuojelulakiin ei sisällynyt siirtymäsäännöstä kiinteistötekniisten ja alueiden hallintaan liittyvien säännösten soveltamisesta aiemmin perustettuihin suojelualueisiin. Toisin on nyt voimassa olevassa luonnonsuojelulaissa. Luonnonsuojelulain 138 §:n 2 momentin mukaan myös vuoden 1923 luonnonsuojelulain nojalla perustettuihin valtion suojelualueisiin sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään liikkumisen rajoittamisesta valtion luonnonsuojelualueella, luonnonsuojelualueen hoito- ja käyttösuunnitelmasta, järjestyssäännöstä valtion luonnonsuojelualueella, luonnonsuojelualueen rajojen määrittämisestä ja merkitsemisestä, alueen liittämistä valtion luonnonsuojelualueeseen sekä yleiskalastusoikeuksiin perustuvasta kalastuksesta.

2.5 Uuden luonnonsuojelulain kiinteistötekniiset ja alueiden hallintaa koskevat säännökset

Luonnonsuojelulain 57 § koskee luonnonsuojelualueen hoito- ja käyttösuunnitelmaa, joka on aina laadittava kansallispuistolle, mutta tarvittaessa myös luonnonpuistolle ja valtion muulle luonnonsuojelualueelle. Säännöksessä määrätään prosessista ja suunnitelman hyväksymisestä. Luonnonsuojelualueen hoito- ja käyttösuunnitelmaa koskevat säännökset korvaavat vanhojen valtion luonnonsuojelualueiden osalta niiden perustamissäädöksissä mahdollisesti olevat hoito- ja käyttösuunnitelmaa koskevat erityissäännökset.

Luonnonsuojelulain 58 §:ssä säädetään järjestyssäännöstä, joka on aina laadittava kansallispuistolle, mutta tarvittaessa myös luonnonpuistolle ja valtion muulle luonnonsuojelualueelle. Mikäli liikkumisrajoitukset ovat tarpeen, ne voidaan asettaa edellä todetusti järjestyssäännössä. Muutoin järjestyssääntö on informatiivinen ja kokoaan aluetta koskevat, lainsäädäntöön perustuvat

rajoitukset. Järjestyssääntöä koskevat säännökset korvaavat vanhojen valtion luonnonsuojelualueiden osalta niiden perustamissäädöksissä mahdollisesti olevat järjestyssääntöä koskevat erityissäännökset. Luonnonsuojelulain 138 §:n 1 momentin nojalla päätökset valtion luonnonsuojelualueen järjestyssäännöstä on kuitenkin jätetty voimaan.

Luonnonsuojelulain 59 §:ssä säädetään luonnonsuojelualueen rajojen määrittämisestä ja merkitsemisestä. Suojelualueen kiinteistönmuodostamisessa noudatetaan kiinteistönmuodostamislain (554/1995) säännöksiä. Metsähallitus on lain mukaan velvollinen merkitsemään kansallis- ja luonnonpuiston rajat sekä rajoitusalueet. Luonnonsuojelualueen merkintää koskevat säännökset korvaavat vanhojen valtion luonnonsuojelualueiden osalta niiden perustamissäädöksissä mahdollisesti olevat merkintää koskevat erityissäännökset.

Luonnonsuojelulain 60 §:ssä säädetään alueen liittämisestä valtion luonnonsuojelualueeseen. Valtion omistukseen siirtynyt alue luetaan suoraan kuuluvaksi kyseiseen luonnonsuojelualueeseen, jos alueen käyttämisestä luonnonsuojelualueen laajenuksena on tehty päätös jo hankinnan tai saannon yhteydessä, esimerkiksi kun asiasta on maininta kauppakirjassa, vaihtosopimuksessa tai perinnön vastaanottamista koskevassa asiakirjassa. Metsähallituksen hakemuksesta valtion luonnonsuojelualueeseen voidaan kiinteistötoimituksessa liittää myös sellainen kiinteistö, joka on Metsähallituksesta annetun lain (234/2016) 5 §:ssä tarkoitettua julkisten hallintotehtävien hoitamista varten olevaa omaisuutta, yleiseen vesialueeseen kuuluvaa aluetta lukuun ottamatta. Tämä on rajoitettu tilanteisiin, joissa olemassa olevan muun valtion luonnonsuojelualueen rauhoitussäännökset eivät olennaisella tavalla muuttaisi liitettävän alueen metsästäyskäytäntöjä rajoittavampaan tai sallivampaan suuntaan. Alueen liittämistä valtion luonnonsuojelualueeseen koskevat säännökset korvaavat vanhojen valtion luonnonsuojelualueiden osalta niiden perustamissäädöksissä mahdollisesti olevat alueen liittämistä koskevat erityissäännökset.

Luonnonsuojelulain 133 §:ssä säädetään erätarkastajien oikeudesta erävalvontalain (1157/2005) mukaisella toiminta-alueella ottaa haltuun luonnonsuojelualueella kiellettyyn toimintaan käytettävät välineet sekä oikeudettomasti haltuun saadut eläimet ja kasvit. Metsästyslain 81 §:ssä säädettyä pyyntivälineen talteenotto-oikeutta sekä kalastuslain 108 ja 109 §:ssä säädettyä tarkastusoikeutta ja pyydyksen talteenotto-oikeutta koskevia säännöksiä sovelletaan myös luonnonsuojelualueella.

3 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on yhdenmukaistaa eräiden valtion omistamien alueiden muodostamisesta soidensuojelualueiksi vuonna 1988 annetulla lailla perustettujen soidensuojelualueiden rauhoitussäännökset voimassa olevan luonnonsuojelulain kanssa ja saattaa rauhoitussäännökset lain tasolle.

Esityksen myötä rauhoitussäännösten yksilön oikeuksia ja velvollisuuksia koskevista kysymyksistä säädettäisiin Suomen perustuslain 80 §:n 1 momentin mukaisesti lailla. Saamelaisten kotiseutualueella varmistettaisiin saamelaisten kulttuurin ylläpitämisen ja kehittämisen edellytykset. Lisäksi esityksessä tehtäisiin valtatie 21 Palojoensuu-Maunu välille suunnitellun parannushankkeen toteuttamisen edellyttämät vähäiset muutokset Lätäsenon-Hietajoen ja Jietanasvuoman soidensuojelualueiden rajauksiin. Esityksen tarkoituksena ei ole tehdä muita muutoksia soidensuojelualueiden rajauksiin tai merkittäviä muutoksia voimassa oleviin rauhoitussäännöksiin.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Esityksen keskeisin tarkoitus on saattaa lailla eräiden valtion omistamien alueiden muodostamisesta soidensuojelualueiksi perustettujen soidensuojelualueiden rauhoitussäännökset asetuksesta lain tasolle perustuslain edellyttämällä tavalla sekä vastaamaan voimassa olevan luonnonsuojelulain säännöksiä. Sisällöllisesti rauhoitussäännökset säilyisivät pitkälti ennallaan, koska soidensuojelualueiden nykyiset rauhoitussäännökset vastaavat pääosin voimassa olevaa luonnonsuojelulakia. Rauhoitussäännöksissä varmistettaisiin edelleen saamelaiden kulttuurin ylläpitämisen ja kehittämisen edellytykset.

Poronhoidon edellytysten osalta säännökset esitetään säilytettävän pitkälti ennallaan. Kalastus olisi sallittu kalastuslain yleiskalastusoikeuksien mukaisesti sekä muu kalastus Metsähallituksen luvalla.

Myös metsästystä koskevat poikkeussäännökset säilyisivät pääasiassa ennallaan. Metsästyslain 8 §:ssä tarkoitettulla alueella sijaitsevilla luonnonsuojelualueilla metsästys sallittaisiin metsästyslain mukaisesti nykytilaa vastaavasti. Metsästyslain 8 §:ssä tarkoitettun alueen ulkopuolella metsästyksessä olisi tarpeen säätää lakitasoisesti voimassa olevan asetuksen säädöstä tarkemmin, koska asetuksessa metsästys on jätetty alueiden järjestyssäännöissä määrättäväksi. Myös metsästyslain 8 §:ssä tarkoitettun alueen ulkopuolella metsästyssäännöksillä pyrittäisiin ylläpitämään metsästyksen nykytilanne.

Voimassa olevassa asetuksessa erällä soidensuojelualueilla sallittu metsäpuiden käpyjen ja siementen kerääminen sekä metsänjalostukseen tarvittavien kasvosien vähäinen ottaminen on Luonnonvarakeskukselta saadun tiedon mukaan jäänyt merkityksettömäksi, joten sitä ei esitetä sisällytettävän alueita koskeviin poikkeuksiin rauhoitussäännöksistä. Vastaavalla tavalla merkityksettömäksi on jäänyt myös perustamissäännöksissä erällä soidensuojelualueilla sallittu kivennäismaiden metsätaloudellinen käyttö ja hoito alueelle vahvistetun hoito- ja käyttösuunnitelman mukaisesti, sillä Metsähallitus ei nykyisinkään harjoita metsätaloutta näillä alueilla. Siten alueita koskeviin poikkeuksiin rauhoitussäännöksistä ei sisällytettäisi myöskään metsätalouden harjoittamista luonnonsuojelualueiden kivennäismailla.

Ehdotuksen myötä ympäristöministeriön ja Metsähallituksen välinen toimivallanjako muuttuisi siten, että jatkossa Metsähallitus olisi toimivaltainen käsittelemään soidensuojelualueilla kaikki rauhoitussäännöksistä poikkeamista koskevat lupa-asiat. Voimassa olevassa asetuksessa ympäristöministeriö on toimivaltainen käsittelemään liiallisen lisääntymisen vuoksi tai muutoin vahingollisen kasvi- tai eläinlajin vähentämistä sekä geologista tutkimusta ja malminetsintää koskevat luvat.

Voimassa olevassa asetuksessa on Iso-Huppion soidensuojelualuetta koskeva aluekohtainen erityissäännös, jolla sallitaan uuden voimajohdon rakentaminen nykyisen voimajohdon tilalle. Ehdotuksessa ei olisi tarvetta erikseen sallia uuden voimajohdon rakentamista, sillä mainittu voimajohtohanke on toteutettu.

Esityksessä ehdotetaan lisättävän lakiin soidensuojelualueiden perustamistarkoitus soidensuojelualueita koskevien lupamenettelyjen selkeyttämiseksi. Perustamistarkoituksesta säädetään kansallis- ja luonnonpuistoja sekä valtion muita luonnonsuojelualueita perustettaessa alueiden perustamissäännöksissä. Luonnonsuojelulain luonnonsuojelualueiden rauhoitussäännöksiä koskevien poikkeusten edellytys on, että toimenpiteet eivät vaaranna alueiden perustamistarkoitusta.

Esityksessä ehdotetaan tehtävän valtatie 21 Palojoensuu-Maunu perusparannushankkeen toteuttamisen edellyttämät vähäiset muutokset Jietanasvuoman sekä Lätäsenon-Hietajoen soidensuojelualueiden rajauksiin Enontekiön kunnassa. Valtatien perusparannushankkeessa tietä esitetään tieturvallisuuden sekä tien laatuvaatimusten toteutumisen vuoksi levennettävän tiealueen molemmin puolin. Levennettävä tiealue ulottuu osin Jietanasvuoman ja Lätäsenon-Hietajoen soidensuojelualueille.

Lakiin tehtäisiin viittaukset luonnonsuojelulain saavutettujen oikeuksien pysyvyyttä, liikkuksen rajoittamista, hoito- ja käyttösuunnitelmaa, järjestyssääntöä, luonnonsuojelun rajojen määrittämistä ja merkitsemistä, alueen liittämistä valtion luonnonsuojelun alueeseen sekä haltuunotto-oikeutta koskeviin säännöksiin, joilla korvattaisiin laissa olevat säännökset. Luonnonsuojelulain 138 §:n 2 momentin siirtymäsäännöksen nojalla haltuunotto-oikeutta lukuun ottamatta nämä säännökset ovat tulleet 1.6.2023 lähtien sovellettaviksi myös vuoden 1923 luonnonsuojelulain mukaisilla valtion suojelualueilla eli kaikilla tähän esitykseen sisältyvillä alueilla.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi eräitä viranomaisten välisiä toimivaltakysymyksiä, mikä selkeyttäisi ympäristöministeriön ja Metsähallituksen välistä toimivaltaa soidensuojelualueita koskevissa lupa-asioissa sekä tehostaisi lupien käsittelyä. Soidensuojelualueista annetun asetuksen mukaan toimivalta myöntää lupa vahingollisen kasvi- tai eläinlajin yksilöiden vähentämiseen sekä muun muassa geologista tutkimusta tai malminetsintää koskeviin toimenpiteisiin kuuluu ympäristöministeriölle.

Ehdotuksen myötä toimivalta poikkeuksen myöntämiseen rauhoitussäännöksistä olisi vastaisuudessa Metsähallituksella. Muutos selkeyttäisi viranomaisten välistä toimivallanjakoa ja vähentäisi ympäristöministeriöltä yksittäistapauksellista päätöksentekoa. Muutos koskisi erityisesti malminetsintää ja siihen liittyvien toimenpiteiden poikkeuslupahakemuksia, joita on ollut ympäristöministeriössä käsittelyssä viimeisen kymmenen vuoden aikana noin viisitoista. Poikkeuslupien siirtyminen Metsähallitukselle myös tehostaisi lupahakemusten käsittelyä. Luonnonsuojelualueita koskevat lupa-asiat kuuluvat Metsähallituksen keskeisiin tehtäviin, joiden hoitamiseen on organisaatiossa osoitettu oma yksikkönsä.

Rauhoitussäännösten päivittäminen voimassa olevan luonnonsuojelulain mukaisiksi sekä soidensuojelualueiden perustamistarkoituksesta säätäminen lain tasolla selkeyttäisivät myös rauhoitussäännöksistä poikkeamisen lupaharkintaa. Voimassa olevan luonnonsuojelulain 50–52 §:issä on säädetty soidensuojelualueilla voimassa olevaa perustamisasetusta tarkemmin erinäisten poikkeusten, kuten malminetsintälupien, myöntämisen edellytyksistä. Keskeisin edellytys luonnonsuojelulain 50–52 §:n mukaiseen rauhoitussäännöksistä poikkeamiseen on, että toimenpiteet eivät vaaranna alueen perustamistarkoitusta.

Ehdotus lisäisi lupien käsittelyyn liittyvää työtä Metsähallituksessa, mutta lisäyksen arvioidaan olevan vähäinen suhteessa Metsähallituksessa jo tehtävään koko valtion luonnonsuojelualueverkostoa koskevan lupatyön määrään. Esimerkiksi malminetsintälupahakemuksia on edellisinä vuosina käsitelty ympäristöministeriössä noin 1–2 vuodessa. Malminetsintää koskevien päätösten valmistelu on kuitenkin verrattain työlästä ja voi edellyttää usean henkilön työpanosta. Ehdotuksen säädös koskien metsästystä metsästyslain 8 §:n tarkoittaman alueen ulkopuolella myös kasvattaisi tarvittavien viranomaislupien määrää nykyisestä. Vastaavaa soidensuojelualueiden metsästyksen ohjausta on kuitenkin aiemmin tehty Metsähallituksessa soidensuojelualueiden järjestyssääntöjen valmistelun yhteydessä. Suojelualueita koskevien poikkeuslupien yleisen

Valtatien parannushankkeesta on laadittu Natura-arviointi (Sitowise, 18.9.2024), jossa on arvioitu hankkeen vaikutuksia Jietanasvuoman (FI1300107 SAC), Käsivarren erämaan (FI1300105 SAC/SPA) sekä Tornion- ja Muonionjoen vesistöalueen (FI1301912 SAC) Natura 2000 -alueisiin. Keskeisimmät vaikutukset soidensuojelualueille ovat tiealueen leventämisestä johtuvat suojelualueiden ja niiden luontotyyppien pinta-alamenetykset. Muutokset ovat paikallisesti voimakkaita, mutta pinta-alaltaan pieniä ja kohdistuvat tiensuuntaisesti kapealle alueelle. Jietanasvuoman alueella vaikutukset kohdistuvat vaihettumis- ja rantasoihin (noin 0,5 ha menetys) ja boreaalisiin luonnonmetsiin (noin 2,1 ha menetys). Käsivarren erämaan alueella, johon Lätäsenon-Hietajoen soidensuojelualue sisältyy, menetykset kohdistuvat viiteen luontotyyppiin: tunturikoivikot (0,1 ha), boreaaliset luonnonmetsät (1,8 ha), aapasuot (3,2 ha), letot (0,01 ha) ja Fennoskandian luonnontilaiset jokireitit (0,006 ha). Luontotyyppiin kohdistuvan heikennyksen ei ole arvioitu olevan merkittävää. Jietanasvuoman Natura-alueen suojeluperusteena oleviin lajeihin ei kohdistuisi merkittävää heikennystä. Käsivarren erämaan Natura-alueen suojeluperusteena olevaan linnustoon kohdistuisi kielteisiä vaikutuksia rakentamisaikana. Hankkeesta ei arvioinnin mukaan aiheudu merkittävää heikennystä lintulajistoon, kun rakentaminen rajoitetaan pesimäajan 30.4.–30.7. välisen ajan ulkopuolelle.

Kainuun ELY-keskus on antanut Natura-arvioinnista lausunnon 13.6.2025 (KAI-ELY/145/2025) ja Metsähallitus 9.12.2024 (MH 5053/2024). Kainuun ELY-keskus ja Metsähallitus yhtyvät lausunnoissaan Natura-arvioinnin johtopäätökseen, että hankkeesta ei aiheudu merkittäviä heikentäviä vaikutuksia Natura-alueiden suojeluperusteisiin.

Muut yhteiskunnalliset vaikutukset

Esityksellä olisi vähäisiä vaikutuksia alueiden virkistyskäyttöön. Alueilla tulisi kielletyksi rauhoittamattomien kasvien ja kasvosien kerääminen. Marjastus ja hyötysienien kerääminen olisi alueilla edelleen sallittu, joten vaikutus olisi suureen osaan käyttäjistä vähäinen. Kalastus olisi alueilla sallittu kalastuslain 7 §:n yleiskalastusoikeuksien mukaisesti, eli onkiminen, pilkkiminen sekä kalastonhoitomaksuun perustuva viehekalastus yhdellä vieheellä. Muu kalastus edellyttäisi jatkossa Metsähallituksen lupaa soidensuojelualueisiin sisältyvillä vesialueilla. Metsästys jatkuisi alueilla pääosin nykyisellään. Metsästyslain 8 §:n tarkoittaman alueen ulkopuolella sijaitsevilla soidensuojelualueilla metsästyksessä ei enää määrättäisi aluekohtaisessa järjestys-säännössä, vaan metsästys edellyttäisi Metsähallituksen viranomaislupaa. Lupien vuosia kattava voimassaoloaika mahdollistaisi pitkäjänteisen metsästyksen, eikä toisi merkittävää muutosta metsästyksessä joka tapauksessa tarvittavan metsästysoikeuden haltijan luvan lisäksi.

Ehdotusten voidaan katsoa turvaavan saamelaisten oikeuksia koskevan perustuslain 17 §:n 3 momentin toteutumista. Luonnonsuojelulain 55 §:n mukaan saamelaisten kulttuurin ylläpitämisen ja kehittämisen edellytykset on turvattava perustettaessa valtion luonnonsuojelualueita saamelaisten kotiseutualueelle. Tällä esityksellä ei perusteta uusia suojelualueita, mutta esitys koskee neljätoista saamelaisten kotiseutualueella sijaitsevaa soidensuojelualuetta (Lätäseno–Hietajoki, Jietanasvuoma, Pöyrisvuoma, Saaravuoma–Kuoskisenvuoma, Sotkavuoma, Piessuo–Luomusjoki, Pieran Marin jänkä, Sammuittijänkä–Vaijoenjänkä, Terstojänkä, Hanhijänkä–Pierkivaaranjätkä, Naatsukka-aapa, Sota-aapa, Vaaranaapa ja Nalka-aapa). Rauhoitussäännösten antaminen rinnastuu alueen perustamiseen, koska siinä yhteydessä määritetään oikeudet, joita alueella toimivilla on.

Saamelaisten kulttuurimuotoon kuuluvat saamelaisten perinteiset elinkeinot poronhoito, kalastus, metsästys, keräily ja käsityöt. Ehdotuksen voidaan katsoa turvaavan saamelaisten kulttuurin ylläpitämisen ja kehittämisen edellytyksiä. Soidensuojelualueilla saamelaisten perinteisten elinkeinojen harjoittamista ei ole rajoitettu, ja ehdotuksessa erityisesti poronhoidon, metsästyksen

ja kalastuksen edellytykset säilytettäisiin. Ehdotuksen myötä rauhoitussäännökset, mukaan lukien saamelaisten perinteisiä elinkeinoja turvaavat kohdat, nostettaisiin asetuksesta lain tasolle, mikä vahvistaisi niiden toteutumista. Lisäksi luonnonsuojelulain 52 §:n 5 momentin tuleminen sovellettavaksi soidensuojelualueilla vahvistaisi saamelaisten oikeuksien turvaamista soidensuojelualueita koskevissa malminetsintäluvuissa. Mainitun lainkohdan mukaan yksi malminetsintäluvan myöntämisen edellytyksistä on, että toiminta ei aiheuta saamelaisten oikeuksille alkuperäiskansana vähäistä suurempaa haittaa, ellei haittaa saada lupaehdoin poistettua. Säädös velvoittaisi lupaviranomaista lupaharkinnassa varmistamaan, että luvan mukaisesta toiminnasta ei aiheutuisi saamelaisten oikeuksille alkuperäiskansana vähäistä suurempaa haittaa, tai asettamaan lupaan kyseisiä oikeuksia turvaavia ehtoja.

5 Lausuntopalaute

Täydentyä lausuntokierroksen jälkeen

6 Säännöskohtaiset perustelut

1 §. Pykälän johdantokappaleeseen ehdotetaan lisättävän tässä laissa tarkoitettujen soidensuojelualueiden suojelun tarkoitus eli perustamistarkoitus. Ehdotuksen mukaan soidensuojelualueet on muodostettu suoluonnon ja sen luontaisen vesitasapainon ja rakennepiirteiden sekä alueilla esiintyvien muiden luontotyyppien, eliölajiston ja linnuston suojelemiseksi sekä retkeilyä, opetusta ja tutkimusta varten. Soidensuojelualueiden perustamistarkoituksesta ei ole voimassa olevassa laissa säädetty. Perustamistarkoituksen määrittely lain tasolla olisi tarpeen, koska luonnonsuojelulaissa rauhoitussäännöksiä koskevien poikkeusten sallittavuuden yhtenä edellytyksenä on, että luonnonsuojelualueen perustamistarkoitusta ei vaaranneta.

Soidensuojelualueita koskevan asetuksen perustelumuihistiossa 26.9.1988 on todettu perustettujen soidensuojelualueiden suojelun päätavoitteeksi suoalueen luonnonmukaisen vesitasapainon säilyttäminen, jolloin rauhoituksen aste voitiin jättää muuten suhteellisen lieväksi. Soiden ja niiden muiden luontotyyppien kanssa muodostamien ekologisten kokonaisuuksien suojelun rajaaminen luonnonmukaisen vesitasapainon säilyttämiseen on ekologisesta näkökulmasta puutteellista, joten perustamistarkoitukseen esitetään sisällytettävän myös alueiden muiden luontotyyppien sekä lajiston ja linnuston suojelu. Kaikki lakiin sisältyvät 71 soidensuojelualuetta on niiden kansallisen rauhoituksen jälkeen liitetty EU:n Natura 2000 -verkostoon. Alueiden tietolomakkeissa suojeluperusteisiin sisältyy suoluontotyyppien lisäksi myös esimerkiksi boreaalisia luonnonmetsiä, pienvesiä sekä tulva- ja pohjavesivaikuttaisia luontotyyppisiä ja niiden lajistoa. Luonnontilaiset suot ovat myös linnustollisesti arvokkaita, ja alueista 36 on lintudirektiivin mukaisia erityisiä suojelualueita (SPA-alueet). Lisäksi perustamistarkoitukseen lisättäisiin muita valtion luonnonsuojelualueita vastaavalla tavalla retkeily, opetus ja tutkimus.

Pykälän johdantokappaleesta ehdotetaan jätettävän pois vuoden 1923 luonnonsuojelulain käsite ”erityisiksi suojelualueiksi”. Käsitettä ei sisälly luonnonsuojelulakiin (9/2023) eikä sitä käytetty myöskään vuoden 1996 luonnonsuojelulaissa (1096/1996), joten se on vanhentunut.

Kaikkien alueiden osalta pykälän kohdissa 1–71 päivitetäisiin soidensuojelualueen sijaintikunta ja pinta-ala vastaamaan nykyistä sijaintikuntaa sekä pinta-alaa. Lisäksi päivitetäisiin soidensuojelualueiden rajaukset osoittavat liitekartat vastaamaan alueiden nykyisiä rajauksia.

Enontekiön kunnassa sijaitsevien Jietanasvuoman ja Lätäsenon-Hietajoen soidensuojelualueiden rajauksia esitetään soidensuojelualueiden rajaukset osoittavissa liitekartoissa muutettavan siten, että valtatie 21:n Palojoensuu-Maunun perusparannushanke olisi mahdollista toteuttaa

Lapin ELY-keskuksen laatiman tiesuunnitelmaluonnoksen mukaisesti. Tiesuunnitelmassa tiealuetta esitetään tieturvallisuuden sekä tien laatuvaatimusten toteutumisen vuoksi levennettävän molemmin puolin tietä keskimäärin 3–5 metriä. Lisäksi tiehen tehtäisiin joitakin kaarrelloivenuksia, joista yksi sijoittuisi Jietanasvuoman soidensuojelualueen kohdalle.

Valtatie 21 kulkee Jietanasvuoman ja Lätäsenon-Hietajoen soidensuojelualueiden eteläosien läpi. Nykyinen tiealue ei sisälly suojelualueisiin. Tiesuunnitelman mukainen tiealueen leventäminen ja kaarrelloivennus ulottuisivat osin Jietanasvuoman ja Lätäsenon-Hietajoen suojelualueille. Jietanasvuoman soidensuojelualueen rajaa esitetään siirrettävän kauemmas nykyisen tiealueen reunalta nauhamaisesti molemmin puolin tietä sekä suojelualueen itäosassa tielinjauksen kaarrelloivenuksen kohdalla siten, että suojelualueen pinta-ala pienenesi yhteensä noin 2,6 hehtaaria (0,17 % suojelualueen noin 1500 hehtaarin pinta-alasta). Vastaavasti Lätäsenon-Hietajoen soidensuojelualueen pinta-alaa esitetään pienennettävän nauhamaisesti tiealueen reunoilta yhteensä noin 3,8 hehtaaria (0,01 % suojelualueen noin 42 000 hehtaarin alasta). Rajauserämyönteisyyden myötä soidensuojelualueista pois rajatut osat olisi mahdollista tiesuunnitelman lainvoiman saamisen jälkeen lunastaa maantietoimituksessa osaksi tiealuekiinteistöä.

2 §. Pykälässä ehdotetaan säädettävien soidensuojelualueilla kielletyistä toiminnoista ja rauhoitussäännöksiä koskevista poikkeuksista. Pykälän sisältö olisi uusi. Pykälän voimassa oleva soidensuojelualueiden rajojen määrittäminen ja merkitsemistä koskeva säännös esitetään korvattavan jäljempänä 3 §:ssä säädettävällä viittauksella luonnonsuojelulain 59 §:ään.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin luonnonsuojelulakiin tehtävällä viittaussäännöksellä luonnonsuojelualueilla kielletyistä toiminnoista (49 §), rauhoitussäännöksiä koskevista, suoraan luonnonsuojelulain nojalla sallituista poikkeuksista (50 §), Metsähallituksen luvalla sallituista poikkeuksista (51 §) ja malminetsinnästä valtion muulla luonnonsuojelualueella (52 §:n 5 momentti). Viittaussäännöksellä vuonna 1988 annetulla asetuksella eräistä valtion omistamille alueille perustetuista soidensuojelualueista säädetyt rauhoitussäännökset sekä niistä säädetyt poikkeukset korvattaisiin siis ajantasaisilla luonnonsuojelulain rauhoitussäännöksillä, jotka sisällöllisesti pääosin vastaavat vuoden 1988 asetuksessa säädettyjä.

Luonnonsuojelulain 49 §:n rauhoitussäännökset poikkeavat soidensuojelualueilla voimassa olevista rauhoitussäännöksistä joiltakin osin. Seuraavaksi tarkastellaan näistä muutoksista merkittävimpiä.

Soidensuojelualueilla ehdotetaan luonnonsuojelulain 49 §:n mukaisesti kiellettävän sienten, puiden, pensaiden tai kasvien tai niiden osien ottaminen tai vahingoittaminen. Laista esitetään siksi jätettävän tarpeettomana pois voimassa olevan asetuksen säännös, jonka mukaan ympäristöministeriö voi kieltää määrätyn ruohovartisen kasvilajin yksilöiden poimimisen ja keräämisen soidensuojelualueella. Marjojen ja hyötysienten poimiminen sekä haitallisten vieraskasvilajien torjuminen ja poistaminen olisi sallittua suoraan luonnonsuojelulain 50 §:n nojalla. Metsähallituksen luvalla olisi sallittua kerätä sienä ja kasveja tai niiden osia tutkimusta tai muuta tieteellistä tarkoitusta tai opetusta varten sekä vähentää muiden kuin haitallisten vieraskasvilajien yksilöiden lukumäärää, jos ne ovat liian runsaslukuisia tai muutoin vahingollisia.

Soidensuojelualueiden voimassa olevien rauhoitussäännösten mukaan kiellettyä on puuston hakkaaminen turvemailla. Lisäksi metsätalouden harjoittamista on rajoitettu aluekohtaisin erityissäännöksin. Siukatanjärvien, Suikeloavaan, Joutsenaavan–Kaitaavaan, Löytöjängän–Suksenpaistamaavaan, Hyöteikönsuon, Leväsuon–Kärppäsuon, Linjasalmennevan sekä Ison-Huoppion soidensuojelualueilla kaikki metsätaloudelliset toimenpiteet metsäpuiden käpyjen ja siementen keräämistä sekä metsänjalostukseen tarvittavien kasvinosien vähäistä ottamista lu-

kuun ottamatta ovat olleet kiellettyjä. Muilla kuin edellä mainituilla soidensuojelualueilla sallittua on ollut kivennäismaiden metsätaloudellinen käyttö ja hoito alueelle vahvistetun hoito- ja käyttösuunnitelman mukaisesti. Metsätalouden harjoittaminen kivennäismailla tulisi luonnonsuojelulain rauhoitussäännösten myötä kiellettyksi kaikilla soidensuojelualueilla. Metsähallitus ei nykyisinkään harjoita alueilla metsätaloutta, joten rauhoitussäännösten laajentuminen ei aiheuttaisi muutoksia alueilla nykyisin vallitsevaan käytäntöön. Myöskään käpyjen ja siementen keräämistä tai metsänjalostukseen tarvittavien kasvinosien vähäistä ottamista ei ehdoteta enää alueilla sallittavan, sillä nämä toimenpiteet ovat Luonnonvarakeskukselta saadun tiedon mukaan jääneet merkityksettömiksi.

Soidensuojelualueilla tulisivat kiellettyksi luonnonsuojelulain yleisten rauhoitussäännösten mukaisesti myös muut toimet, jotka vaikuttavat epäedullisesti alueen luonnonoloihin, maisemaan, eliölajien säilymiseen taikka alueen perustamistarkoitukseen. Säännöksen soveltamisala laajenisi nykyisestä, sillä soidensuojelualueiden voimassa olevien rauhoitussäännösten mukaan kiellettyjä ovat muut toimenpiteet, jotka saattavat muuttaa suoalueen luonnonmukaista vesitasapainoa.

Soidensuojelualueilla tulisivat sovellettaviksi luonnonsuojelulain yleiset (50 §) sekä luvanvaraiset poikkeukset (51 §) rauhoitussäännöksistä. Luonnonsuojelulain poikkeukset vastaavat pääosin soidensuojelualueiden voimassa olevia rauhoitussäännöksiä. Suoraan luonnonsuojelulain nojalla olisivat sallittuja sellaiset toimenpiteet, joita luonnonsuojelun alueen asianmukainen hoito tai käyttö edellyttää ja jotka eivät vaaranna alueen perustamistarkoitusta. Alueilla saisi esimerkiksi rakentaa, entistää ja kunnostaa alueen hoitoa, valvontaa, tutkimusta, yleisön opastamista ja kävijäturvallisuutta sekä retkeilyä ja alueeseen tutustumista varten tarpeellisia rakennuksia, rakennelmia ja polkuja; rakentaa sellaisen tien, joka on tarpeen alueen opastustoiminnan kannalta; sekä käyttää ja kunnostaa alueella olevia teitä, yhdyskuntateknisiä rakenteita sekä näihin liittyviä laitteita. Lisäksi Metsähallituksen luvalla saisi entistää ja kunnostaa muitakin kuin 50 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuja rakennuksia ja rakennelmia.

Sallittua olisi myös luonnon- ja kulttuuriympäristöjen, perinneluontotyyppien ja rakennusperinnön hoito ja kunnostaminen sekä heikentyneiden elinympäristöjen luontaisen kehityksen palauttaminen ennallistamalla.

Alueilla saisi edelleen poimia marjoja ja hyötysieniä sekä kalastaa kalastuslain (379/2015) 7 §:ssä säädettyjen yleiskalastusoikeuksien mukaisesti. Metsähallituksen luvalla olisi mahdollista kalastaa muutoinkin kuin yleiskalastusoikeuksien mukaisesti. Poronhoidosta esitetään säädettyä tarkemmin jäljempänä pykälän 3 momentissa.

Rauhoitussäännösten estämättä suoraan luonnonsuojelulain nojalla alueilla olisi sallittu hirven ja valkohäntäkauriin ajo; haavoittuneen eläimen lopettaminen ja alueelle kuolleen riistaeläimen haltuunotto alueen ulkopuolella tapahtuvaan metsästyksen liittyvässä tilanteessa; sekä minkin ja supikoiran pyydystäminen ja tappaminen. Metsähallituksen luvalla olisi sallittua pyydystää tai tappaa eläimiä ja kerätä eläinten pesiä tutkimusta tai muuta tieteellistä tarkoitusta tai opetusta varten; vähentää liian runsaslukuisiksi tai muutoin vahingollisiksi käyneiden eläinlajien yksilöiden lukumäärää; poistaa sellaisia riistaeläinlajien yksilöitä, jotka aiheuttavat ilmeisen uhan ihmisen turvallisuudelle tai uhkaavat aiheuttaa omaisuudelle merkittävää taloudellista vahinkoa. Lisäksi jäljempänä pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettyjen rauhoitussäännösten estämättä sallitusta metsästyksestä.

Luonnonsuojelulain 50 §:n 4 momentin nojalla alueilla saataisiin tilanteen niin vaatiessa ryhtyä maanpuolustuksen, Rajavartiolaitoksen tehtävien, pelastustoiminnan, ihmisiin tai eläimiin tart-

tuvien tautien ja kasvintuhoojien torjunnan tai eläinsuojelun edellyttämiin välttämättömiin toimenpiteisiin sekä kaataa naapurikiinteistölle ilmeistä vaaraa aiheuttava puu. Toimenpiteet tulee toteuttaa siten, ettei niillä aiheuteta alueen perustamistarkoitukselle suurempaa haittaa, kuin on välttämätöntä.

Soidensuojelualueiden voimassa olevien rauhoitussäännösten mukaan alueilla on sallittu geologista tutkimusta tai malminetsintää varten välttämättömät toimenpiteet, jos siihen on saatu ympäristöministeriön lupa. Alueilla tulisi sovellettavaksi luonnonsuojelulain geologista tutkimusta ja malminetsintää koskevat 51 §:n 2 momentti ja 52 §:n 5 momentti, joissa on säädetty soidensuojelualueiden voimassa olevia rauhoitussäännöksiä tarkemmin lupien myöntämisen edellytyksistä. Luonnonsuojelulain 51 §:n 2 momentin mukaisesti Metsähallitus voisi antaa luvan geologiseen tutkimukseen, jos toiminta ei vaaranna alueen perustamistarkoitusta. Geologiset tutkimukset olisi tällöin järjestettävä niin, ettei niillä aiheuteta alueen lajeille, luontotyypeille, vesitaloudelle tai maisemalle vähäistä suurempaa haittaa. Lisäksi lain 52 §:n 5 momentin mukaan Metsähallitus voisi antaa luvan malminetsintään. Luvan myöntämisen edellytyksenä on, ettei toiminta vaaranna alueen perustamistarkoitusta, eikä aiheuta suojelun perusteena oleville lajeille tai luontotyypeille, vesitaloudelle, maisemalle taikka saamelaisten oikeuksille alkuperäiskansana vähäistä suurempaa haittaa, ellei haittaa saada lupaehdoin poistettua. Lakimuutoksella ei olisi vaikutusta soidensuojelualueilla jo voimassa oleviin lupiin. Kaivostoiminta ei lähtökohtaisesti ilman luonnonsuojelualueen lakkauttamista tai rauhoitussäännösten lieventämistä ole soidensuojelualueilla mahdollista.

Ehdotuksen myötä viranomaisten välinen toimivallanjako muuttuisi siten, että jatkossa Metsähallitus olisi luonnonsuojelulain 51 §:n ja 52 §:n 5 momentin mukaan toimivaltainen käsittelemään soidensuojelualueilla kaikki rauhoitussäännöksistä poikkeamista koskevat lupa-asiat. Voimassa olevassa asetuksessa ympäristöministeriö on ollut toimivaltainen käsittelemään liiallisen lisääntymisen vuoksi tai muutoin vahingollisen kasvi- tai eläinlajien vähentämistä sekä lennätin-, puhelin- tai radiotoimintaa, geologista tutkimusta tai malminetsintää koskevat luvat. Lisäksi laista esitetään jätettävän pois voimassa olevan asetuksen säädös sellaisten toimenpiteiden sallimisesta, jotka ovat tarpeellisia soidensuojelualueen tarkoituksenmukaisen hoidon ja käytön kannalta ja jotka ympäristöministeriö on hyväksynyt. Luonnonsuojelulaissa ei ole säädetty ympäristöministeriölle toimivaltaa myöntää lupia luonnonsuojelualueiden rauhoitussäännöksistä poikkeamiseen, vaan kaikki luvat rauhoitussäännöksistä poikkeamiseen myöntäisi jatkossa Metsähallitus luonnonsuojelulain 51 §:ssä ja 52 §:n 5 momentissa lueteltuihin toimenpiteisiin.

Laista esitetään jätettävän tarpeettomana pois voimassa olevan asetuksen säännös uuden 400+110 kV voimajohdon rakentamisesta 110 kV voimajohdon tilalle sekä voimajohdon ylläpidosta Juvan kunnassa sijaitsevan Ison-Huppion soidensuojelualueella. Kyseinen voimajohto on rakennettu, eikä sen rakentamisesta tai ylläpidosta olisi tarpeen erikseen säätää. Olemassa olevan voimajohdon käyttö ja kunnostus olisi sallittu luonnonsuojelulain 50 §:n 1 momentin 7 kohdan nojalla.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettävän rauhoitussäännösten estämättä sallitusta metsästyksestä. Metsästys olisi sallittu metsästyslain 8 §:ssä tarkoitetuissa kunnissa sijaitsevilla soidensuojelualueilla tai niiden osilla sekä Metsähallituksen luvalla perustamistarkoitusta vaarantamatta myös muilla soidensuojelualueilla. Ehdotetun säännöksen tarkoituksena on säilyttää metsästyksen sääntelyn ja käytännön nykytilanne, kuitenkin tarkentaen sääntelyä metsästyslain 8 §:n tarkoittaman alueen ulkopuolella sijaitsevien soidensuojelualueiden osalta.

Soidensuojelualueilla voimassa olevissa rauhoitussäännöksissä metsästys on sallittu niillä soidensuojelualueilla, jotka sijaitsevat metsästyslain (290/62) 3 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa

kunnissa ja muilla soidensuojelualueilla sen mukaan kuin järjestyssäännössä tarkemmin määrätään. Ehdotetussa säännöksessä viittaus metsästyslakiin päivitettäisiin voimassa olevan metsästyslain (615/1993) 8 §:ään. Lain 71 soidensuojelualueesta 56 sijaitsee kokonaan ja kuusi aluetta osin metsästyslain 8 §:ssä tarkoitetuissa kunnissa. Näillä metsästyslain 8 §:n tarkoittamien kuntien alueella sijaitsevilla alueilla tai niiden osilla metsästys olisi sallittu suoraan lain nojalla. Muilta kuin oman kotikuntansa alueella metsästäviltä metsästys edellyttäisi edelleen metsästyslain mukaista metsästyslupaa.

Metsästyslain 8 §:ssä tarkoitetun alueen ulkopuolella sijaitsevien soidensuojelualueiden osalta metsästyksessä esitetään säädettävän lailla voimassa olevaa asetusta tarkemmin, sillä asetuksen mukaan metsästyksessä määrätään alueiden järjestyssäännöissä. Luonnonsuojelulain 58 §:n nojalla annettava järjestyssääntö on tarkoitettu alueen luontoarvojen turvaamisen kannalta välttämättömien, luonnonsuojelulain 56 §:n 2 momenttiin perustuvien liikkumisrajoitusten antamiseen. Muut luonnonsuojelualueiden rauhoitussäännökset annetaan alueiden perustamissääädöksissä.

Soidensuojelualueista yhdeksän sijaitsee kokonaan metsästyslain 8 §:n tarkoittaman alueen ulkopuolella (Jänessuon, Tervanevan-Sivakkanevan, Pilvinevan, Linjasalmennevan-Tynnyrinevan, Rasvavuon-Kitkasuon, Ruosmesuon-Hanhisuon, Iso-Huppion, Haukkanevan-Nikulinnevan ja Siikanevan alueet). Lisäksi kuusi aluetta sijaitsee osin metsästyslain 8 §:n tarkoittaman alueen ulkopuolella (Lapio-suon-Iso Äijönsuon, Kärppäsuon-Räinänsuon Leväsuon-Kärppäsuon, Iso Tilasuon-Housusuon, Karhunsuon-Viitasuon ja Sarvisuon-Jerusalemisuon alueet).

Voimassa olevan sääntelyn mukaisesti alueiden hallinnasta vastaava viranomaisena eli Metsähallitus on määrännyt kunkin alueen metsästyksessä järjestyssäännössä. Valtaosa järjestyssäännöistä on päivitetty edellisen kerran vuonna 2009. Järjestyssäännöissä metsästys on pääsääntöisesti sallittu metsästyslain mukaisesti Metsähallituksen luvalla. Poikkeuksena tästä ovat Haukkanevan-Nikulinnevan ja Siikanevan soidensuojelualueet, joilla on sallittu hirvenajo metsästyslain mukaisesti Metsähallituksen luvalla. Järjestyssääntöjen määräysten puitteissa Metsähallituksen Eräpalvelut on tehnyt alueille metsästysvuokrasopimuksia, ja osa alueista sisältyy Metsähallituksen metsästyslupa-alueisiin. Alueita on sisällytetty myös karhun ja ilveksen kannanhoidollisen poikkeuslupametsästyksen lupa-alueisiin.

Esitetyssä säännöksessä kunkin alueen metsästyksessä päättäisi nykykäytännön mukaisesti suojelun hallinnasta vastaava viranomaisena, kuitenkin järjestyssäännön sijaan lupapäätöksellä. Luvan myöntämisen edellytyksenä olisi luonnonsuojelulain 51 §:n luvanvaraisia poikkeuksia vastaavasti se, että alueen perustamistarkoitus ei vaarannu. Tarve metsästyksen ohjaukselle suojeluperusteiden turvaamisen sekä muun virkistyskäytön yhteensovittamisen näkökulmasta vaihtelee alueittain, joten metsästyksen tarkempi ohjaus olisi alueilla vallitsevan käytännön mukaisesti edelleen hallintaviranomaisen eli Metsähallituksen Luontopalvelujen harkinnassa. Metsähallituksen Eräpalvelut myöntäisi maanomistajan metsästysoikeuteen perustuvat metsästysluvut. Soidensuojelualueilla suojelun keskeinen päämäärä eli luontaisen vesitasapainon ylläpitäminen on mahdollistanut alueilla muihin Etelä-Suomen luonnonsuojelualueisiin verrattuna laajasti metsästystä alueiden keskeisten suojelutavoitteiden vaarantumatta. Pääsääntöisesti metsästys voisi jatkua alueilla nykyisellään. Metsästystä sallittaessa Metsähallituksen olisi varmistettava, että metsästyksellä ei vaaranneta alueiden uhanalaista tai Natura 2000 -alueiden suojeluperusteena olevaa lajistoa tai aiheuteta suojeluperusteille luontodirektiivin 6 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua häiriötä. Lisäksi tulisi huomioida alueiden mahdollisen muun virkistyskäytön turvallisuus.

Pykälän 3 momentissa sallittaisiin poronhoitoalueella sijaitsevilla soidensuojelualueilla poronhoidon edellyttämien kämppien, poroitosten ja muiden rakenteiden rakentaminen, poronhoitoon

tarvittava puun ottaminen sekä poronhoitoon liittyen leiriytyminen ja avotulen teko. Poronhoitoa koskeva säännös ehdotetaan säilytettävän laajempaan kuin luonnonsuojelulain poronhoitoa koskeva 50 §:n 1 momentin 6 kohdan mukainen poronhoito poronhoitolain (848/1990) mukaisesti, sillä voimassa olevan säännöksen mukaisesti soidensuojelualueilla on sallittu poronhoito ja sen edellyttämät toimenpiteet. Ehdotetulla säännöksellä säilytettäisiin alueilla poronhoidon nykytila. Ehdotetussa säännöksessä mainitut toimenpiteet eivät edelleenkään edellyttäisi Metsähallituksen lupaa. Puunotosta perittäisiin maksu kulloinkin voimassa olevan Metsätalouden vähittäismyyntihinnaston mukaisesti nykykäytännön mukaisesti. Tilapäinen leiriytyminen poronhoitotöiden yhteydessä voisi tarvittaessa olla pidempiaikaista, kunhan leiriytyminen ei olisi luonteeltaan pysyvää ja leiriytymisrakenteet tehtäisiin väliaikaisiksi. Paliskunnilla on soidensuojelualueilla kumotun porotilalain (590/1969) nojalla perustettuja paimentopaikkoja, joilla sijaitsee säännöksessä tarkoitettuja kämppejä. Kämppien rakentaminen kohdistuisi jatkossakin näille paimentopaikoille. Paimentopaikkojen ulkopuolella poronhoidon edellyttämien rakenteiden rakentaminen tapahtuisi Metsähallituksen maanhaltijan suostumuksella nykykäytännön mukaisesti.

3 §. Pykälässä ehdotetaan saatettavan soidensuojelualueiden osalta voimaan yleiset luonnonsuojelualueita koskevat säännökset, eli saavutettujen oikeuksien pysyvyyttä koskeva luonnonsuojelulain 55 §:n 3 momentti sekä haltuunotto-oikeutta koskeva 133 §. Pykälän voimassa oleva haltuunotto-oikeutta koskeva säännös korvattaisiin luonnonsuojelulain ajantasaisella säännöksellä. Lisäksi pykälässä säädettäisiin viittauksesta liikkumisen rajoittamista koskevaan 56 §:ään, hoito- ja käyttösuunnitelmaa koskevaan 57 §:ään, järjestyssääntöä koskevaan 58 §:ään, luonnonsuojelualan rajojen määrittämisestä ja merkitsemisestä koskevaan 59 §:ään sekä alueen liittämistä valtion luonnonsuojelualueeseen koskevaan 60 §:ään, jotka ovat tulleet soidensuojelualueilla sovellettaviksi luonnonsuojelulain voimaantullessa luonnonsuojelulain 138 §:n voimaantulosäännöksen nojalla.

Säännöksessä ei viitattaisi luonnonsuojelulain 55 §:n 1 momenttiin, koska kyseinen säännös koskee alueen perustamisvaihetta. Rauhoitussäännösten tarkistamisen on katsottava rinnastuvan alueen perustamiseen, joten säännös huomioidaan tämän hallituksen esityksen sisällöllisissä ehdotuksissa. Säännöksessä viitattu velvollisuus turvata saamelaiden kulttuurin ylläpitämisen ja kehittämisen edellytykset perustettaessa valtion luonnonsuojelualueita saamelaiden kotiseutualueelle toteutetaan rauhoitussäännösten sisällön kautta.

4 ja 5 §. Voimassa olevan lain alueen liittämistä soidensuojelualueeseen koskeva 4 § ja yleistä asetuksenantovaltuutta koskeva 5 § ehdotetaan kumottavan ja korvattavan 3 §:ään ehdotettavilla viittauksilla luonnonsuojelulain ajantasaisiin säännöksiin. Asetuksenantovaltuus jäisi tarpeettomaksi, koska kaikki säännökset annettaisiin laissa.

7 Lakia alemman asteinen sääntely

Tällä esityksellä ehdotetaan kumottavan lain eräiden valtion omistamien alueiden muodostamisesta soidensuojelualueiksi asetuksenantovaltuutta koskevat säännökset, minkä vuoksi perustamissääädöksen nojalla annettu asetus eräistä valtion omistamille alueille perustetuista soidensuojelualueista (852/1988) kumoutuu. Asetukseen sisältyvät rauhoitussäännökset siirretään näin olleen perustamissääntöön, kuten jäljempänä esitetään, eikä uusia asetuksenantovaltuuksia anneta.

8 Voimaantulo

Ehdotetaan, että laki tulee voimaan xx.xx.2027.

9 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Eduskunnan muutettuna hyväksymässä hallituksen esityksessä eduskunnalle luonnonsuojelulaiksi ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta (HE 76/2022 vp) on tarkasteltu 1.6.2023 voimaan tulleen luonnonsuojelulain (9/2023) säännösten perustuslain mukaisuutta. Tässä esityksessä tarkastellaan perustuslaillisia kysymyksiä vain siinä laajuudessa kuin tuota hallituksen esitystä on tässä esitettävän lain osalta tarpeen täydentää.

Tämän esityksen kannalta keskeiset perusoikeudet ovat perustuslain 18 §:n elinkeinovapaus, vastuuta ympäristöstä koskeva 20 § sekä saamelaiden oikeutta oman kielen ja kulttuurin ylläpitämiseen ja kehittämiseen koskeva 17 §:n 3 momentti.

Perustuslakivaliokunta on (PeVM 25/1994 vp) asettanut seuraavat edellytykset perusoikeuksien rajoittamiselle: rajoitusten tulee perustua laintasoiseen säädökseen, rajoitusten on oltava tarkkarajaisia ja riittävän täsmällisesti määriteltyjä, rajoitusperusteiden tulee olla perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttäviä, painavan yhteiskunnallisen tarpeen vaatimia, lailla ei voida säätää perusoikeuden ytimeen kuuluvaa rajoitusta, rajoitusten tulee olla välttämättömiä tavoitteen saavuttamiseksi sekä laajuudeltaan oikeassa suhteessa perusoikeuksien suojaamaan oikeushyvään ja rajoituksen taustalla olevaan yhteiskunnallisen intressin painoarvoon, perusoikeutta rajoitettaessa on huolehdittava riittävästä oikeusturvajärjestelyistä eivätkä rajoitukset saa olla ristiriidassa Suomen kansainvälisten ihmisoikeusvelvoitteiden kanssa.

Perustuslain 80 §:stä johtuvat vaatimukset

Perustuslain 80 §:n 1 momentin mukaan yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista on säädettävä lailla. Hallituksen esityksessä ehdotettavat lakimuutokset korjaavat vallitsevan epäkohdan voimassa olevissa eräitä lailla perustettuja soidensuojelualueita koskevissa säädöksissä, sillä aiemmin asetuksen tasolla annetut rauhoitussäännökset saatettaisiin perustuslain 80 §:n edellyttämällä tavalla lain tasolle. Esityksellä toteutetaan perustuslain velvoite.

Elinkeinonvapaus

Perustuslain 18 §:n 1 momentin ensimmäisen virkkeen mukaan jokaisella on oikeus lain mukaan hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla. Erityisenä kysymyksenä hallituksen esityksessä HE 76/2022 vp on tarkasteltu malminetsintään liittyviä säännöksiä perustuslain 18 §:n 1 momentin elinkeinovapauden näkökulmasta, kun lakiehdotuksen mukaan malminetsintä kielletäisiin kansallis- ja luonnonpuistoissa. Tässä esityksessä tarkoitettuilla soidensuojelualueilla voimassa olevat asetustasoiset rauhoitussäännökset sisältävät ympäristöministeriölle säädetyin toimivallan myöntää lupa malminetsintään. Näiden alueiden osalta mahdollisuus malminetsintään säilyisi ehdotuksessa, kuitenkin luonnonsuojelulain 52 §:n 5 momenttiin kirjatuin edellytyksin, jotka turvaavat alueen luonnonarvojen säilymistä. Tämä osin rajaisi malminetsintää soidensuojelualueilla, mutta rajoituksen tosiasiallinen merkitys elinkeinotoiminnalle olisi todennäköisesti varsin vähäinen, koska mahdollisuus saada lupa malminetsintään soidensuojelualueille edelleen säilyisi.

Perustuslain 18 §:ssä vahvistettu elinkeinovapaus liittyy myös saamelaiden oikeuksien turvaamiseen. Elinkeinonvapauden osalta on syytä ottaa huomioon luonnonsuojelulain 6 § saamelaiden oikeudesta ylläpitää ja kehittää omaa kulttuuriaan (heikentämiskielto) ja sen muita elinkeinoja mahdollisesti rajaava vaikutus. Heikentämiskielto asettaa viranomaiselle velvoitteen huolehtia siitä, ettei lain toimeenpanolla tai sen mukaisilla päätöksillä yksinään tai yhdessä muiden toimintojen kanssa aiheuteta vähäistä suurempaa heikennystä saamelaiskulttuurin harjoittamisen

edellytyksiin, ja että saamelaiskulttuurin harjoittamisedellytykset voidaan turvata ja niiden kehittymistä mahdollisuuksien mukaan edistää. Saamelaisten oikeuksia tarkastellaan kokonaisuutena jäljempänä tässä luvussa.

Vastuu ympäristöstä

Perustuslain 20 §:n 1 momentin mukaan vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille. Julkisen vallan on 2 momentin mukaan pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus terveelliseen ympäristöön sekä mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöönsä koskevaan päätöksentekoon. Pykälässä säädetään siis yhtäältä 1 momentissa yleisestä ympäristöön kohdistuvasta vastuusta sekä toisaalta asetetaan julkiselle vallalle ympäristöä koskeva toimintavelvoite. Vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta kohdistuu sekä julkiseen valtaan että yksityisiin luonnollisiin henkilöihin ja oikeushenkilöihin (kts. HE 309/1993 vp, s. 66). Perustuslain 20 §:n 1 momentin säännös on tarkoitettu koskemaan kaikkien vastuuta. Tausalla on ajatus siitä, että momenttiin liittyy erityisen vahvasti luonnon itseisarvon ja tulevien sukupolvien oikeuksien ulottuvuus (kts. PeVL 38/1998 vp, s. 2, PeVM 25/1994 vp, s. 10). Säännöksen piiriin kuuluvat sekä ympäristön touthutumisen tai pilaantumisen estäminen kuten myös aktiiviset luonnolle suotuisat toimet. Säännöksessä tarkoitettun luonnon monimuotoisuuden osaluaita ovat muun muassa eläin- ja kasvukunnan geneettinen rikkaus sekä kaikkien uusiutumattomien luonnonvarojen tehokas suojeleminen (kts. HE 309/1993 vp, s. 66 sekä HE 76/2022 vp, s. 293–294). Siten säännös ilmaisee ihmisten kaikinpuolisen vastuun sellaisesta taloudellisen ja yhteiskunnallisen toiminnan kokonaislinjasta, joka turvaa elollisen ja elottoman luonnon monimuotoisuuden säilymisen (kts. HE 309/1993 vp, s. 66 ja PeVL 69/2018 vp).

Tällä esityksellä pyrittäisiin turvaamaan luonnon monimuotoisuutta ja näin toteuttamaan perustuslain 20 §:n asettamia velvoitteita. Esityksen tarkoittamat soidensuojelualueet ovat jo suojelun piirissä, mutta niiden luontoa turvaavat rauhoitussäännökset on annettu asetustasolla. Rauhoitussäännösten nostaminen asetuksesta lakiin vahvistaisi niiden toteutumista jatkossa. Ehdotuksen 1 §:ään sisällytettävä soidensuojelualueiden perustamistarkoitus vahvistaisi alueiden luontotyyppien ja lajiston turvaa erityisesti rauhoitussäännöksistä poikkeamista harkittaessa. Lisäksi ehdotuksessa kiellettäisiin voimassa olevassa asetuksessa osalla alueista sallittu soiden kivennäismaiden metsätalouskäyttö. Rajoituksen tosiasiallinen merkitys olisi varsin vähäinen, koska alueilla ei nykyään harjoiteta metsätaloutta. Rajoituksen nostaminen lakiin kuitenkin vahvistaisi alueilla vallitsevan käytännön lakiin ja estäisi metsätaloustoimenpiteet soidensuojelualueilla myös tulevaisuudessa.

Saamelaisten oikeudet

Esitys toteuttaa perustuslain 17 §:n 3 momentin säännöstä saamelaisten oikeudesta ylläpitää ja kehittää omaa kulttuuriaan.

Saamelaisia koskevalla perustuslain säännöksellä turvataan muun muassa sellaisten saamelaisten kulttuurimuotoon kuuluvien perinteisten elinkeinojen kuin poronhoidon, kalastuksen ja metsästyksen harjoittamista. Lisäksi saamelaisilla on perustuslain 121 §:n 4 momentin perusteella saamelaisten kotiseutualueella kieltään ja kulttuuriaan koskeva itsehallinto sen mukaan kuin lailla säädetään. Perustuslain ohella alkuperäiskansojen perinteisiin elinkeinoihin ja maankäyttöön liittyvä itsemääräämisoikeus tunnustetaan nykyisin myös kansainvälisellä tasolla laajasti. Yhdistyneiden kansakuntien ihmisoikeuskomitean mukaan kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen (KP-sopimus) 27 artikla merkitsee muun muassa velvollisuutta taloudellisten toimenpiteiden suunnittelemiseen ja toteuttamiseen siten,

että saamelaisten elinkeinojen, kuten poronhoidon, taloudellinen kannattavuus säilyy. KP-sopimuksen 27 artiklan mukaan niissä valtioissa, joissa on etnisiä, uskonnollisia tai kielellisiä vähemmistöjä, tällaisiin vähemmistöihin kuuluvilta henkilöiltä ei saa kieltää oikeutta yhdessä muiden ryhmänsä jäsenten kanssa nauttia omasta kulttuuristaan, tunnustaa ja harjoittaa omaa uskontoaan tai käyttää omaa kieltään. Määräys sisältää siis ns. heikentämiskiellon. Kun perustuslain 17 §:n 3 momenttia tulkitaan KP-sopimuksen 27 ja 1 artiklan valossa, heikentämiskiellon ”huomattavan haitan” kynnystä ei voida asettaa kovinkaan korkealle (PeVL 32/2010 vp, s. 10).

Suomi on vuonna 1994 ratifioinut YK:n biodiversiteettisopimuksen, jonka tarkoituksena on turvata luonnon monimuotoisuuden säilyminen, luonnonvarojen kestävä käyttö sekä geenivarojen käytöstä saadun hyödyn oikeudenmukainen ja tasapuolinen jako. Sopimus tunnustaa myös alkuperäiskansojen läheisen ja perinteisen riippuvuuden biologisista luonnonvaroista sekä alkuperäiskansojen perinteisen tiedon merkityksen luonnon monimuotoisuuden suojelulle. Sopimus velvoittaa Suomea turvaamaan saamelaisten luonnon monimuotoisuuteen liittyvän perinteisen tiedon, käytänteet ja innovaatiot sekä perinteisten luonnonkäyttötapojen säilymisen.

Saamelaiskäräjistä annetun lain (974/1995) 4 §:n mukaisella saamelaisten kotiseutualueella sijaitsevat Lätäsenon–Hietajoen, Jietanasvuoman, Pöyrisvuoman, Saaravuoman–Kuoskisenvuoman, Sotkavuoman, Piessuon–Luomusjoen, Pieran Marin jängän, Sammuttjängän–Vaijoenjängän, Terstojängän, Hanhijängän–Pierkivaaranjängän, Naatsukka-aavan, Sota-aavan, Vaaranaavan ja Nalka-aavan soidensuojelualueet.

Luonnonsuojelulain 55 §:n 1 momentin mukaan saamelaisten kulttuurin ylläpitämisen ja kehittämisen edellytykset on turvattava perustettaessa valtion luonnonsuojelualueita saamelaisten kotiseutualueelle. Tällä esityksellä ei perusteta uusia suojelualueita, mutta esitys koskee 14 saamelaisten kotiseutualueella sijaitsevaa soidensuojelualuetta. Rauhoitussäännösten antaminen rinnastuu alueen perustamiseen, koska siinä yhteydessä määritetään oikeudet, joita alueella toimivilla on. Näin ollen rauhoitussäännöksiä koskevat ehdotukset on laadittu huomioiden luonnonsuojelulain 6 §:n heikentämiskiello sekä 55 §:n 1 momentissa lausuttu vaatimus saamelaisten kulttuurin ylläpitämisen ja kehittämisen edellytysten turvaamisesta.

Voimassa olevassa asetuksessa soidensuojelualueilla on sallittu poronhoito ja sen edellyttämät toimenpiteet, metsästyks ja kalastus, mikä on mahdollistanut alueilla saamelaisten perinteisten elinkeinojen harjoittamisen. Ehdotuksessa poronhoidon, metsästyksen ja kalastuksen edellytykset alueilla edelleen säilytettäisiin. Lisäksi rauhoitussäännösten nostaminen lakiin vahvistaisi saamelaisten oikeuksien toteutumista jatkossa. Ehdotettu kivennäismaiden metsätalouskielto turvaisi luonnon monimuotoisuuden lisäksi myös porojen laidunalueiden säilymistä. Rauhoitussäännösten päivittäminen voimassa olevan luonnonsuojelulain mukaisiksi myös vahvistaisi saamelaiskulttuurin harjoittamisen edellytysten säilymistä soidensuojelualueita koskevissa malminetsintäluvuissa. Luonnonsuojelulain 52 §:n 5 momentti velvoittaa varmistamaan, ettei malminetsinnästä aiheudu saamelaisten oikeuksille alkuperäiskansana vähäistä suurempaa haittaa.

Saamelaiskulttuurilla on suora yhteys luonnon monimuotoisuuden säilymiseen, mikä korostaa perustuslain 17 §:n 3 momentissa säädetyn saamelaiskulttuurin ylläpitämistä koskevan oikeuden yhteyttä 20 §:ssä säädettyyn ympäristövastuuta koskevaan perusoikeuteen. Lakiehdotusten voi katsoa vahvistavan saamelaisten oikeuksia koskevan perustuslain 17 §:n 3 momentin sekä vastuuta ympäristöstä koskevan perustuslain 20 §:n toteutumista.

Edellä mainituilla perusteilla lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

LUONNOS

Laki

eräiden valtion omistamien alueiden muodostamisesta soidensuojelualueiksi annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan eräiden valtion omistamien alueiden muodostamisesta soidensuojelualueiksi annetun lain (851/1988) 4 ja 5 § sekä
muutetaan 1–3 § ja liitteet 1–71 seuraavasti:

1 §

Suoluonnon ja sen luontaisen vesitasapainon ja rakennepiirteiden sekä alueilla esiintyvien muiden luontotyyppien, eliölajiston ja linnuston suojelemiseksi sekä retkeilyä, opetusta ja tutkimusta varten muodostetaan vuoden 1923 luonnonsuojelulain (71/1923) mukaisiksi soidensuojelualueiksi seuraavat alueet:

- 1) Lätäsenon–Hietajoen alue, johon kuuluu noin 43 511 hehtaaria valtion omistamia alueita Enontekiön kunnassa (liite 1; alueen rajat on merkitty punaisella viivalla);
- 2) Jietanasvuoman alue, johon kuuluu noin 1 511 hehtaaria valtion omistamia alueita Enontekiön kunnassa (liite 2);
- 3) Pöyrisvuoman alue, johon kuuluu noin 4 221 hehtaaria valtion omistamia alueita Enontekiön kunnassa (liite 3);
- 4) Saaravuoman–Kuoskisenvuoman alue, johon kuuluu noin 15 847 hehtaaria valtion omistamia alueita Enontekiön kunnassa (liite 4);
- 5) Sotkavuoman alue, johon kuuluu noin 2 264 hehtaaria valtion omistamia alueita Enontekiön kunnassa (liite 5);
- 6) Piessuon–Luomusjoen alue, johon kuuluu noin 2 547 hehtaaria valtion omistamia alueita Utsjoen kunnassa (liite 6);
- 7) Pieran Marin jängän alue, johon kuuluu noin 2 643 hehtaaria valtion omistamia alueita Inarin kunnassa (liite 7);
- 8) Sammuittijängän–Vaijoenjängän alue, johon kuuluu noin 52 803 hehtaaria valtion omistamia alueita Utsjoen ja Inarin kunnissa (liite 8);
- 9) Terstojängän alue, johon kuuluu noin 2 307 hehtaaria valtion omistamia alueita Inarin kunnassa (liite 9);
- 10) Hanhijängän–Pierkivaaranjängän alue, johon kuuluu noin 4 429 hehtaaria valtion omistamia alueita Inarin kunnassa (liite 10);
- 11) Raakevuoman–Vuossijängän alue, johon kuuluu noin 6 770 hehtaaria valtion omistamia alueita Kittilän kunnassa (liite 11);
- 12) Naatsukka-aavan alue, johon kuuluu noin 8 631 hehtaaria valtion omistamia alueita Kittilän ja Sodankylän kunnissa (liite 12);
- 13) Siukatanjärvien alue, johon kuuluu noin 2 187 hehtaaria valtion omistamia alueita Kittilän kunnassa (liite 13);
- 14) Loukisen latvasoiden alue, johon kuuluu noin 5 828 hehtaaria valtion omistamia alueita Kittilän kunnassa (liite 14);
- 15) Kuortanonvuoman–Saivinvuoman alue, johon kuuluu noin 9 565 hehtaaria valtion omistamia alueita Kittilän kunnassa (liite 15);
- 16) Leppävuoman–Murtovuoman alue, johon kuuluu noin 2 145 hehtaaria valtion omistamia alueita Kittilän kunnassa (liite 16);

- 17) Silmäsvuoman alue, johon kuuluu noin 2 984 hehtaaria valtion omistamia alueita Kittilän kunnassa (liite 17);
- 18) Mustaojan–Nunaravuoman alue, johon kuuluu noin 2 020 hehtaaria valtion omistamia alueita Kittilän kunnassa (liite 18);
- 19) Tollovuoman–Vasanvuoman alue, johon kuuluu noin 3 135 hehtaaria valtion omistamia alueita Kittilän kunnassa (liite 19);
- 20) Ahvenvuoman alue, johon kuuluu noin 2 334 hehtaaria valtion omistamia alueita Kittilän kunnassa (liite 20);
- 21) Näätävuoman–Sotkavuoman alue, johon kuuluu noin 10 612 hehtaaria valtion omistamia alueita Kittilän ja Sodankylän kunnissa (liite 21);
- 22) Teuravuoman–Kivijärvenvuoman alue, johon kuuluu noin 6 062 hehtaaria valtion omistamia alueita Kolarin kunnassa (liite 22);
- 23) Juustovuoman alue, johon kuuluu noin 998 hehtaaria valtion omistamia alueita Kolarin kunnassa (liite 23);
- 24) Sieppijängän–Pieruvuoman alue, johon kuuluu noin 1 414 hehtaaria valtion omistamia alueita Kolarin kunnassa (liite 24);
- 25) Karhuvuoman alue, johon kuuluu noin 1 093 hehtaaria valtion omistamia alueita Kolarin kunnassa (liite 25);
- 26) Sota-aavan alue, johon kuuluu noin 3 117 hehtaaria valtion omistamia alueita Sodankylän kunnassa (liite 26);
- 27) Vaaranaavan alue, johon kuuluu noin 3 481 hehtaaria valtion omistamia alueita Sodankylän kunnassa (liite 27);
- 28) Nalka-aavan alue, johon kuuluu noin 1 542 hehtaaria valtion omistamia alueita Sodankylän kunnassa (liite 28);
- 29) Pomokairan–Tenniöaavan alue, johon kuuluu noin 45 827 hehtaaria valtion omistamia alueita Sodankylän kunnassa (liite 29);
- 30) Ilmakkiaavan alue, johon kuuluu noin 1 037 hehtaaria valtion omistamia alueita Sodankylän kunnassa (liite 30);
- 31) Viiankiaavan alue, johon kuuluu noin 6 347 hehtaaria valtion omistamia alueita Sodankylän kunnassa (liite 31);
- 32) Vitsavaaranaavan–Kiekeröselän alue, johon kuuluu noin 1 792 hehtaaria valtion omistamia alueita Sodankylän kunnassa (liite 32);
- 33) Leviäaavan–Sammalaavan alue, johon kuuluu noin 1 510 hehtaaria valtion omistamia alueita Sodankylän kunnassa (liite 33);
- 34) Suikeloaavan alue, johon kuuluu noin 1 010 hehtaaria valtion omistamia alueita Sodankylän kunnassa (liite 34);
- 35) Lämsänaavan–Sakkala-aavan alue, johon kuuluu noin 4 210 hehtaaria valtion omistamia alueita Pelkosenniemen ja Savukosken kunnissa (liite 35);
- 36) Kaarrerämiän–Kellovuotson alue, johon kuuluu noin 3 348 hehtaaria valtion omistamia alueita Savukosken kunnassa (liite 36);
- 37) Uura-aavan alue, johon kuuluu noin 2 247 hehtaaria valtion omistamia alueita Savukosken kunnassa (liite 37);
- 38) Joutsenaavan–Kaita-aavan alue, johon kuuluu noin 12 948 hehtaaria valtion omistamia alueita Sallan ja Savukosken kunnissa (liite 38);
- 39) Löytöjängän–Suksenpaistama-aavan alue, johon kuuluu noin 6 119 hehtaaria valtion omistamia alueita Sallan kunnassa (liite 39);
- 40) Kätkäaavan–Serrijoen alue, johon kuuluu noin 1 018 hehtaaria valtion omistamia alueita Pelkosenniemen kunnassa (liite 40);
- 41) Haikara-aavan–Vitsikkoavan alue, johon kuuluu noin 1 793 hehtaaria valtion omistamia alueita Kemijärven kaupungissa ja Pelkosenniemen kunnassa (liite 41);
- 42) Karitunturin alue, johon kuuluu noin 2 127 hehtaaria valtion omistamia alueita Posion kunnassa (liite 42);

- 43) Mustiaavan–Kaattasjärven alue, johon kuuluu noin 3 203 hehtaaria valtion omistamia alueita Ylitornion kunnassa ja Rovaniemen kaupungissa (liite 43);
- 44) Saariaavan alue, johon kuuluu noin 1 886 hehtaaria valtion omistamia alueita Simon kunnassa (liite 44);
- 45) Jänessuon alue, johon kuuluu noin 1 287 hehtaaria valtion omistamia alueita Iin kunnassa (liite 45);
- 46) Hyöteikönsuon alue, johon kuuluu noin 1 130 hehtaaria valtion omistamia alueita Kuusamon kaupungissa (liite 46);
- 47) Lapiosuon–Ison Äijönsuon alue, johon kuuluu noin 28 594 hehtaaria valtion omistamia alueita Iin ja Ranuan kunnissa ja Pudasjärven kaupungissa (liite 47);
- 48) Kärppäsuon–Räinänsuon alue, johon kuuluu noin 2 067 hehtaaria valtion omistamia alueita Pudasjärven ja Oulun kaupungeissa (liite 48);
- 49) Soininsuon alue, johon kuuluu noin 2 559 hehtaaria valtion omistamia alueita Pudasjärven kaupungissa (liite 49);
- 50) Leväsuon–Kärppäsuon alue, johon kuuluu noin 3 684 hehtaaria valtion omistamia alueita Utajärven ja Puolangan kunnissa (liite 50);
- 51) Ison Tilansuon–Housusuon alue, johon kuuluu noin 3 467 hehtaaria valtion omistamia alueita Puolangan ja Utajärven kunnissa (liite 51);
- 52) Karhunsuon–Viitasuon alue, johon kuuluu noin 1 106 hehtaaria valtion omistamia alueita Utajärven ja Puolangan kunnissa (liite 52);
- 53) Sarvisuon–Jerusalemisuon alue, johon kuuluu noin 4 078 hehtaaria valtion omistamia alueita Puolangan, Vaalan ja Utajärven kunnissa (liite 53);
- 54) Vieremänsuon alue, johon kuuluu noin 2 098 hehtaaria valtion omistamia alueita Suomussalmen kunnassa (liite 54);
- 55) Saarensuon alue, johon kuuluu noin 702 hehtaaria valtion omistamia alueita Suomussalmen kunnassa (liite 55);
- 56) Lososuon–Saarijärven alue, johon kuuluu noin 1 090 hehtaaria valtion omistamia alueita Suomussalmen kunnassa (liite 56);
- 57) Ison Ahvensuon–Karhusuon alue, johon kuuluu noin 632 hehtaaria valtion omistamia alueita Suomussalmen kunnassa (liite 57);
- 58) Säynäjäsuon–Matalansuon alue, johon kuuluu noin 1 126 hehtaaria valtion omistamia alueita Suomussalmen kunnassa (liite 58);
- 59) Joutensuon–Mustosensuon alue, johon kuuluu noin 2 136 hehtaaria valtion omistamia alueita Hyrynsalmen kunnassa (liite 59);
- 60) Juortanansalon–Lapinsuon alue, johon kuuluu noin 5 178 hehtaaria valtion omistamia alueita Kuhmon kaupungissa ja Suomussalmen kunnassa (liite 60);
- 61) Tulisuon–Varpusuon alue, johon kuuluu noin 2 012 hehtaaria valtion omistamia alueita Hyrynsalmen ja Suomussalmen kunnissa sekä Kuhmon kaupungissa (liite 61);
- 62) Solansuon alue, johon kuuluu noin 654 hehtaaria valtion omistamia alueita Sotkamon kunnassa (liite 62);
- 63) Teerisuon–Lososuon alue, johon kuuluu noin 3 329 hehtaaria valtion omistamia alueita Kuhmon kaupungissa (liite 63);
- 64) Tervanevan–Sivakkanevan alue, johon kuuluu noin 691 hehtaaria valtion omistamia alueita Pyhäjärven ja Haapajärven kaupungeissa (liite 64);
- 65) Pilvinevan alue, johon kuuluu noin 3 270 hehtaaria valtion omistamia alueita Vetelin ja Kaustisen kunnissa (liite 65);
- 66) Linjasalmennevan–Tynnyrinevan alue, johon kuuluu noin 2 702 hehtaaria valtion omistamia alueita Lestijärven ja Perhon kunnissa (liite 66);
- 67) Rasvasuon–Kitkasuon alue, johon kuuluu noin 2 169 hehtaaria valtion omistamia alueita Lieksan kaupungissa (liite 67);
- 68) Ruosmesuon–Hanhisuon alue, johon kuuluu noin 1 674 hehtaaria valtion omistamia alueita Ilomantsin kunnassa (liite 68);

69) Ison-Huppion alue, johon kuuluu noin 945 hehtaaria valtion omistamia alueita Juvan kunnassa (liite 69);

70) Haukkanevan–Nikulinnevan alue, johon kuuluu noin 2 011 hehtaaria valtion omistamia alueita Virtain ja Alavuden kaupungeissa (liite 70);

71) Siikanevan alue, johon kuuluu noin 963 hehtaaria valtion omistamia alueita Ruoveden kunnassa ja Oriveden kaupungissa (liite 71).

2 §

Mitä luonnonsuojelulain (9/2023) 49 §:ssä säädetään kielletyistä toiminnoista sekä 50 ja 51 §:ssä ja 52 §:n 5 momentissa rauhoitussäännöksiä koskevista poikkeuksista, sovelletaan myös tässä laissa tarkoitetuilla soidensuojelualueilla.

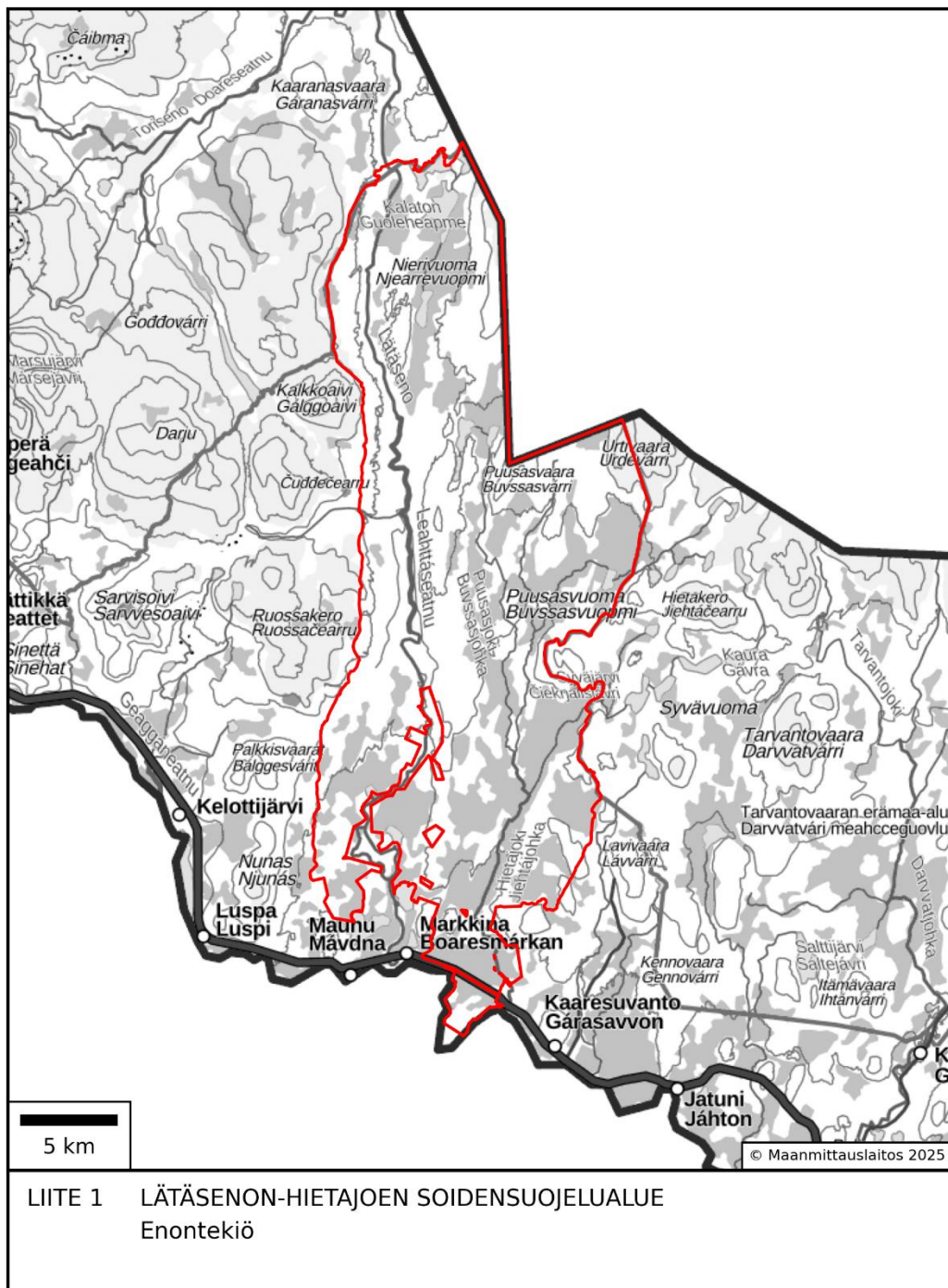
Sen estämättä, mitä luonnonsuojelulain 49 §:n 1 momentin 5 kohdassa säädetään, saa metsästää metsästyslain (615/1993) 8 §:ssä tarkoitetuissa kunnissa sijaitsevilla soidensuojelualueilla tai niiden osilla sekä Metsähallituksen luvalla perustamistarkoitusta vaarantamatta myös muilla alueilla.

Sen lisäksi, mitä luonnonsuojelulain 50 §:n 1 momentin 6 kohdassa säädetään, poronhoitoalueella sijaitsevilla soidensuojelualueilla saa rakentaa poronhoidon edellyttämiä kämppejä, poroaitoja ja muita rakenteita, ottaa poronhoitoon tarvittavaa puuta sekä tilapäisesti leiriytyä ja tehdä avotulen poronhoitoon liittyen.

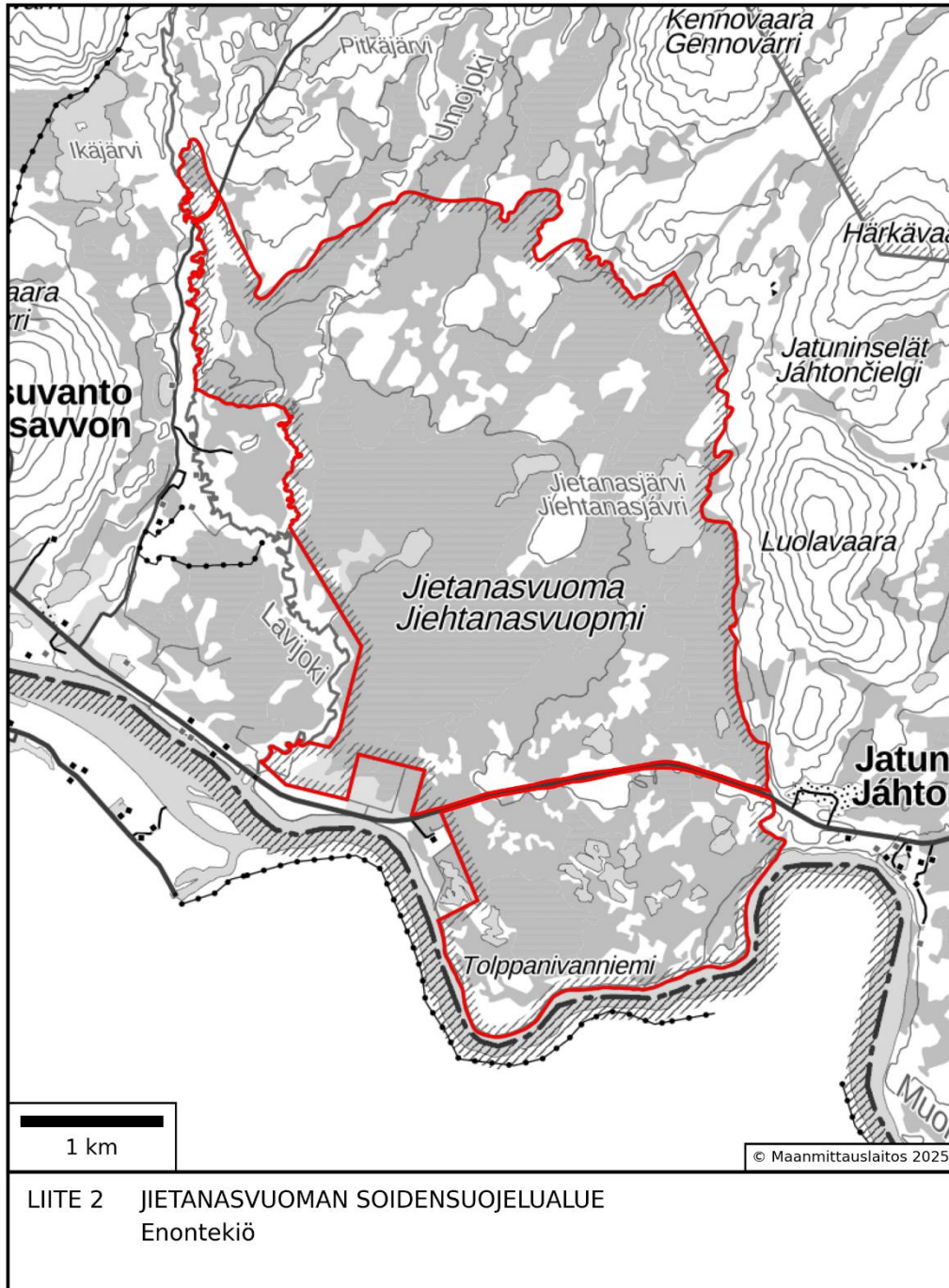
3 §

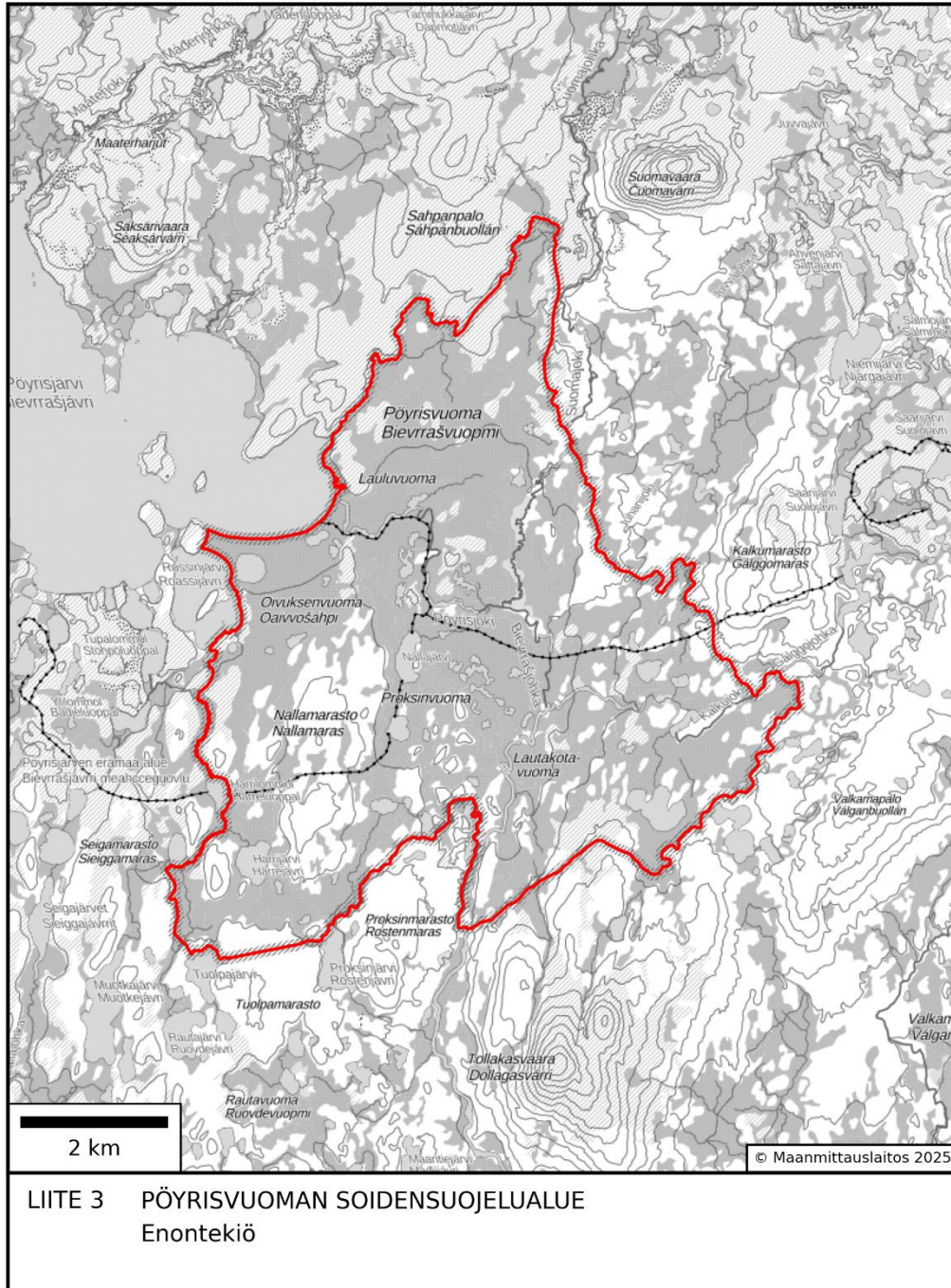
Mitä luonnonsuojelulain 55 §:n 3 momentissa säädetään eräiden oikeuksien turvaamisesta, 56 §:ssä liikkumisen rajoittamisesta, 57 §:ssä luonnonsuojelun alueen hoito- ja käyttösuunnitelmasta, 58 §:ssä järjestyssäännöstä valtion luonnonsuojelun alueella, 59 §:ssä luonnonsuojelun alueen rajojen määrittämisestä ja merkitsemisestä, 60 §:ssä alueen liittämistä valtion luonnonsuojelun alueeseen sekä 133 §:ssä haltuunotto-oikeudesta, sovelletaan myös tässä laissa tarkoitetuilla soidensuojelun alueilla.

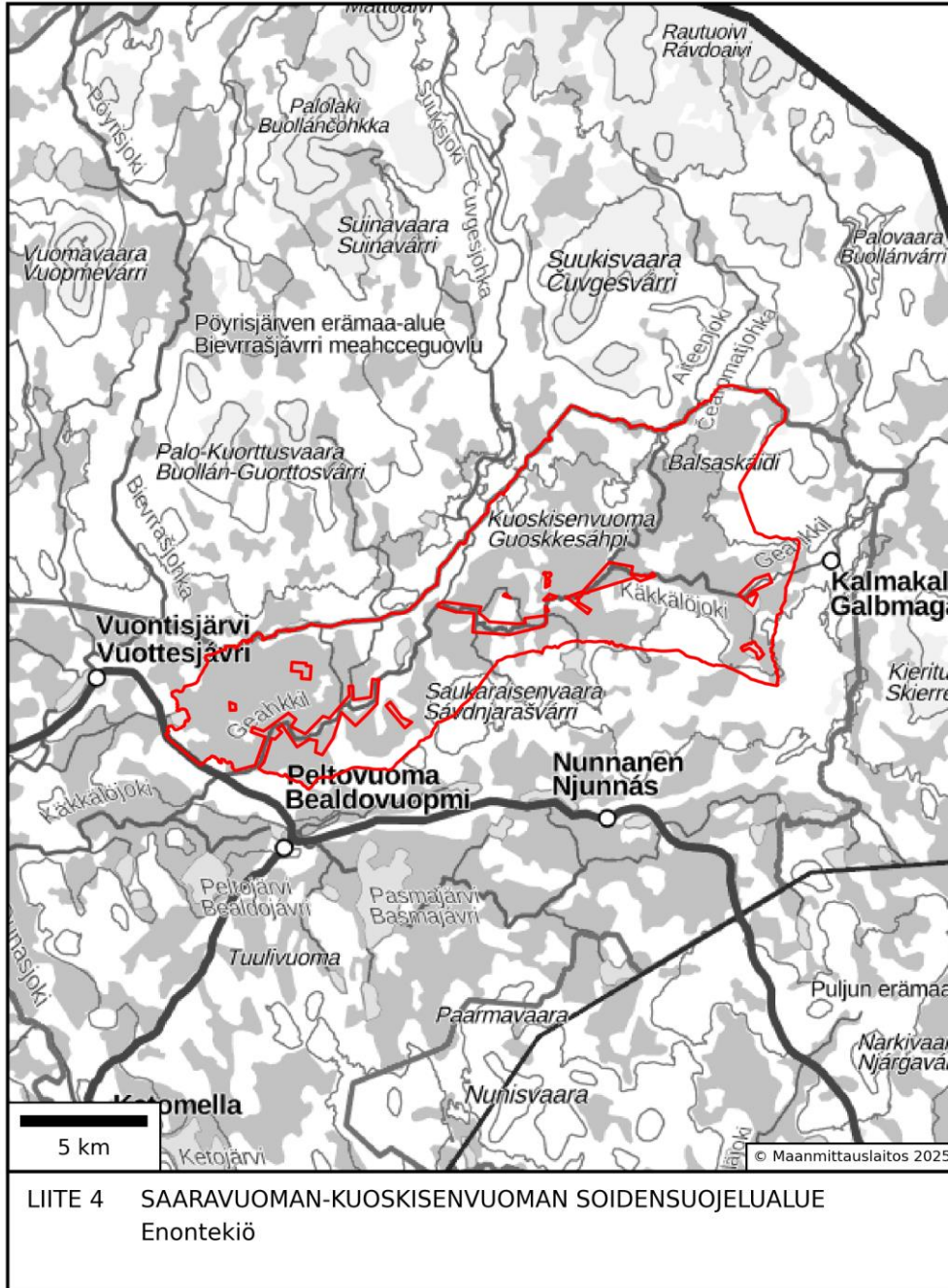
Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

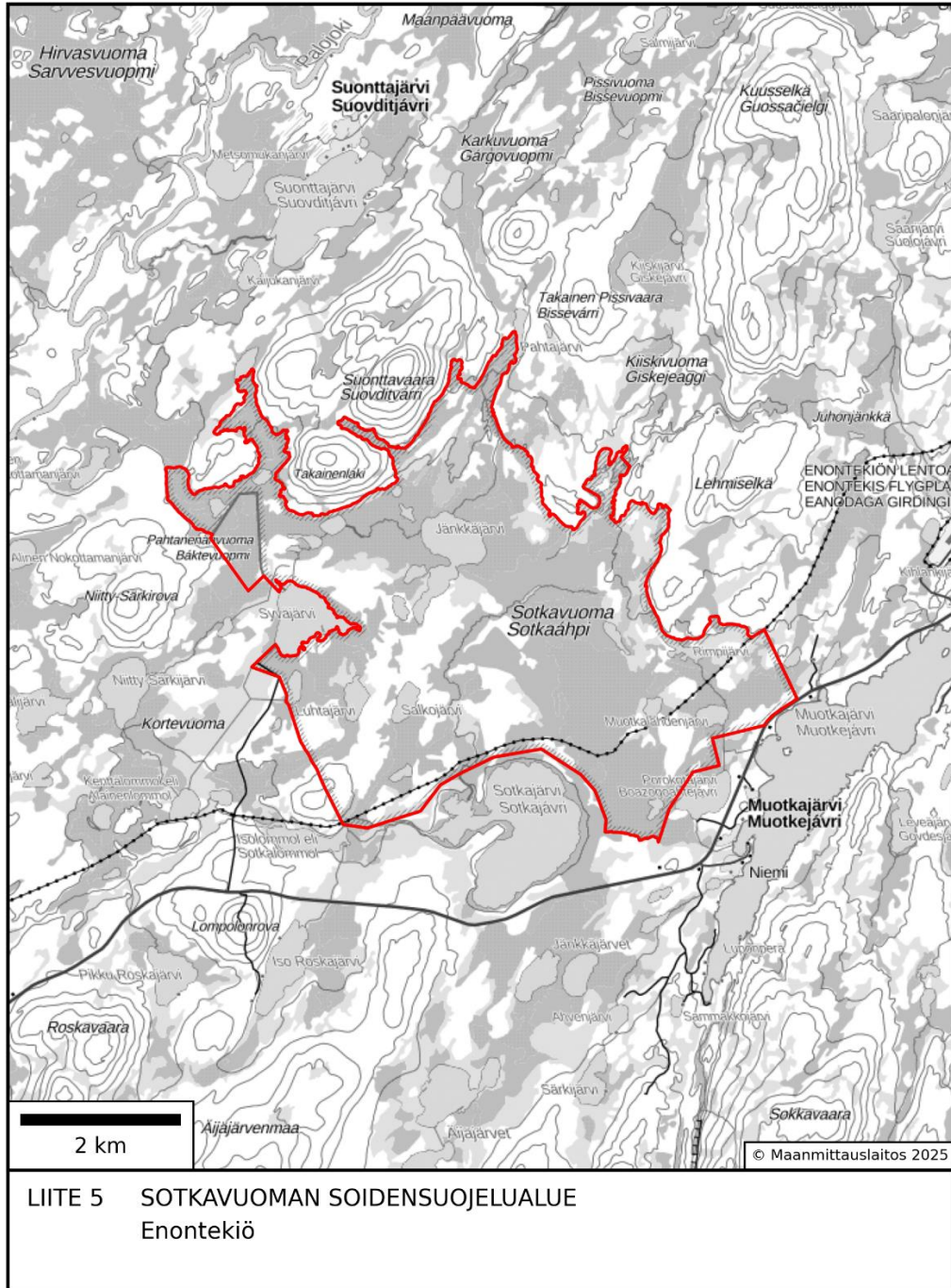

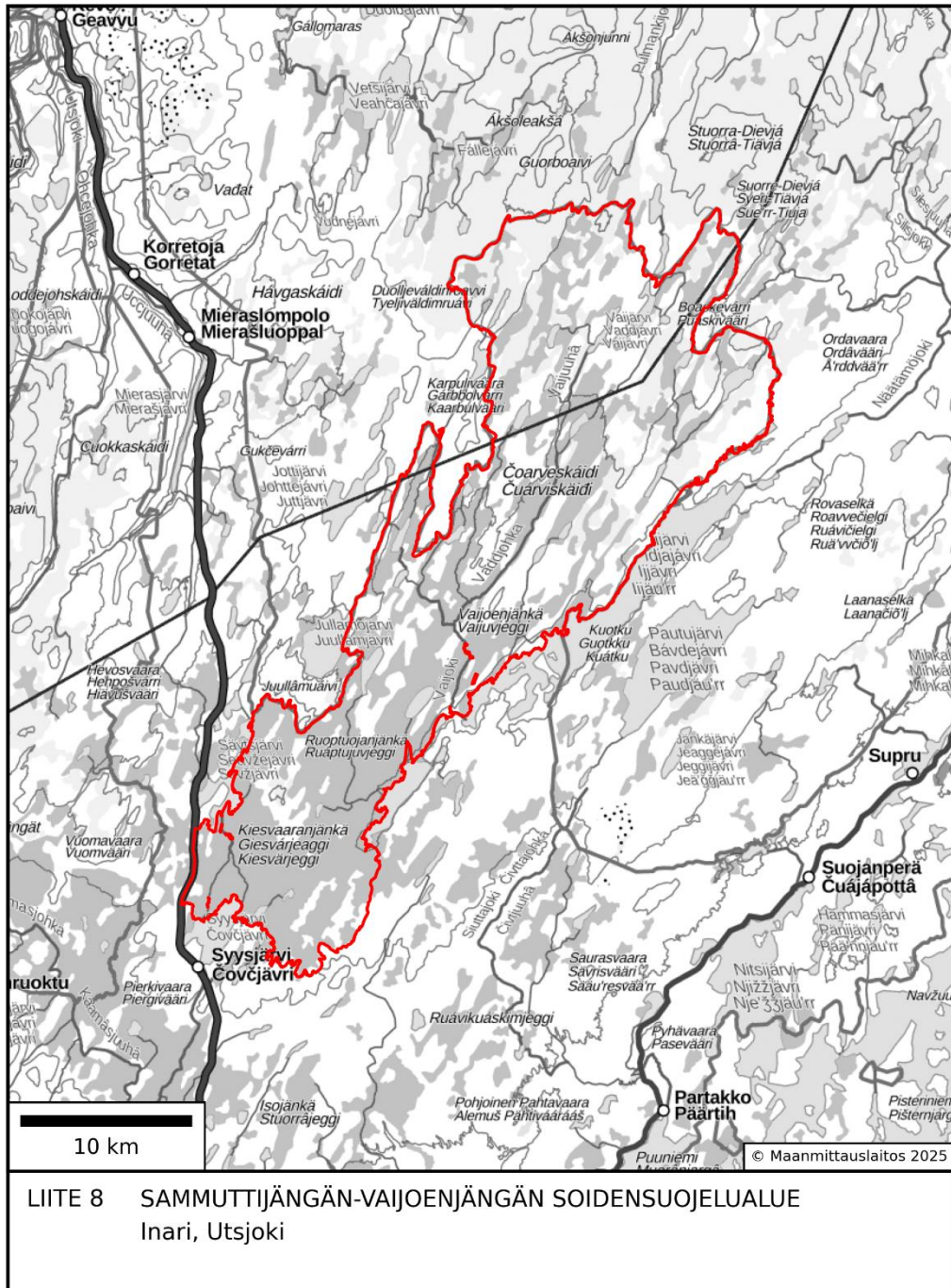
LIITE 1 LÄTÄSENON-HIETAJOEN SOIDENSUOJELUALUE
Enontekiö

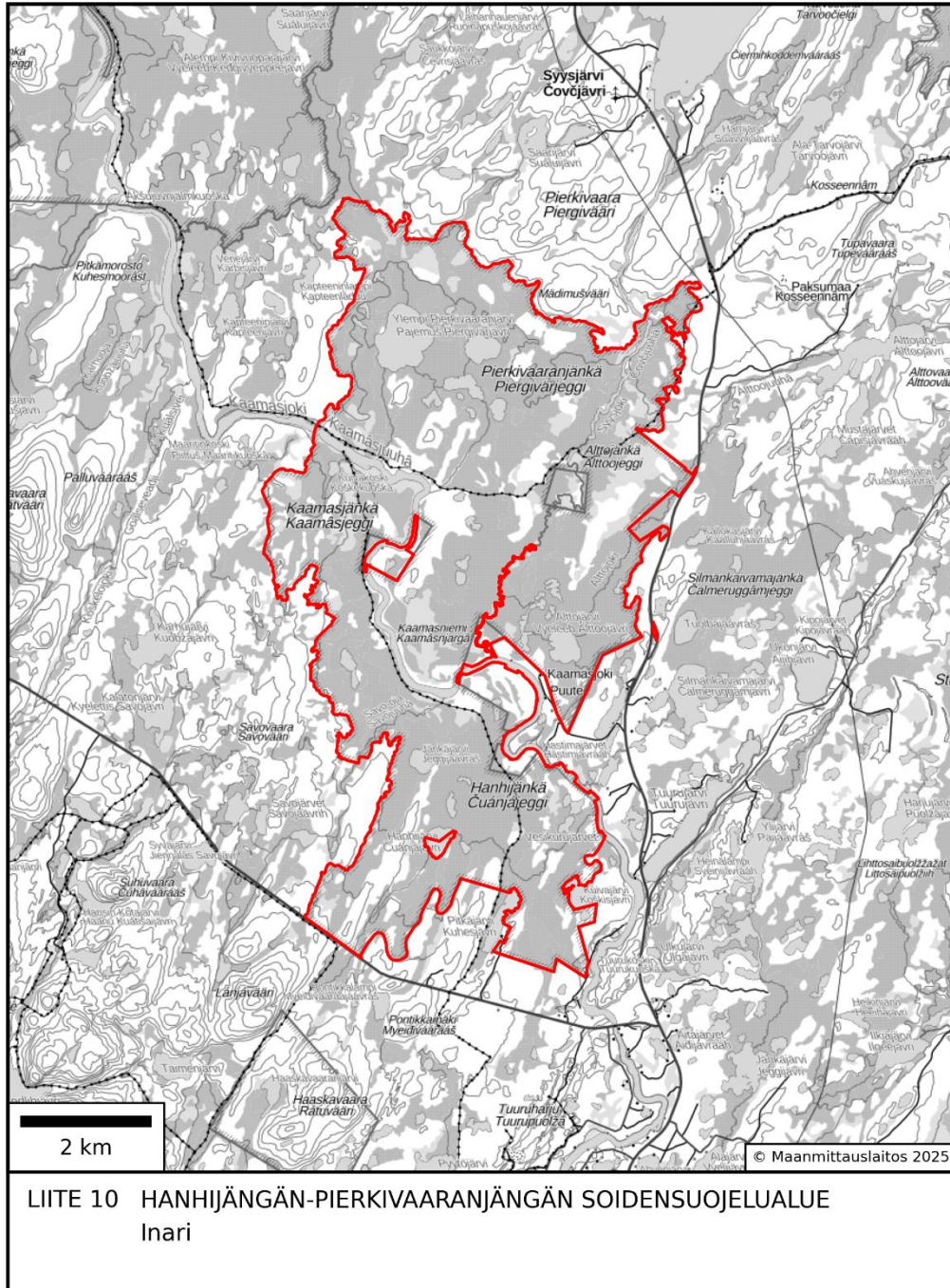

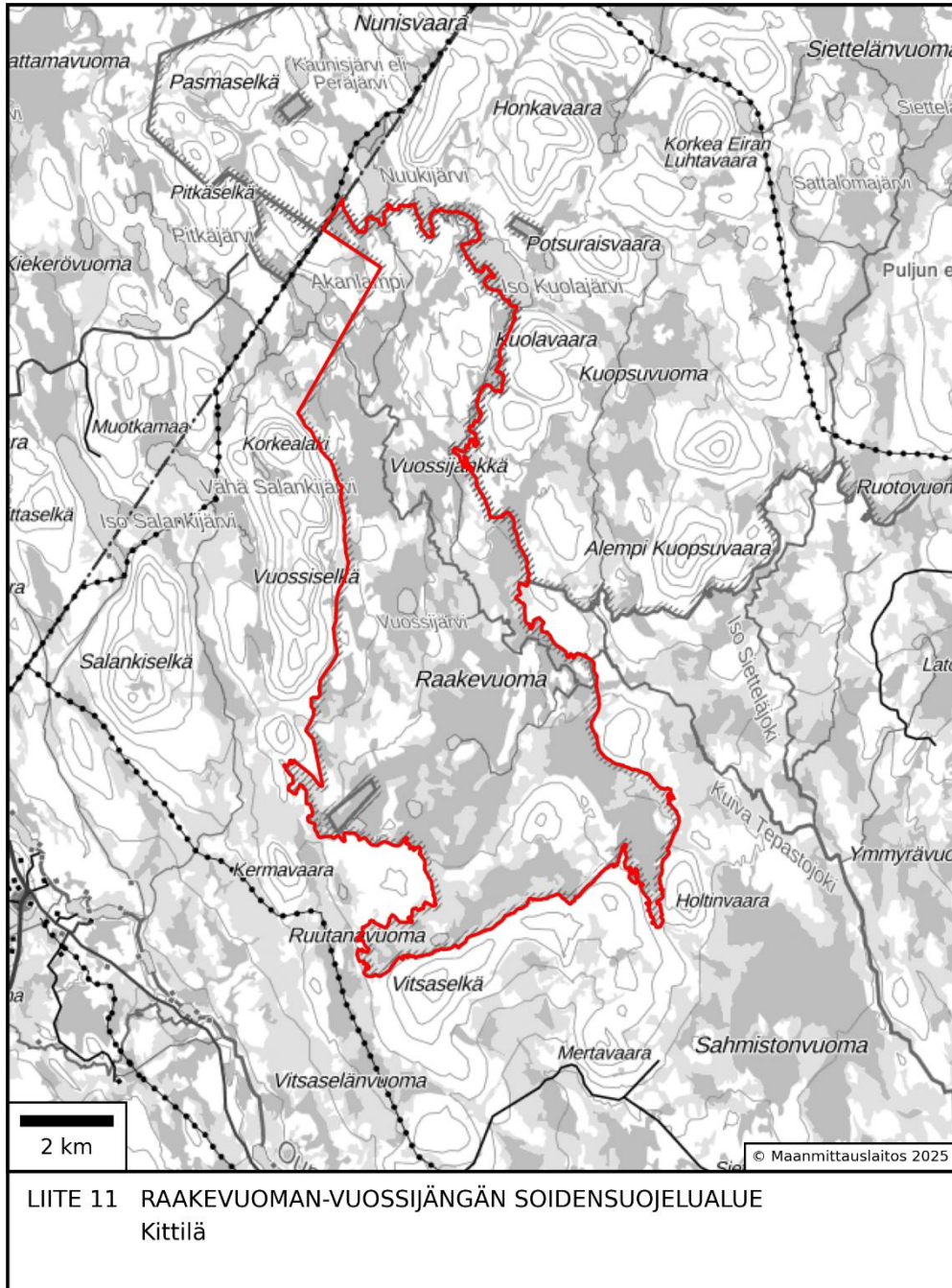

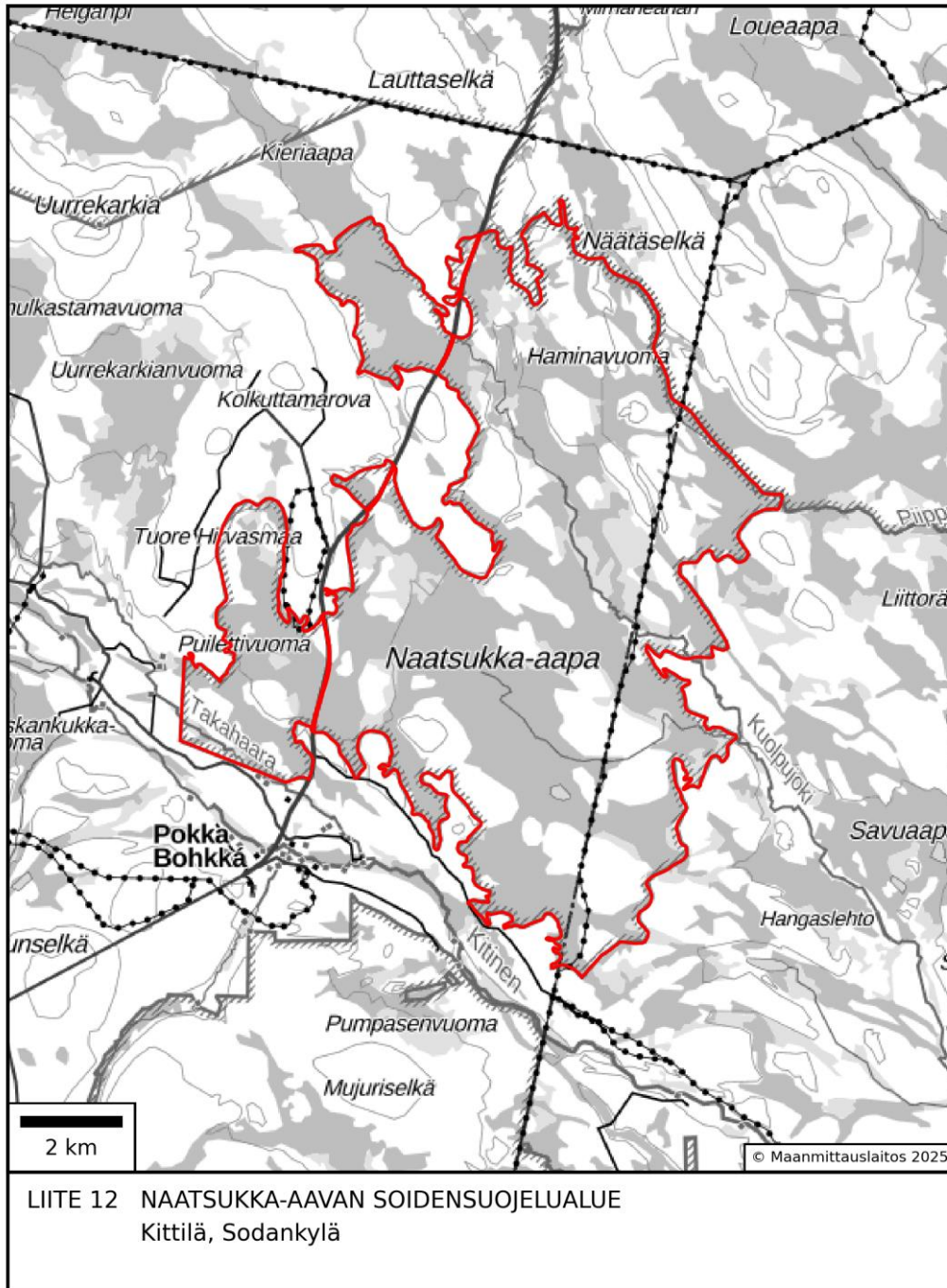

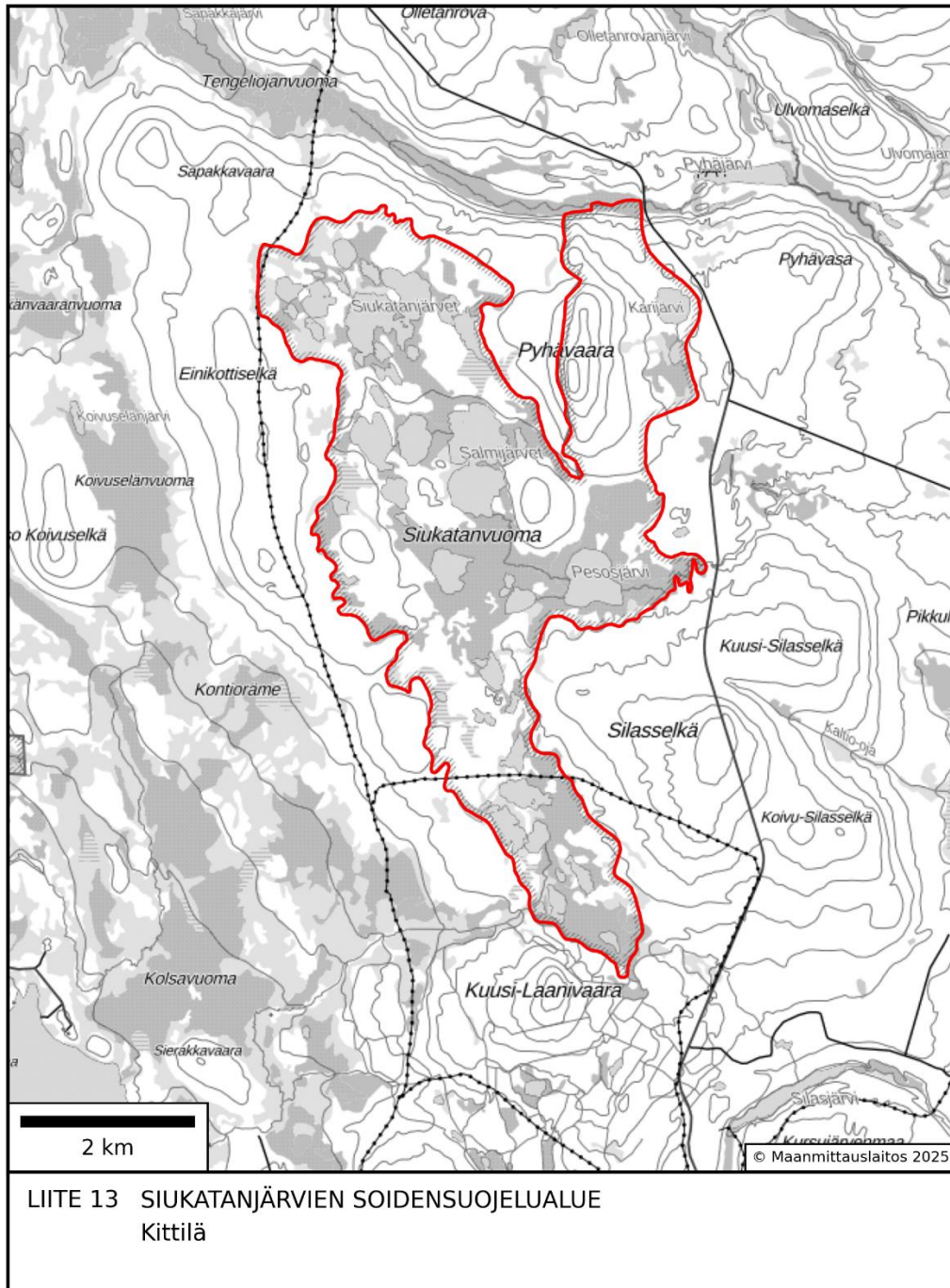

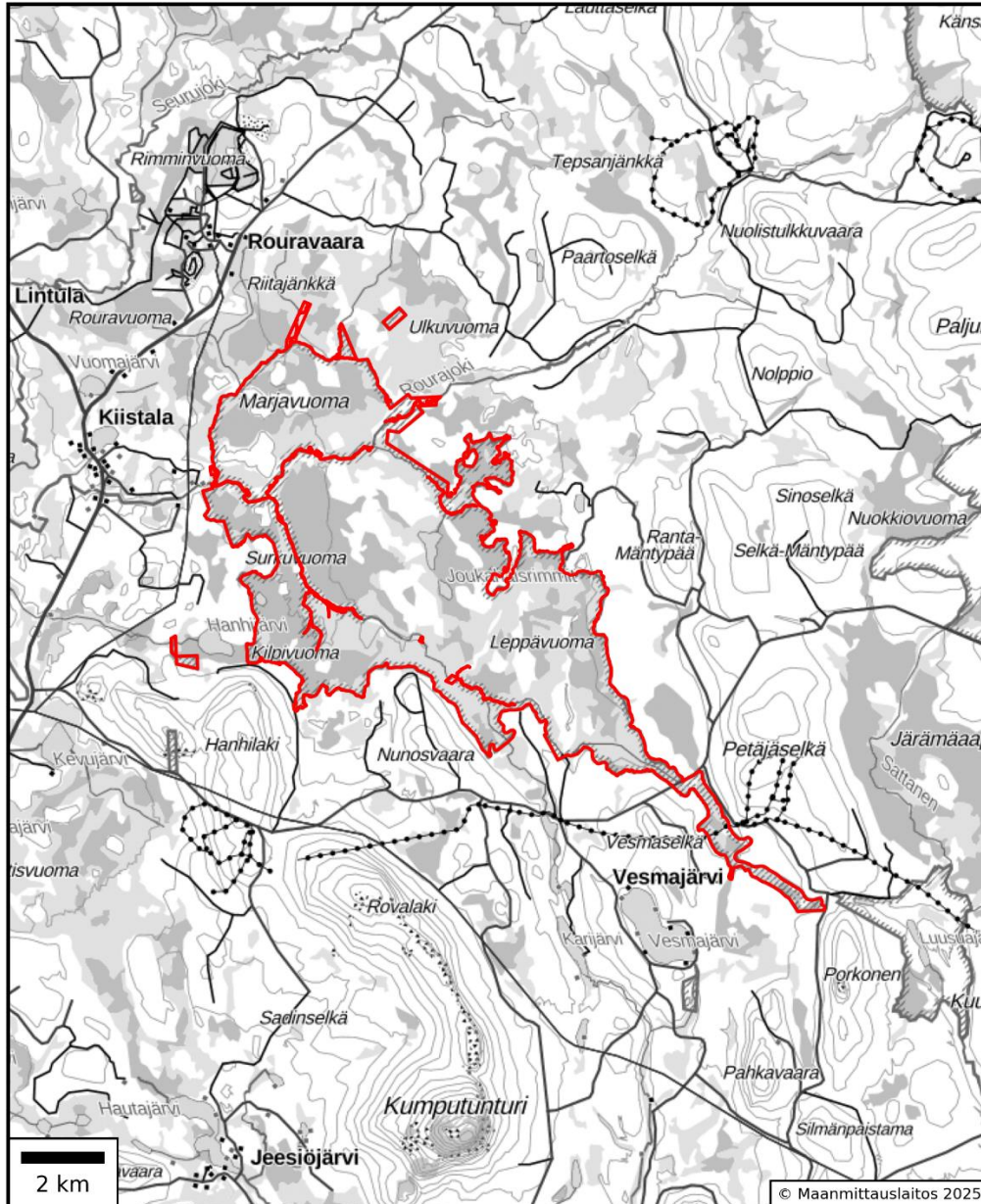

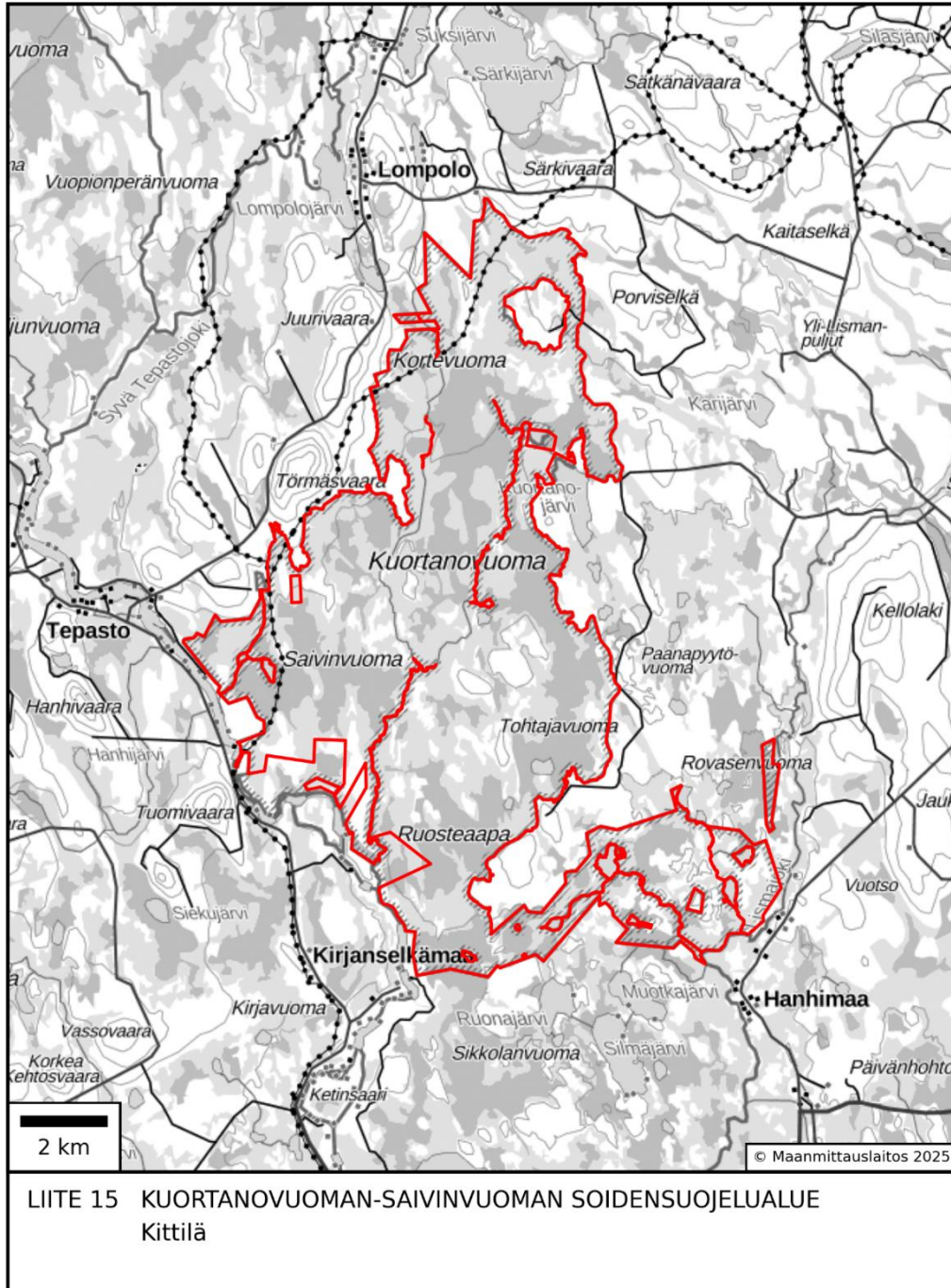

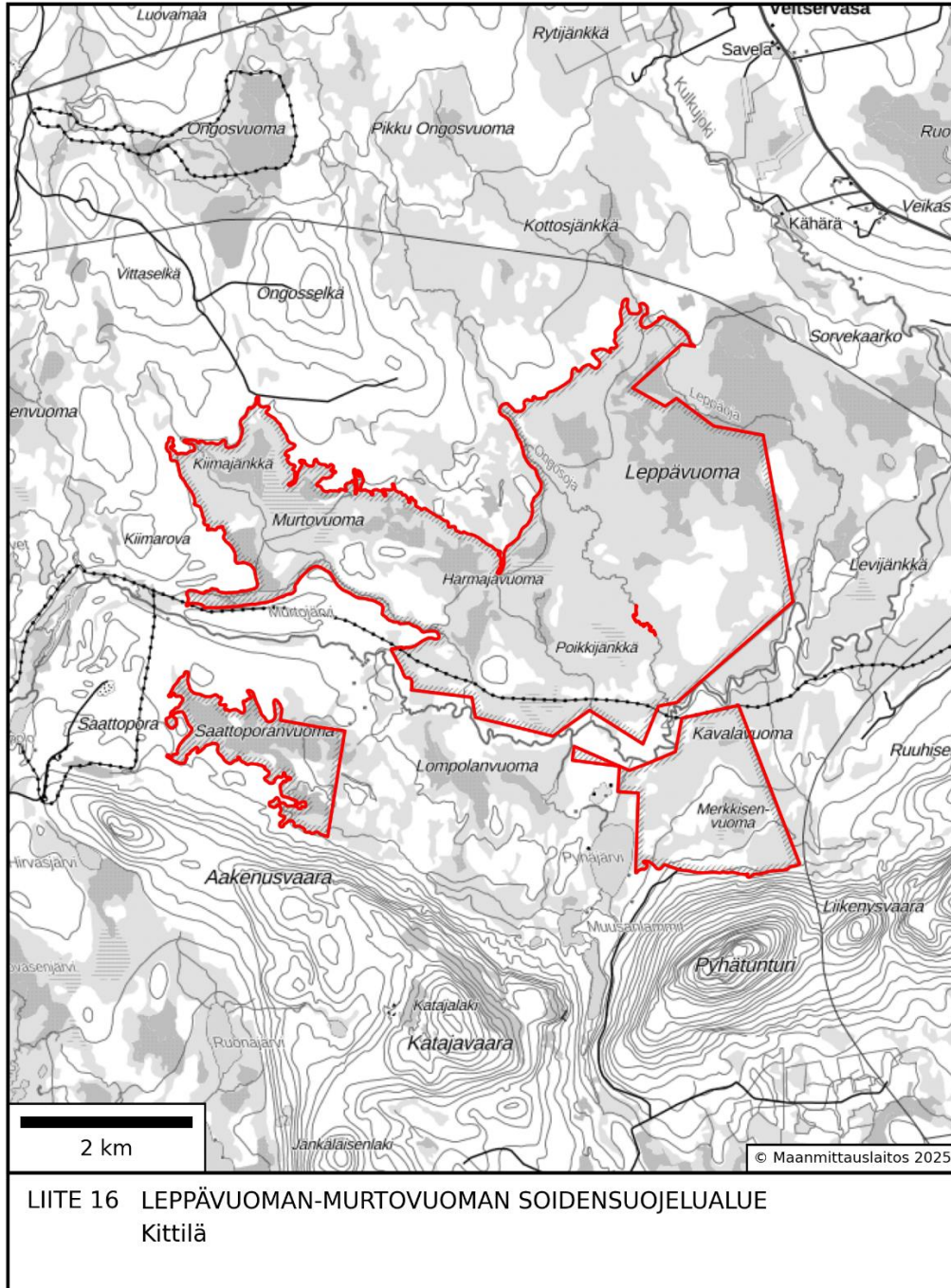

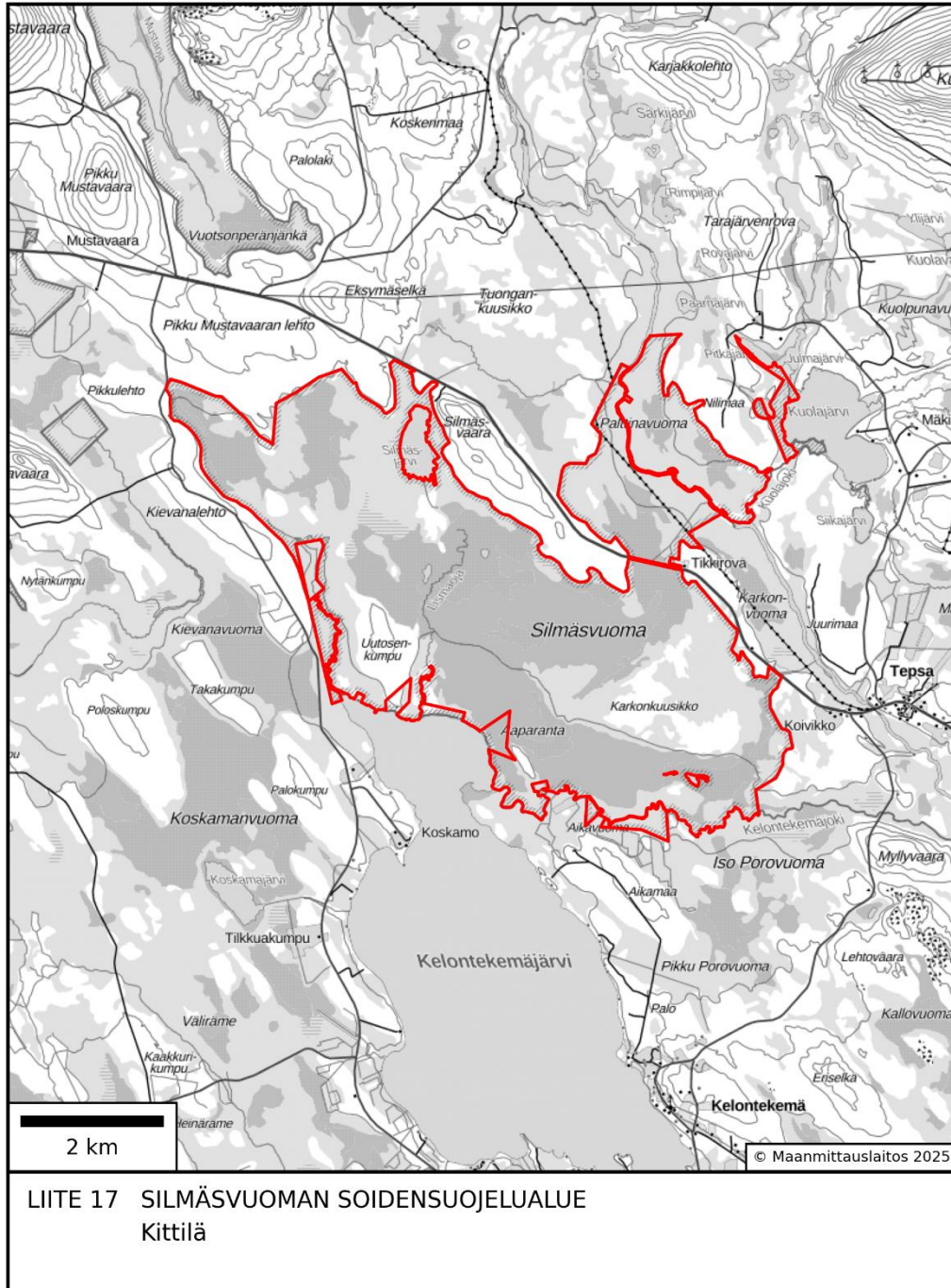

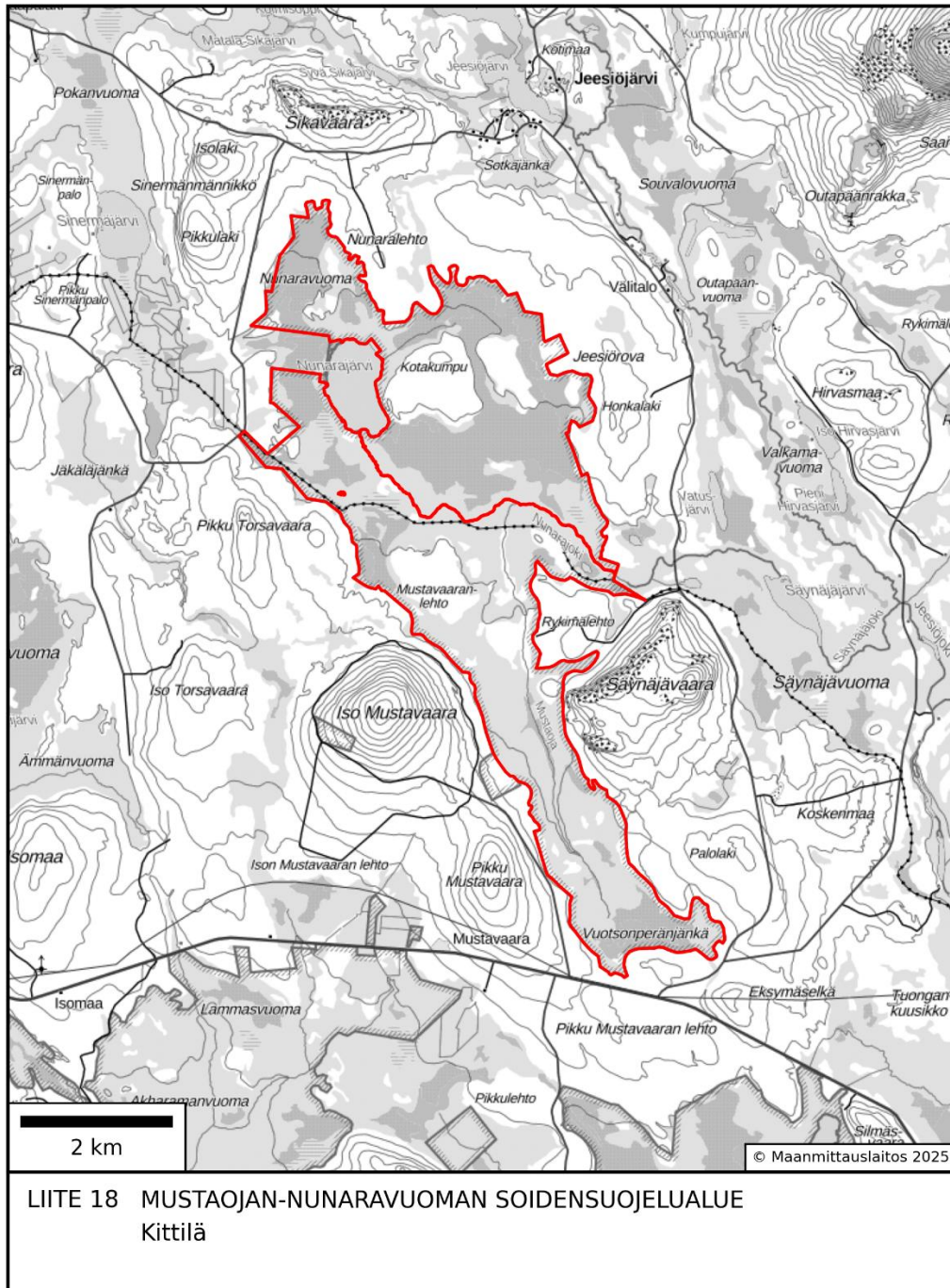

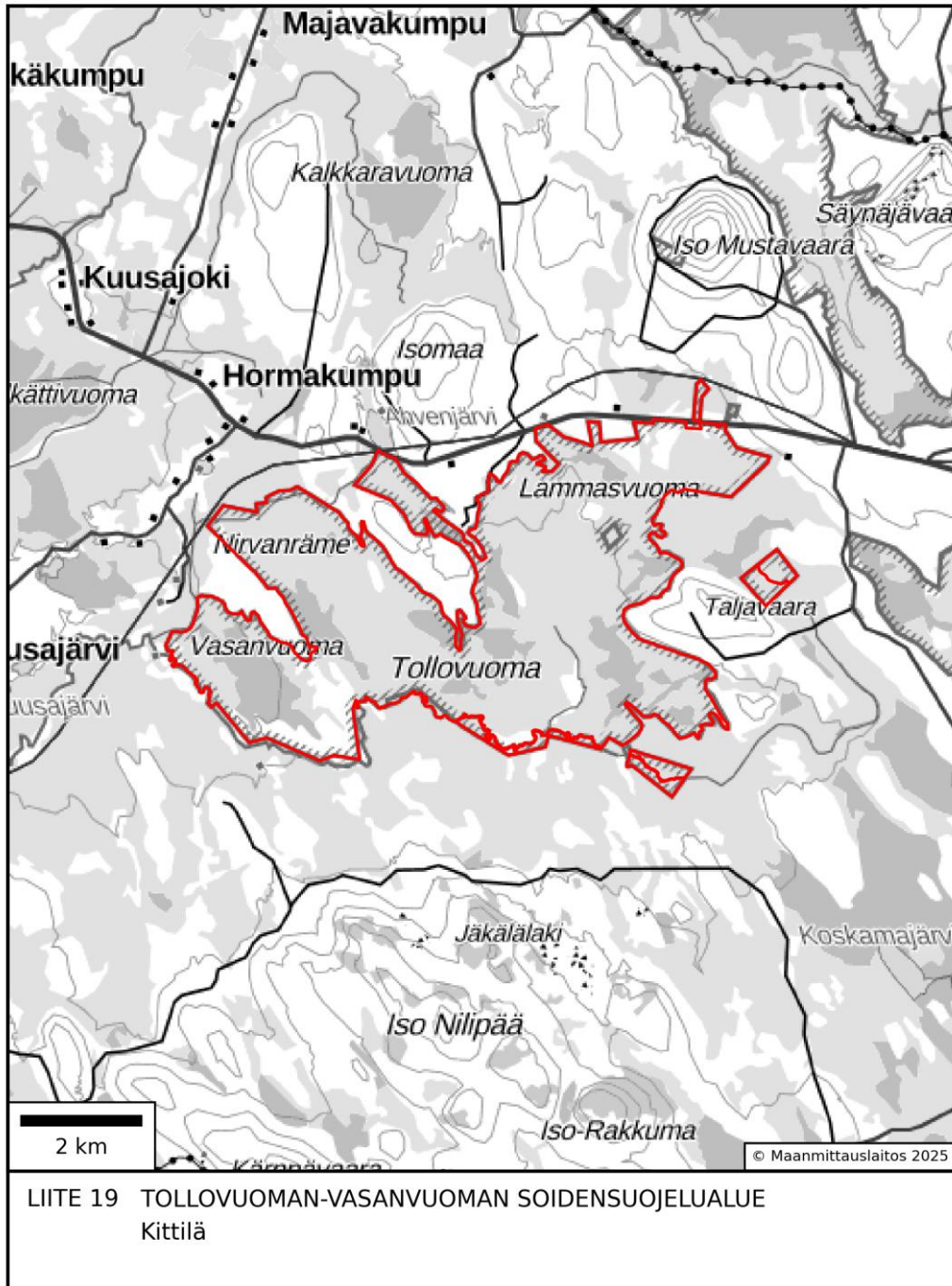
LIITE 14 LOUKISEN LATVASOIDEN SOIDENSUOJELUALUE
Kittilä

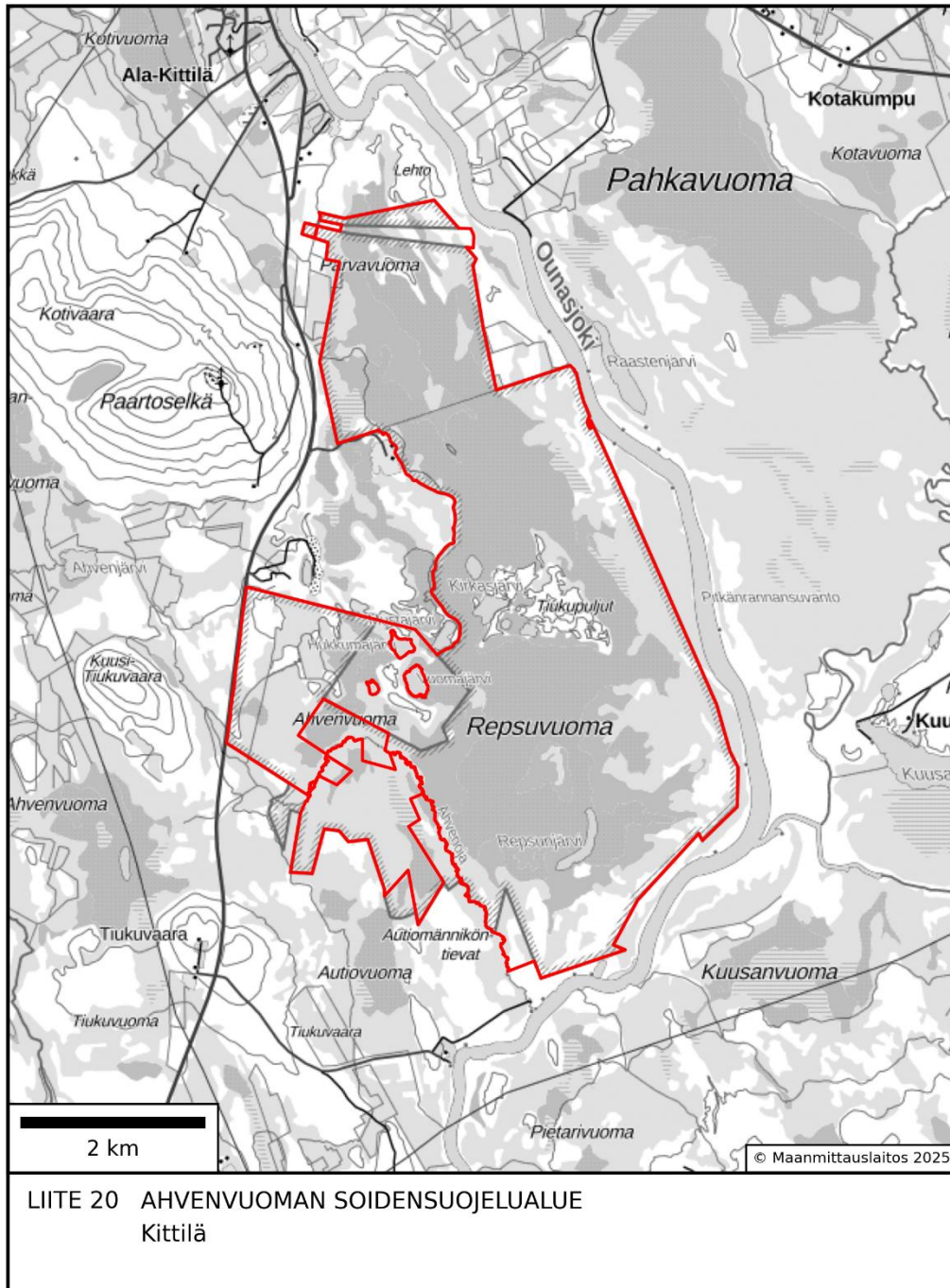

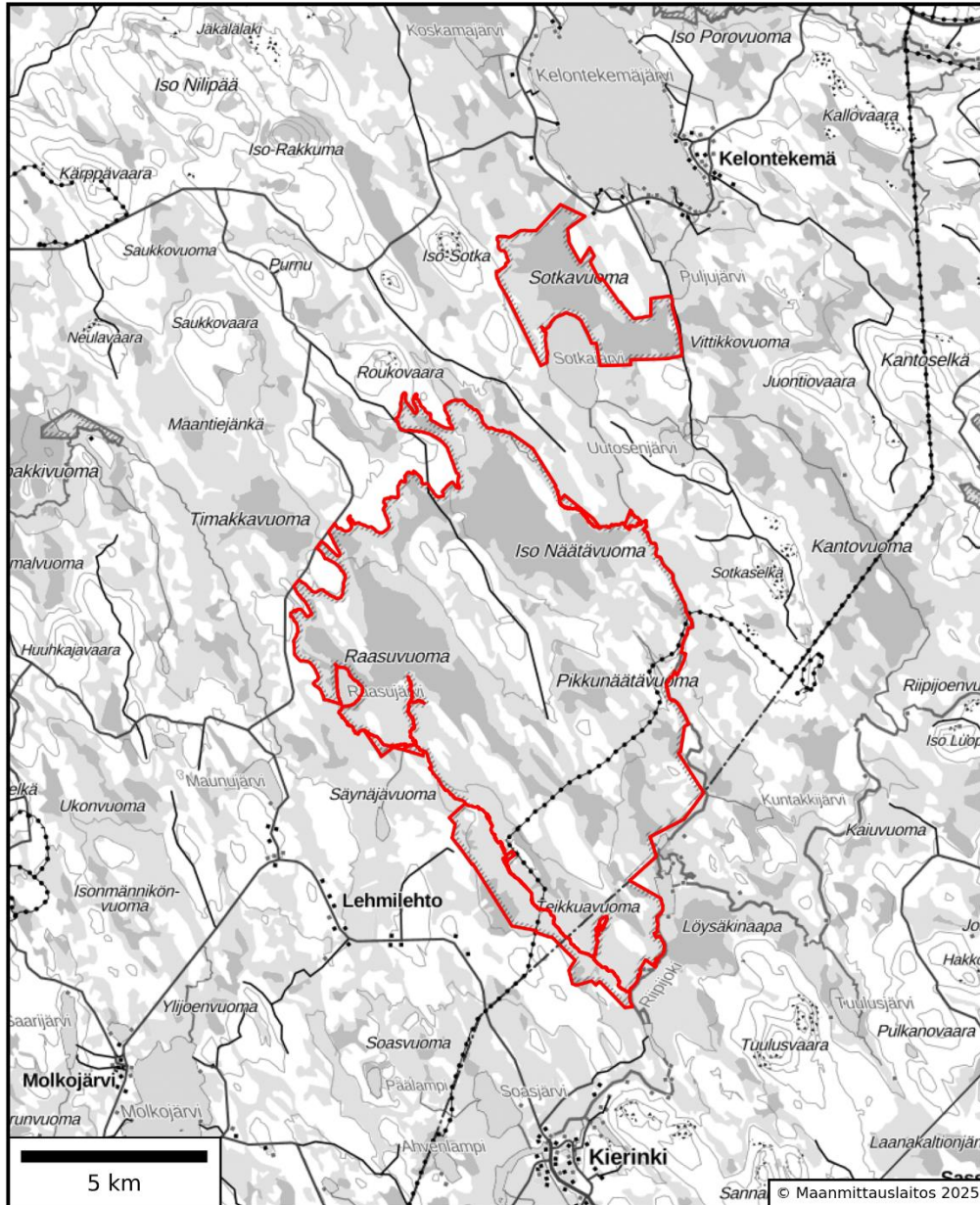

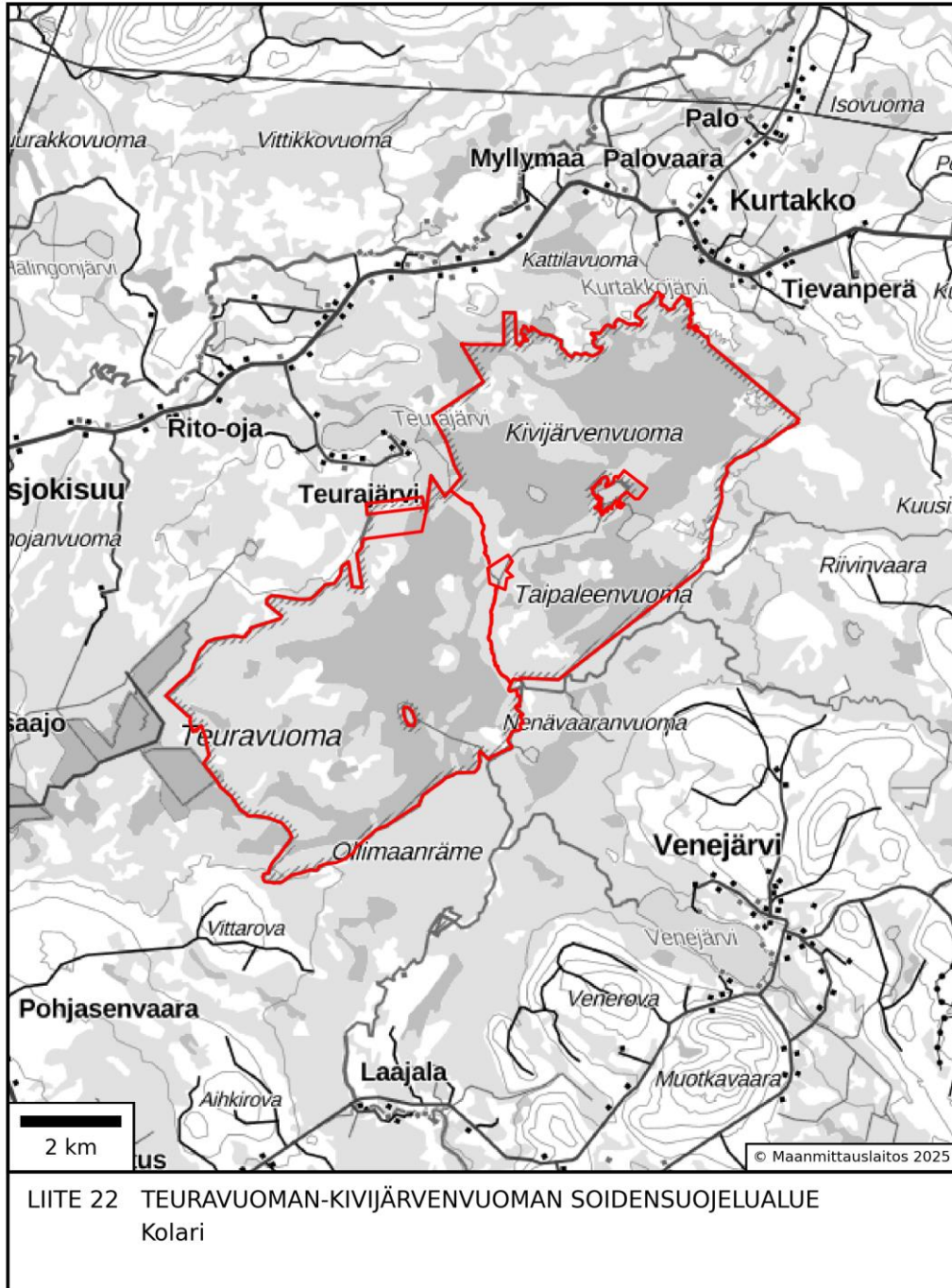

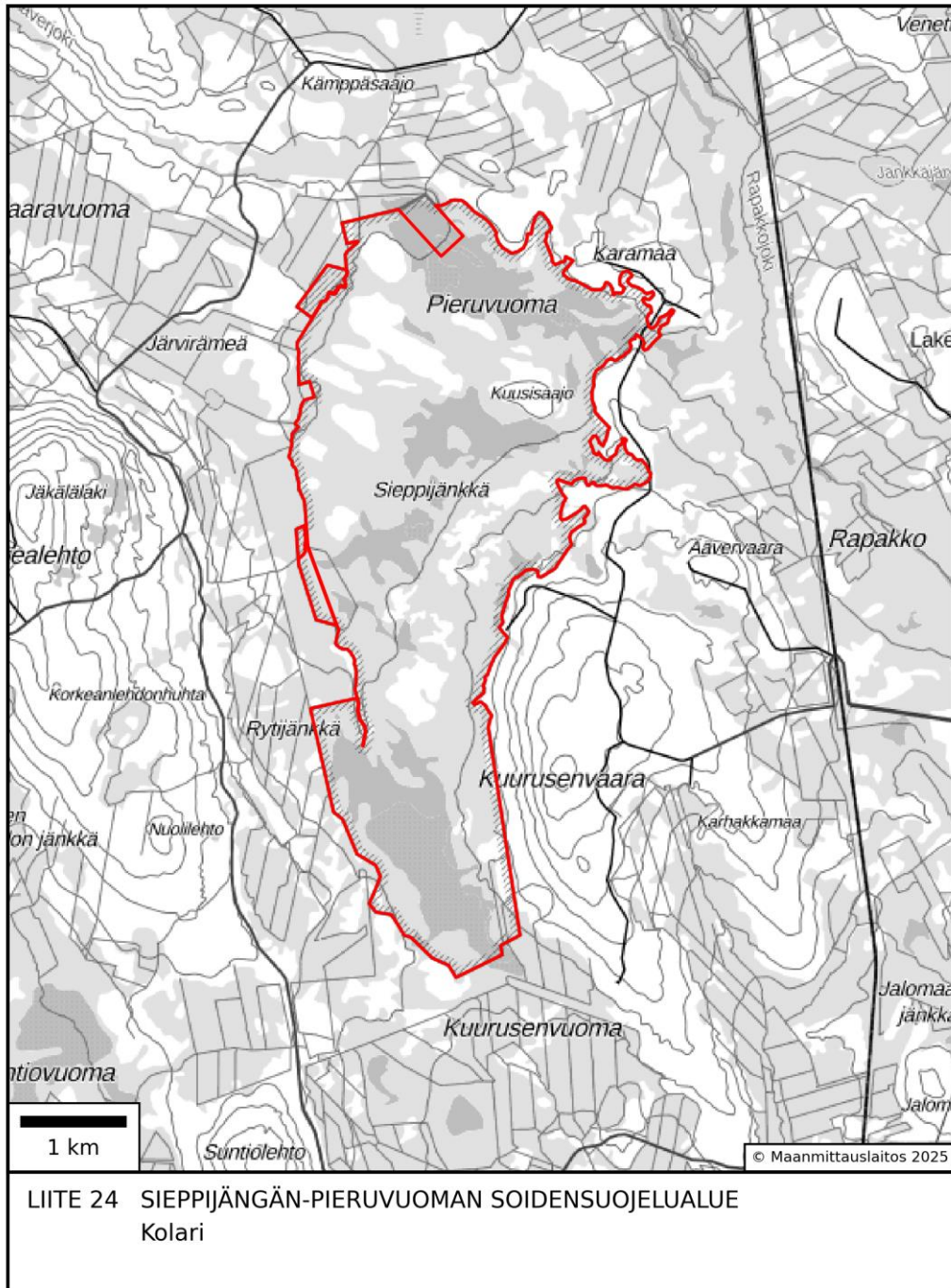

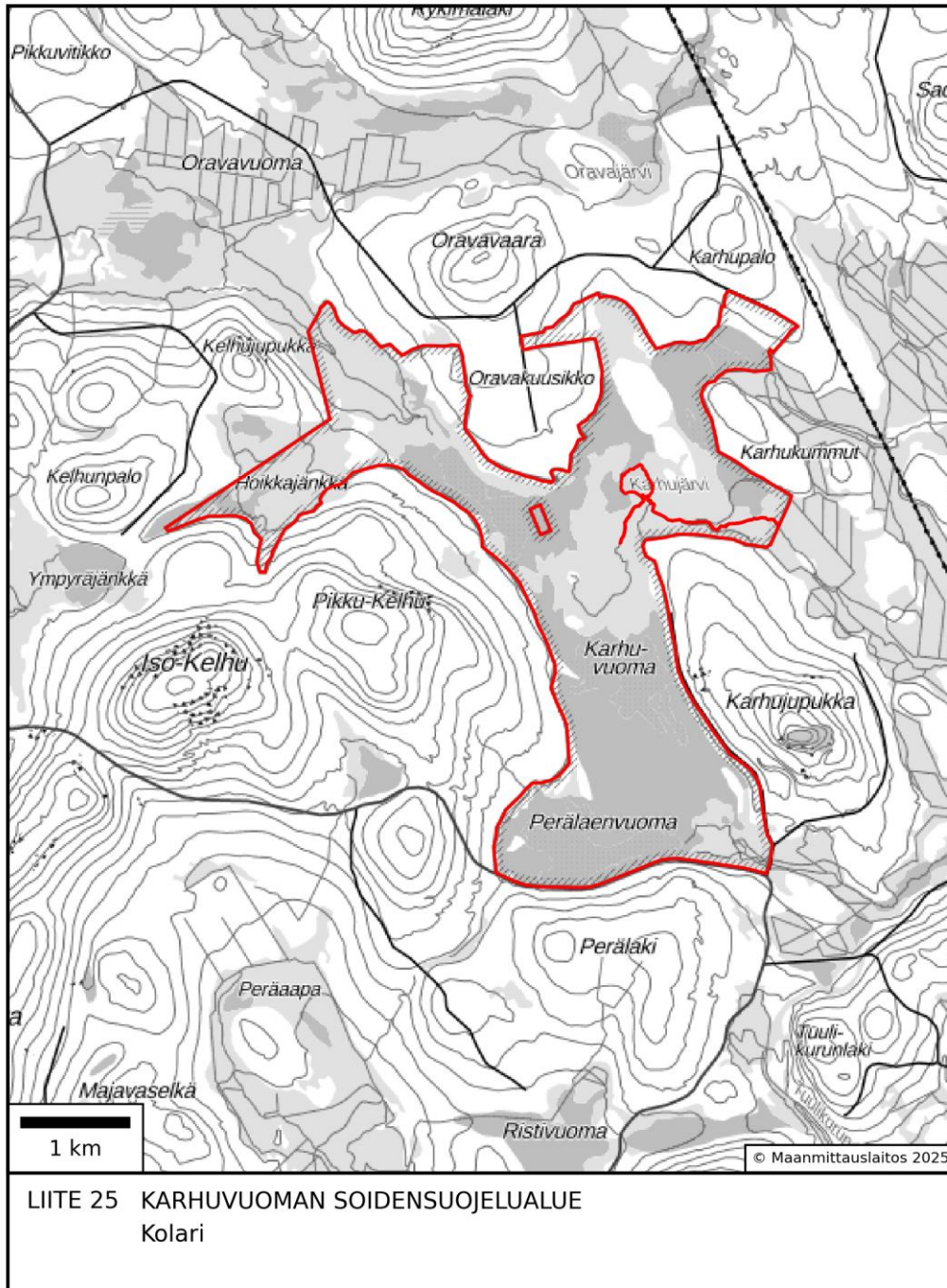

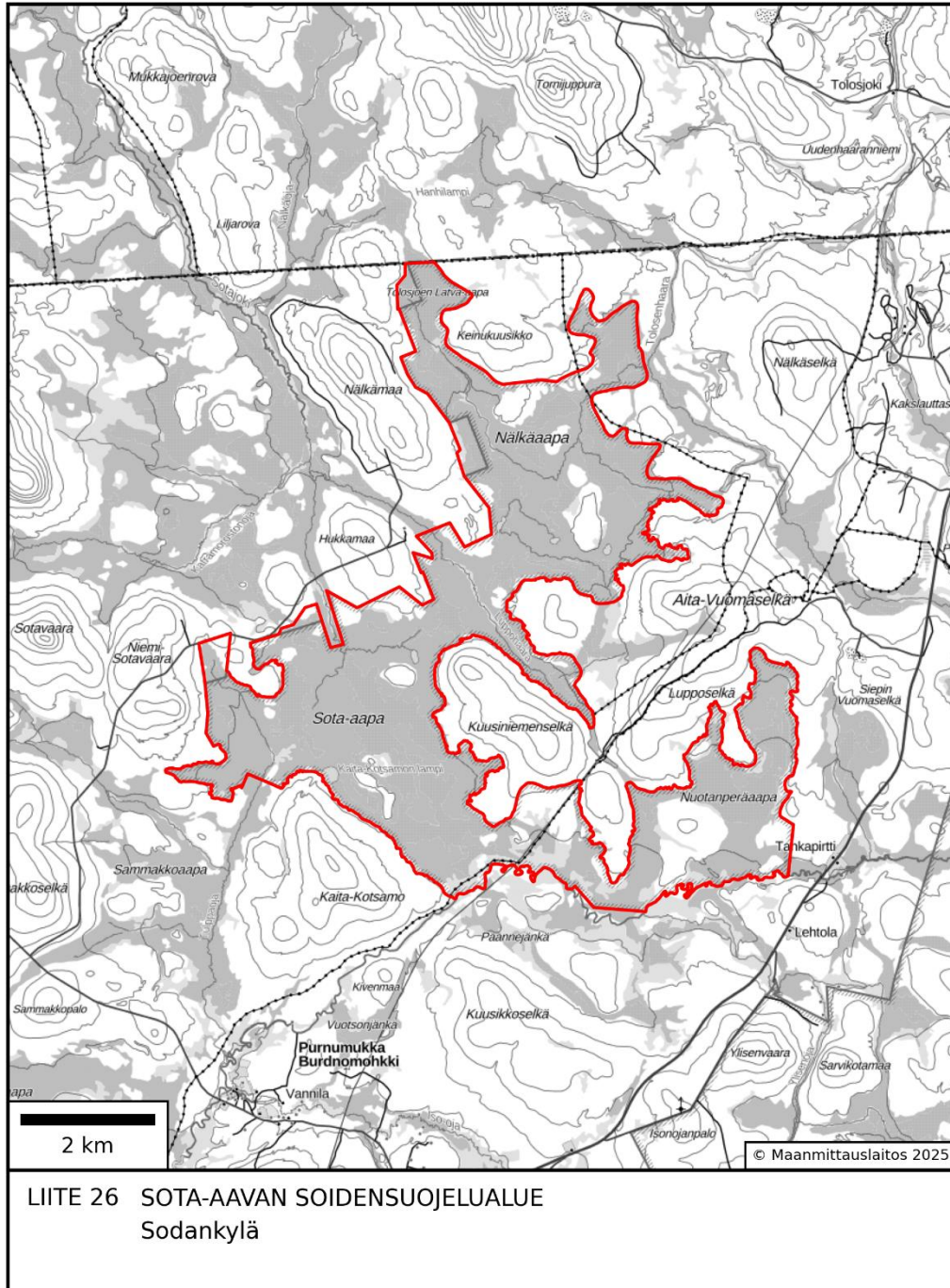
LIITE 21 NÄÄTÄVUOMAN-SOTKAVUOMAN SOIDENSUOJELUALUE
Kittilä, Sodankylä

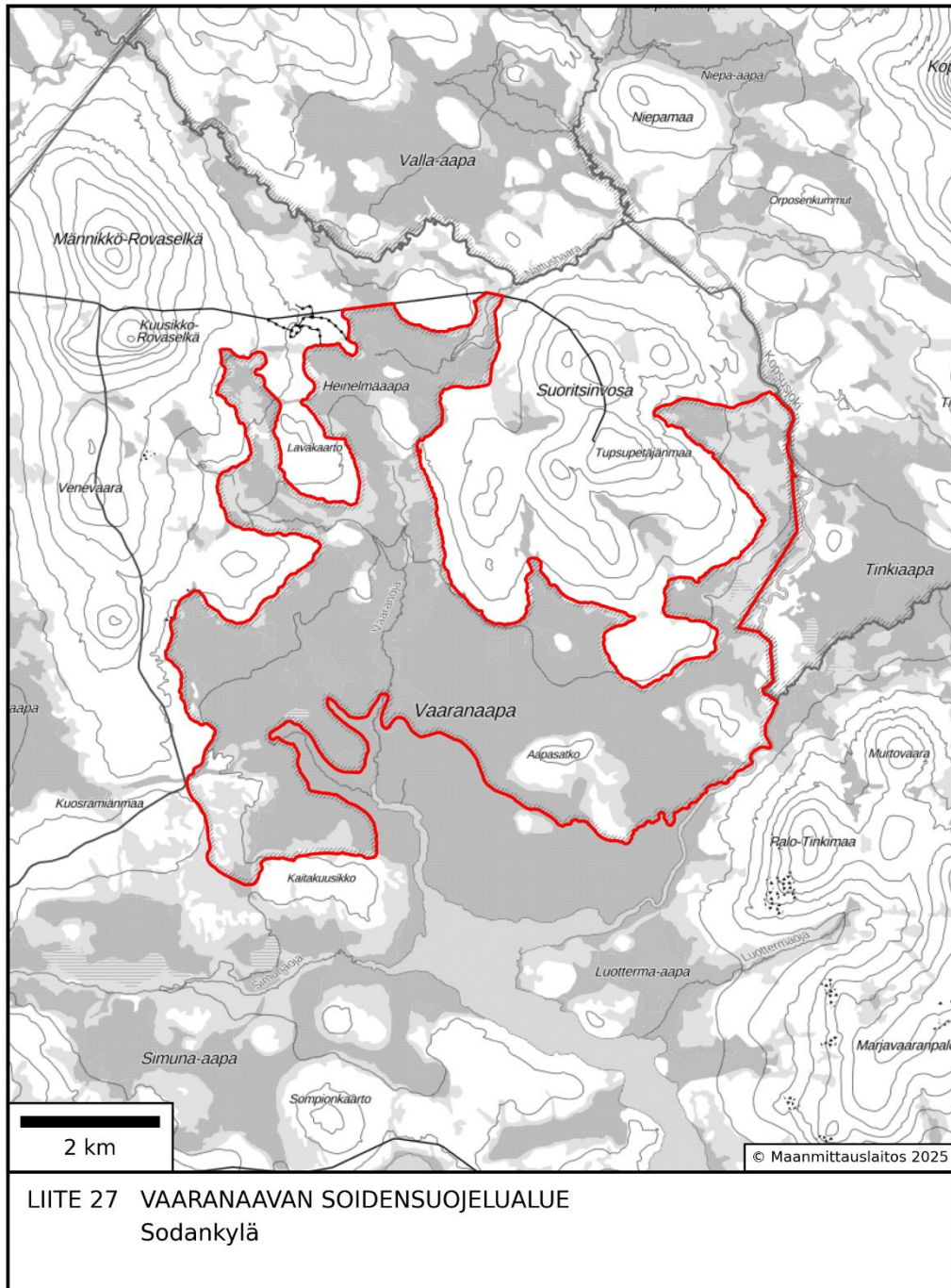

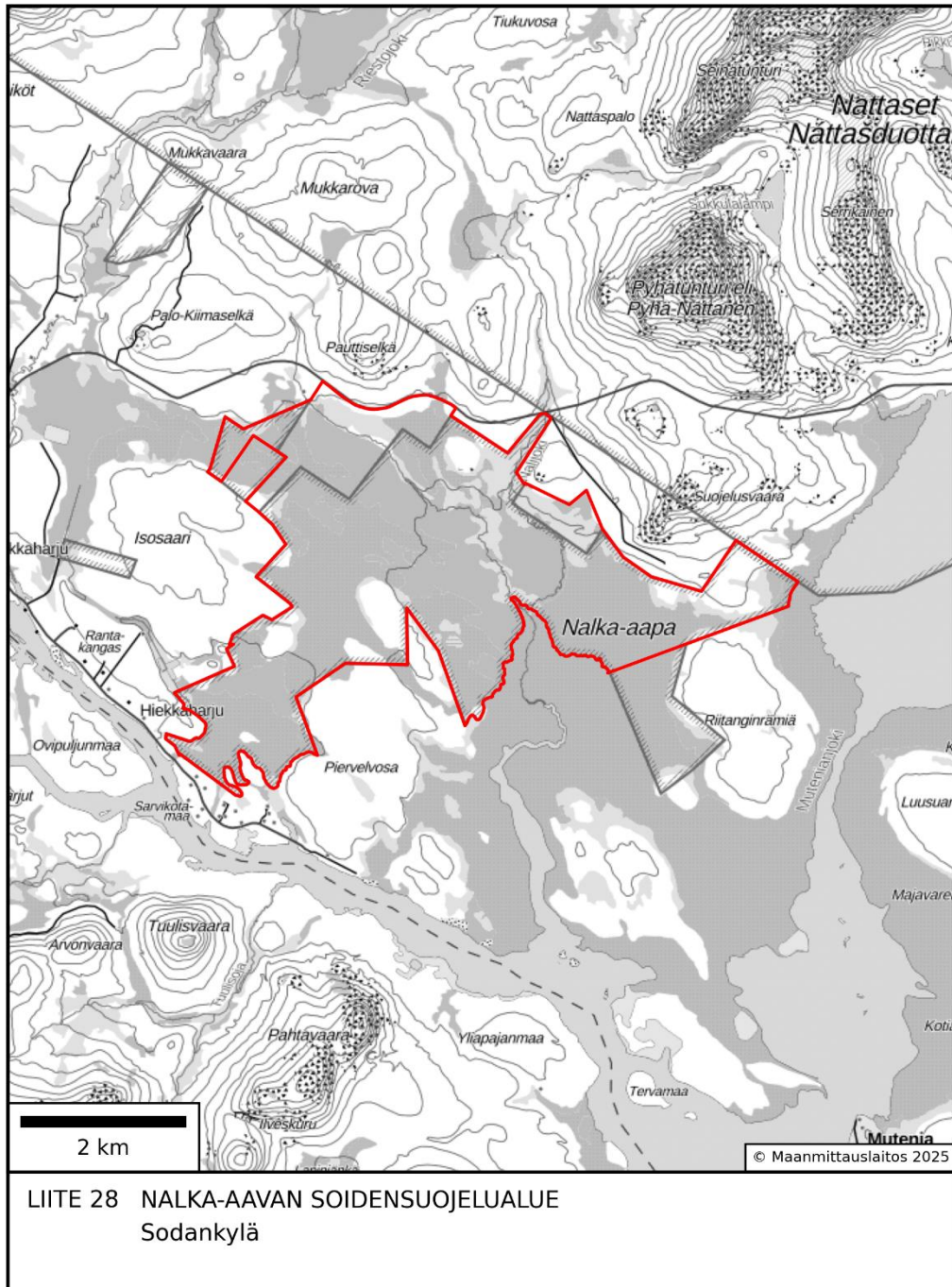

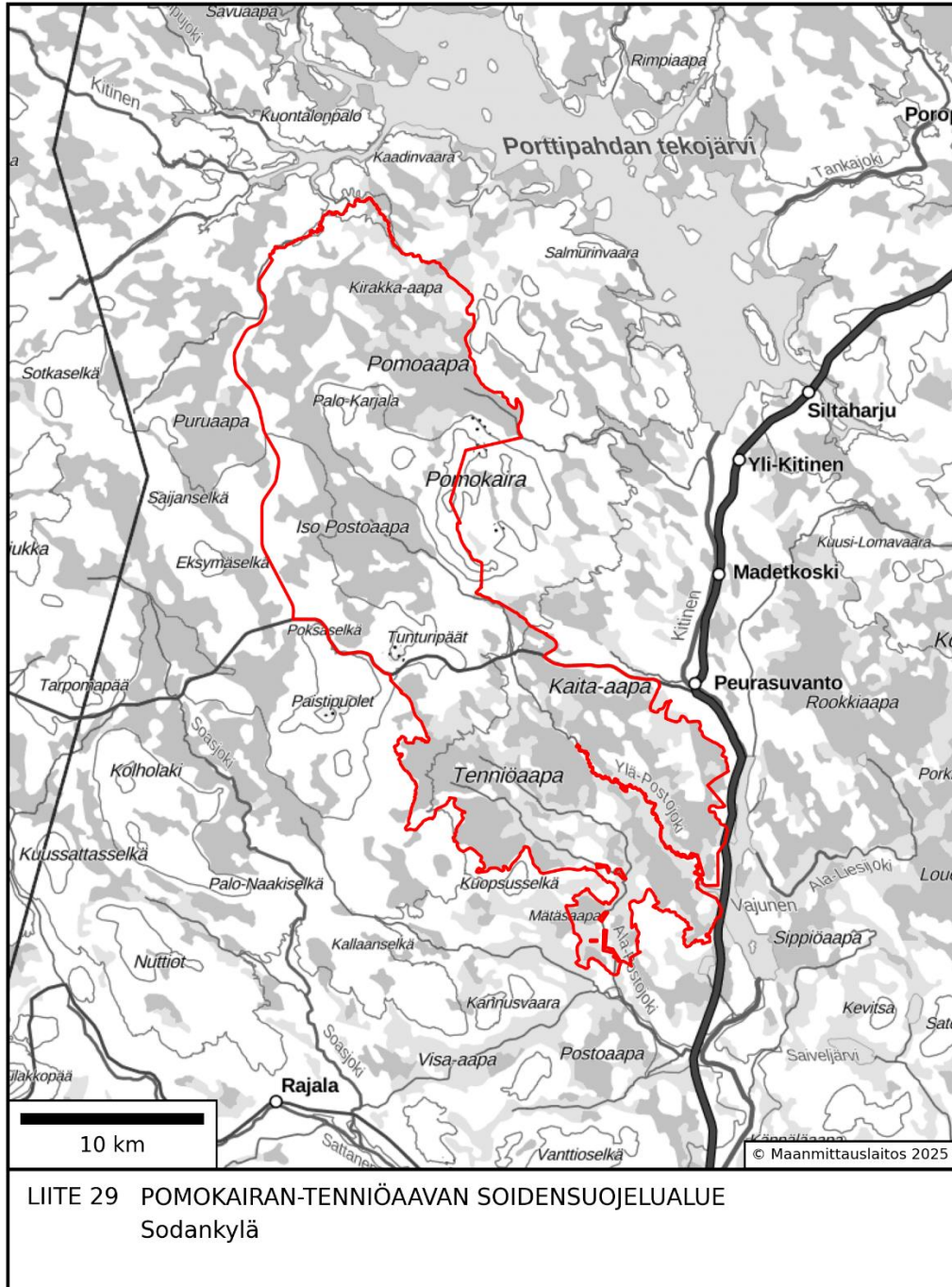

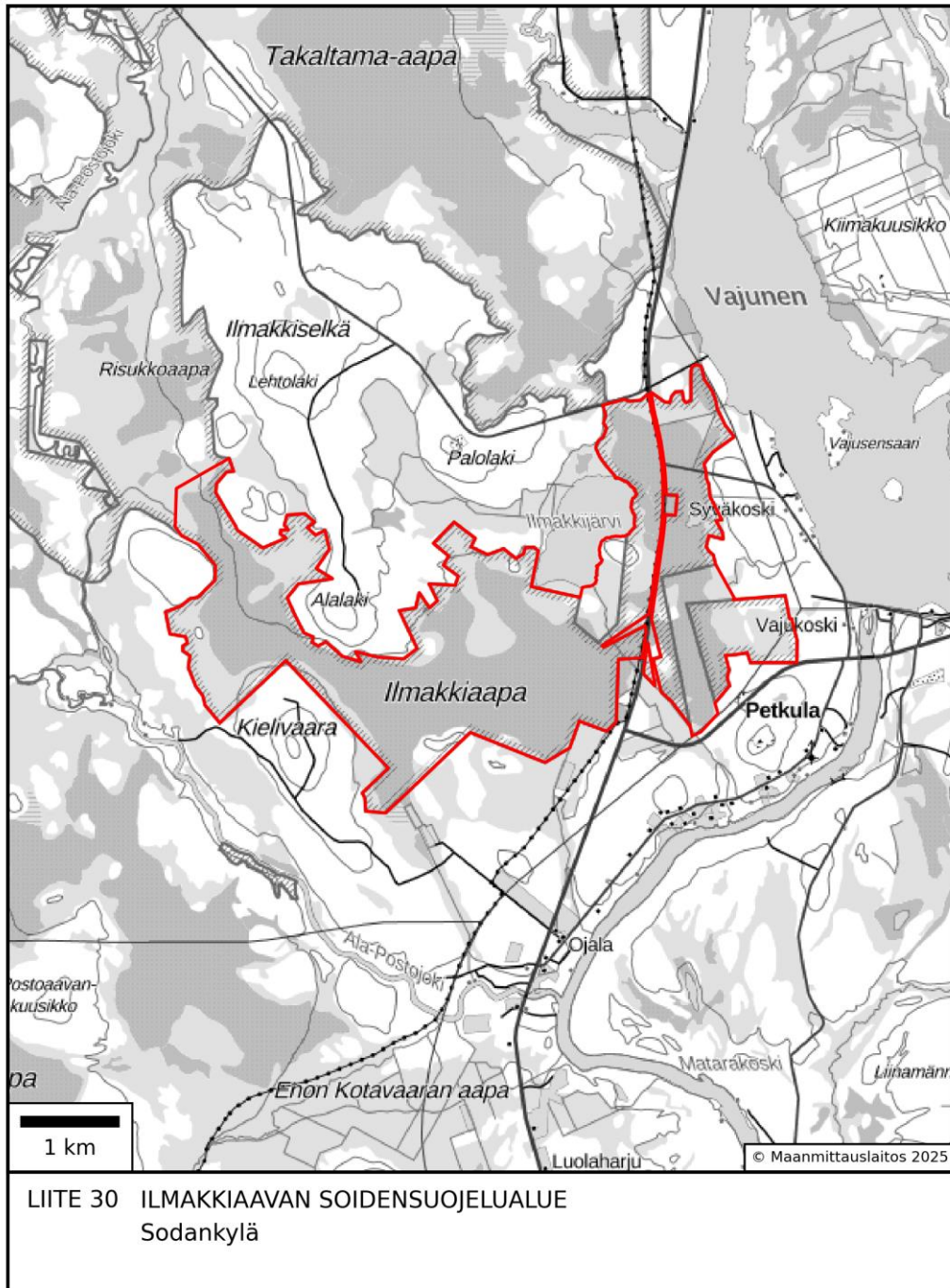

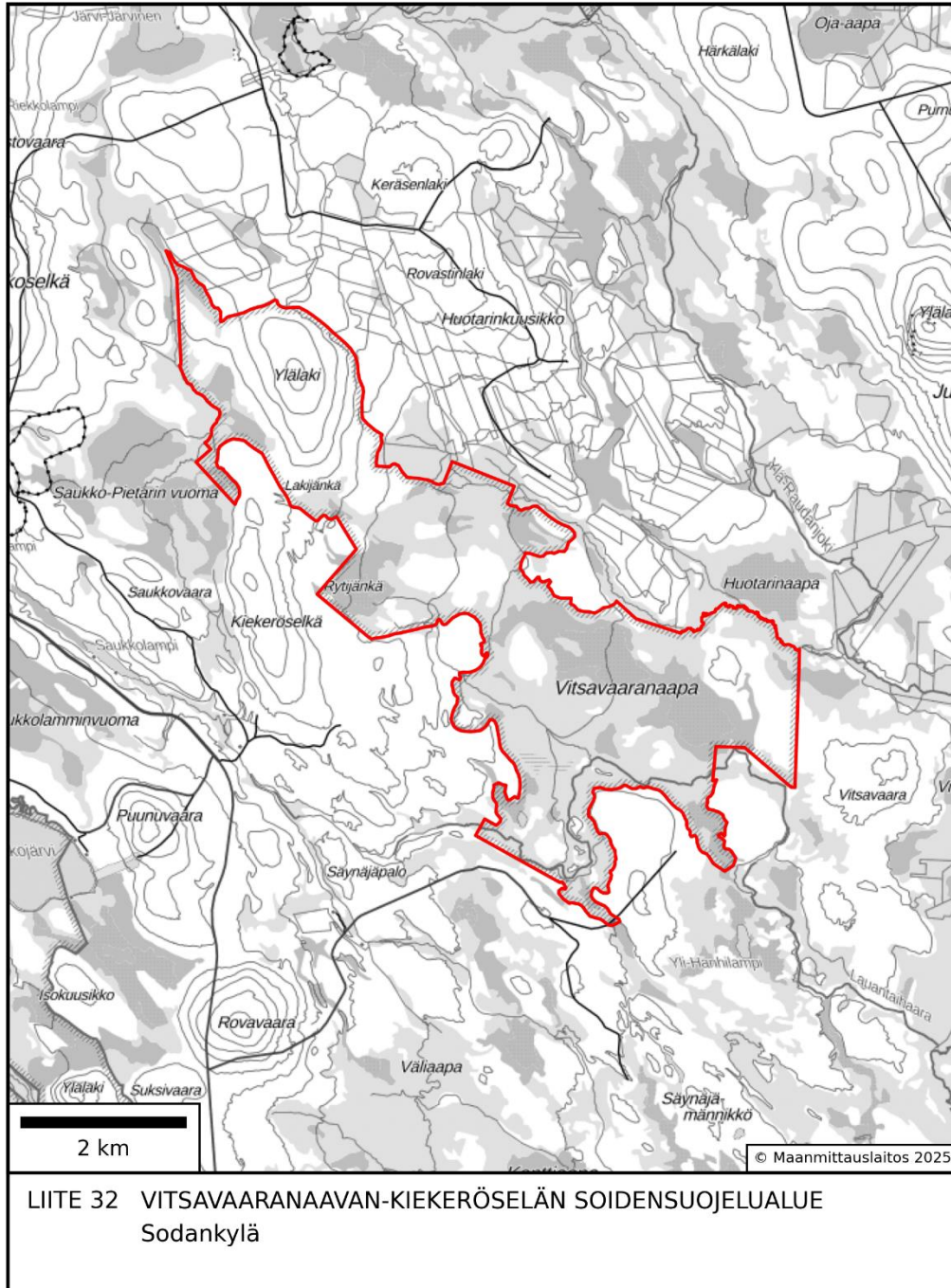

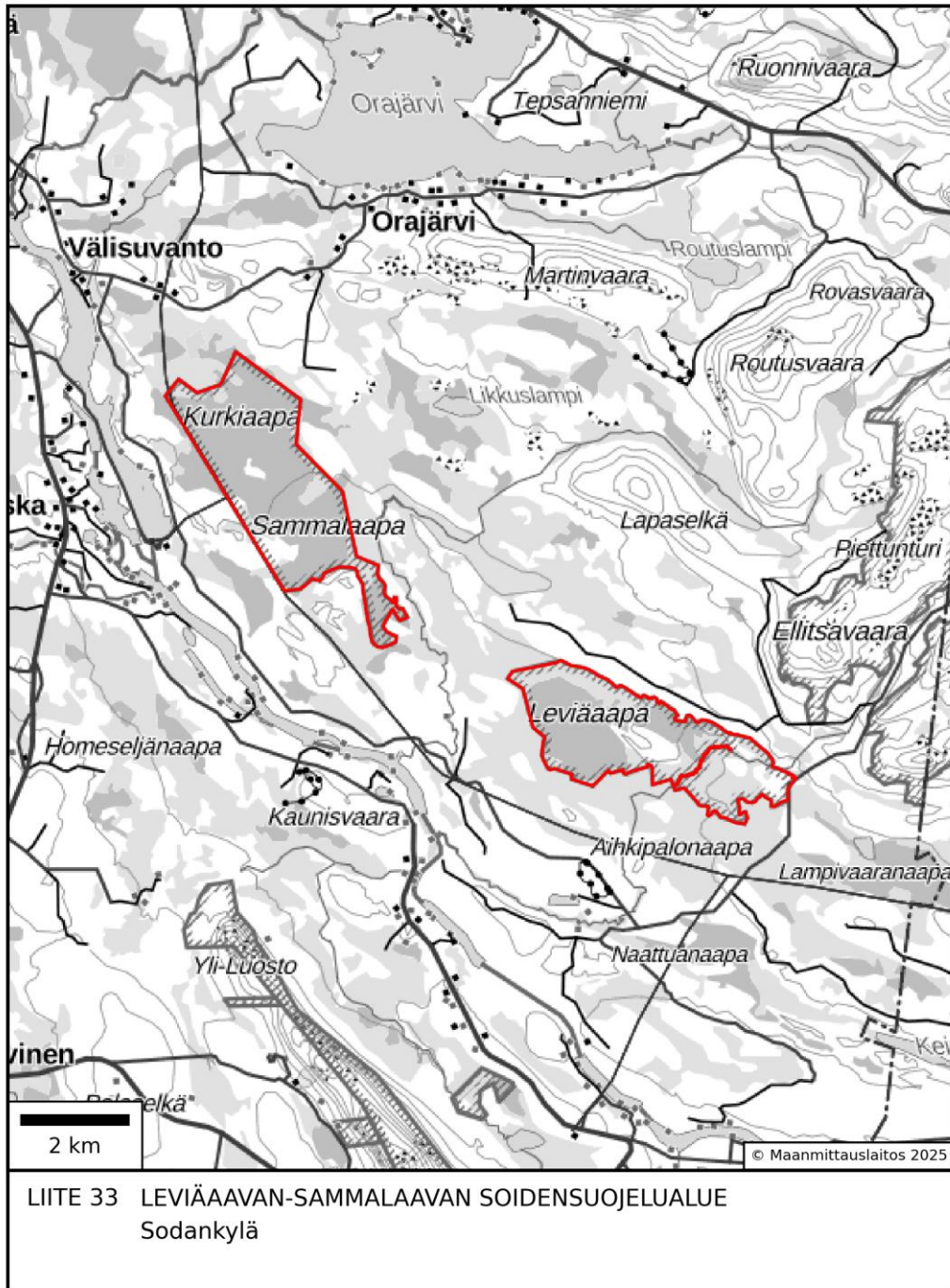
LIITE 28 NALKA-AAVAN SOIDENSUOJELUALUE
Sodankylä

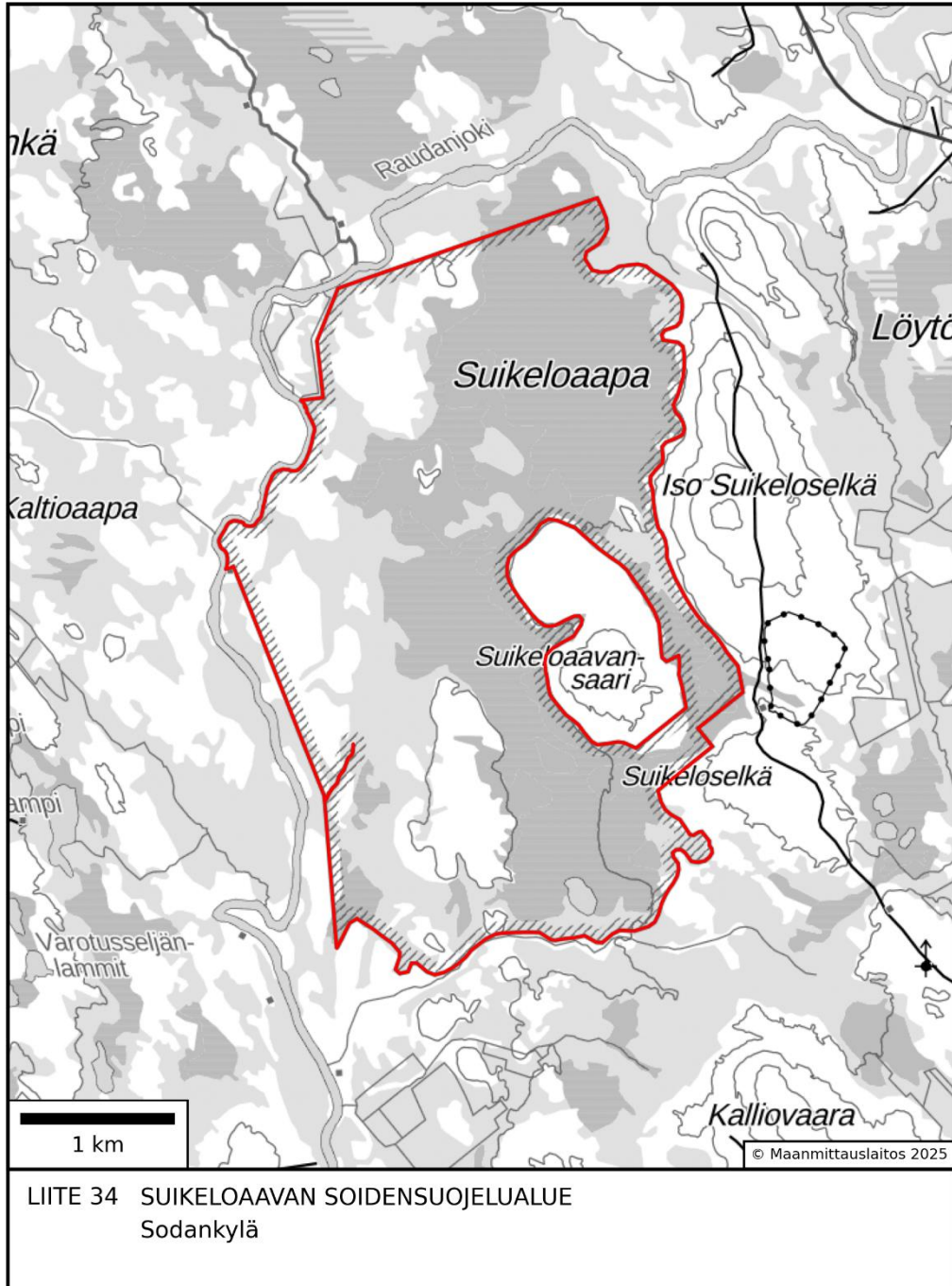

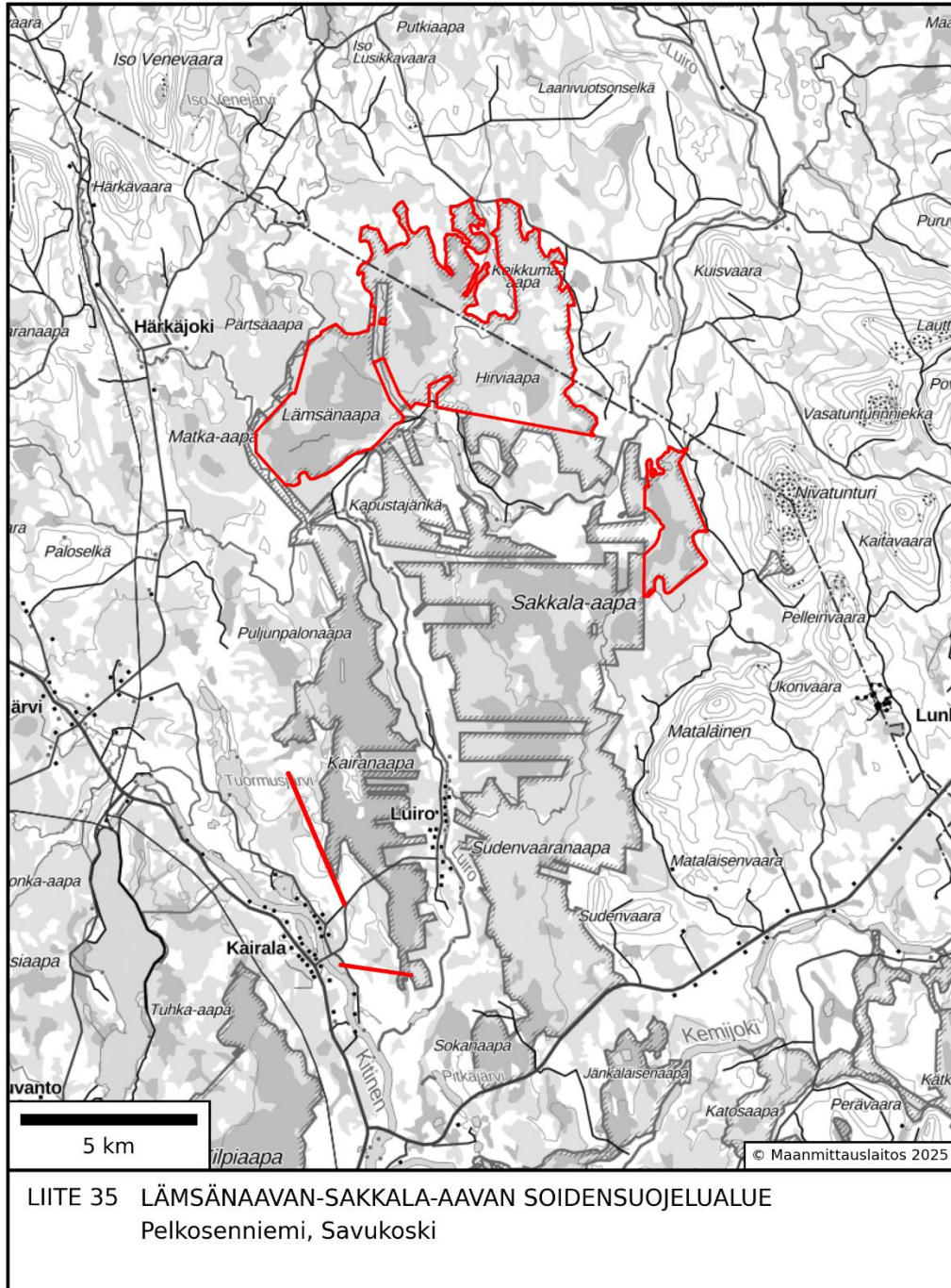

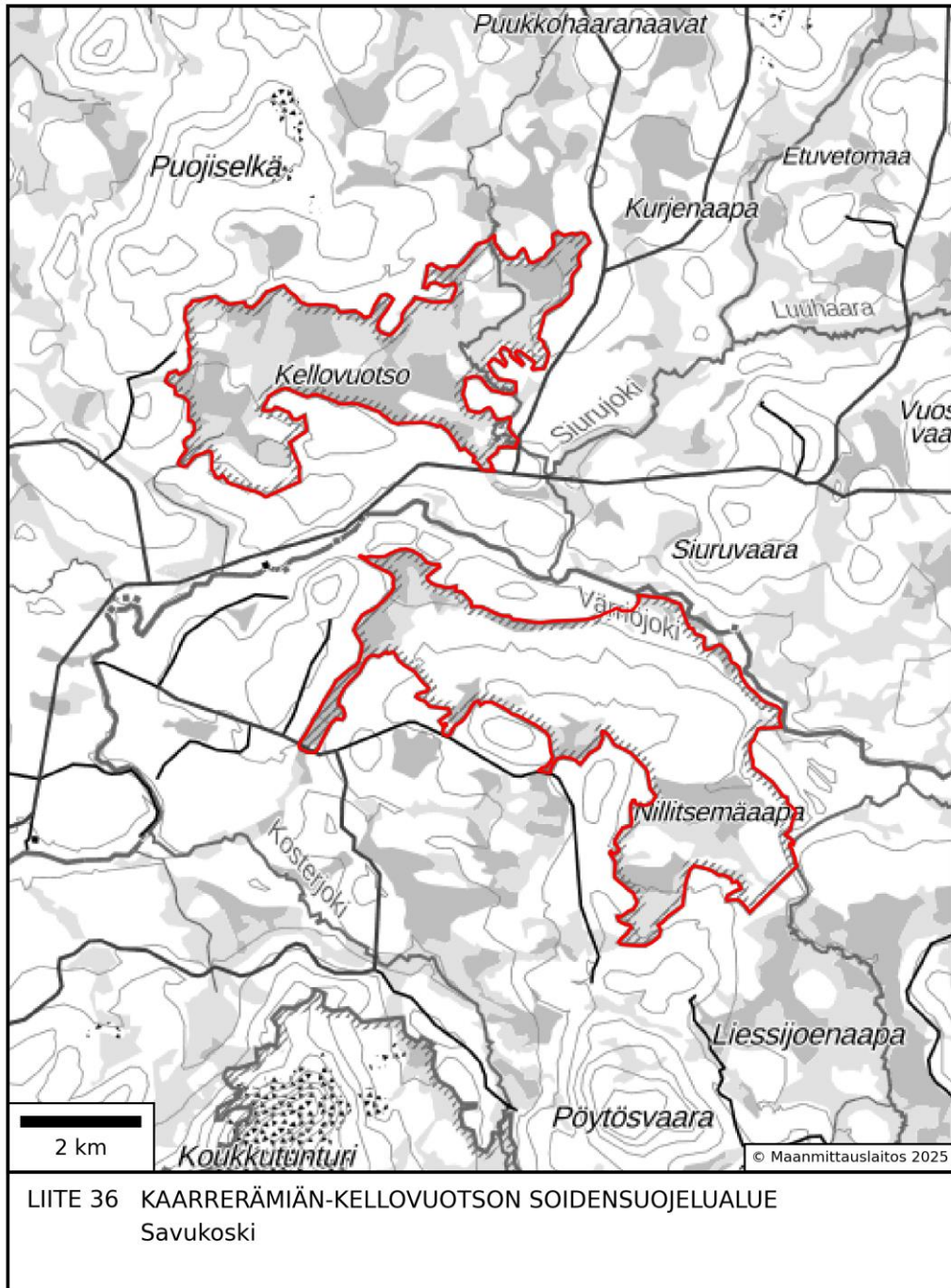

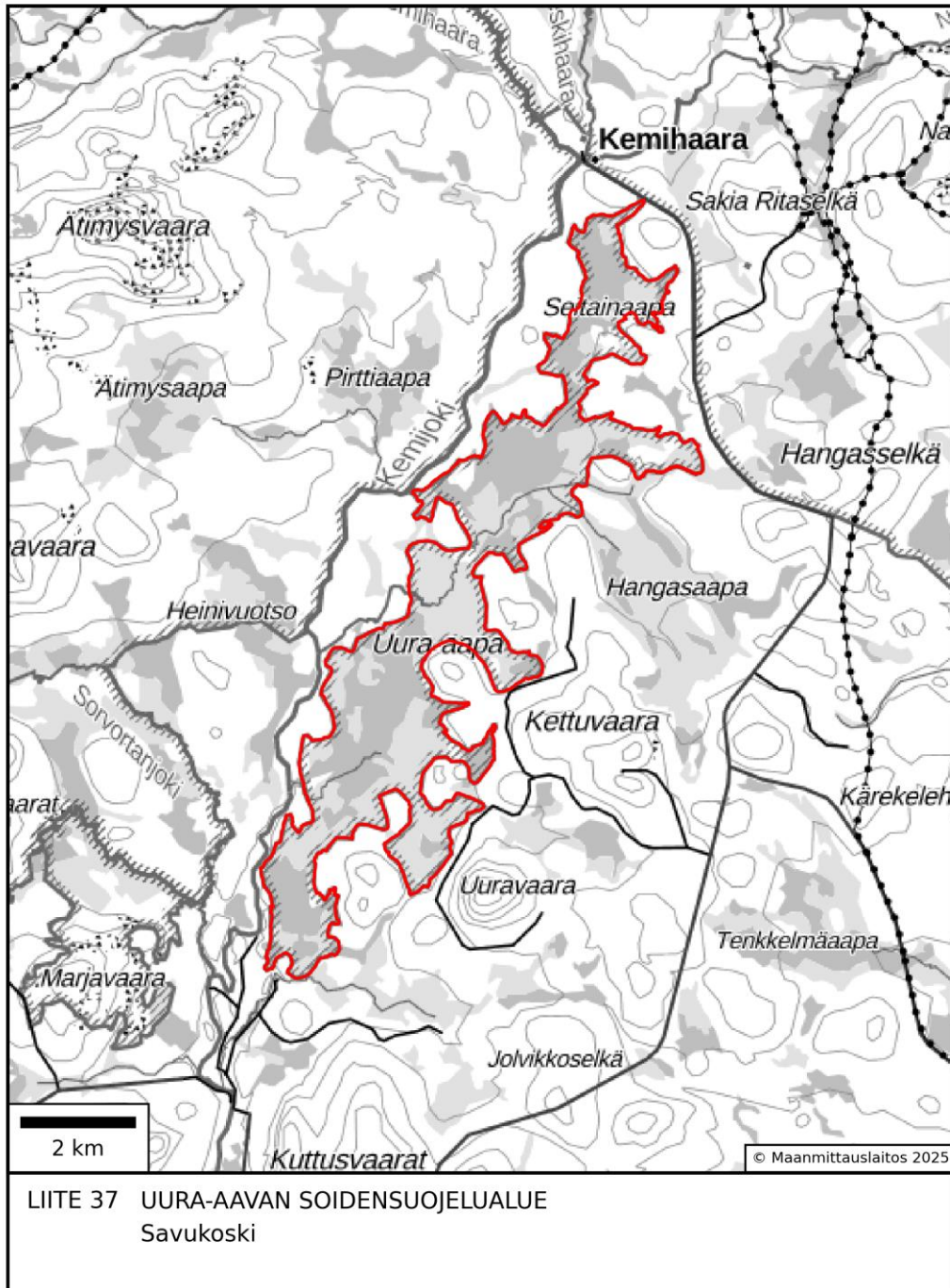

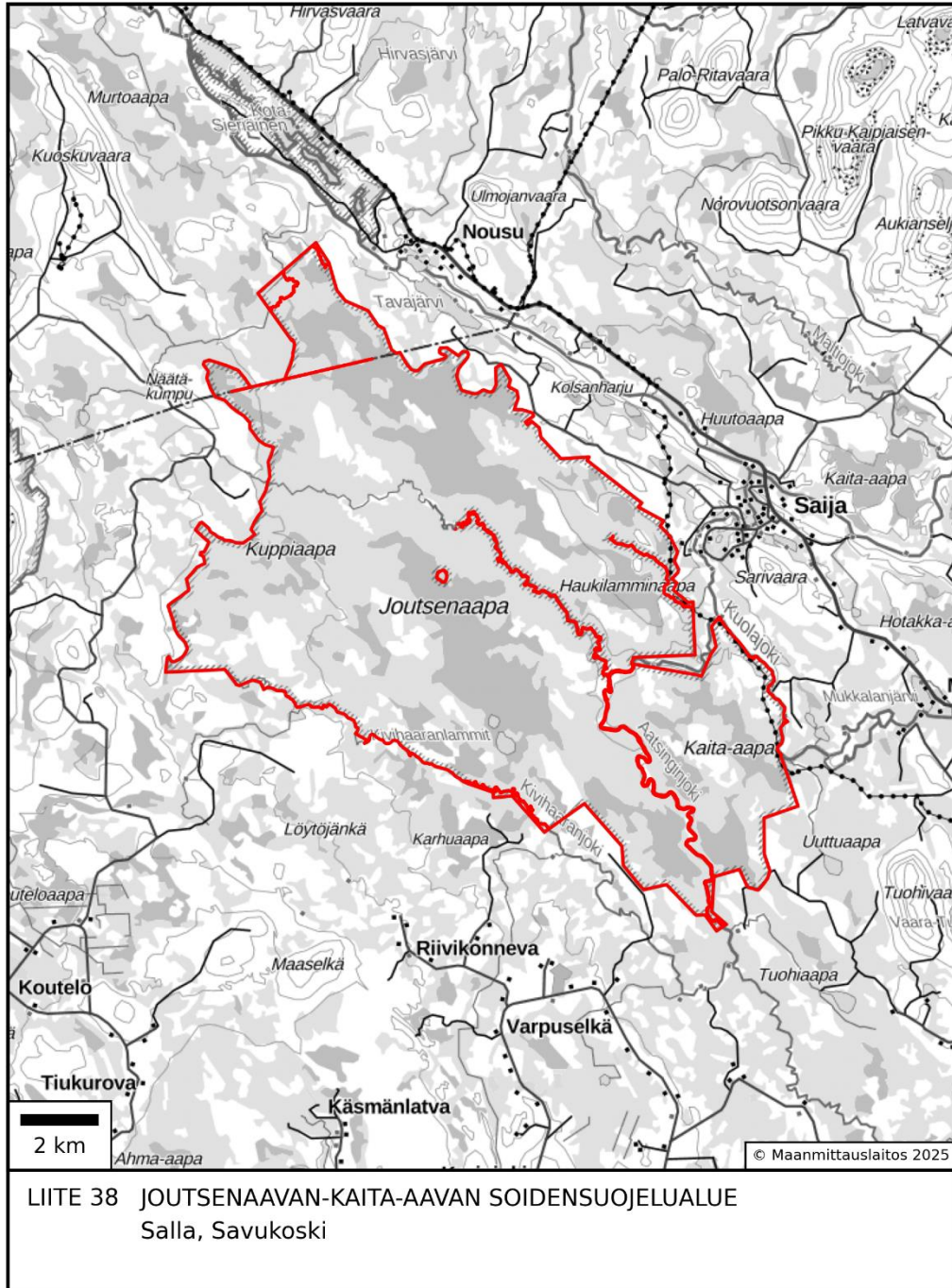

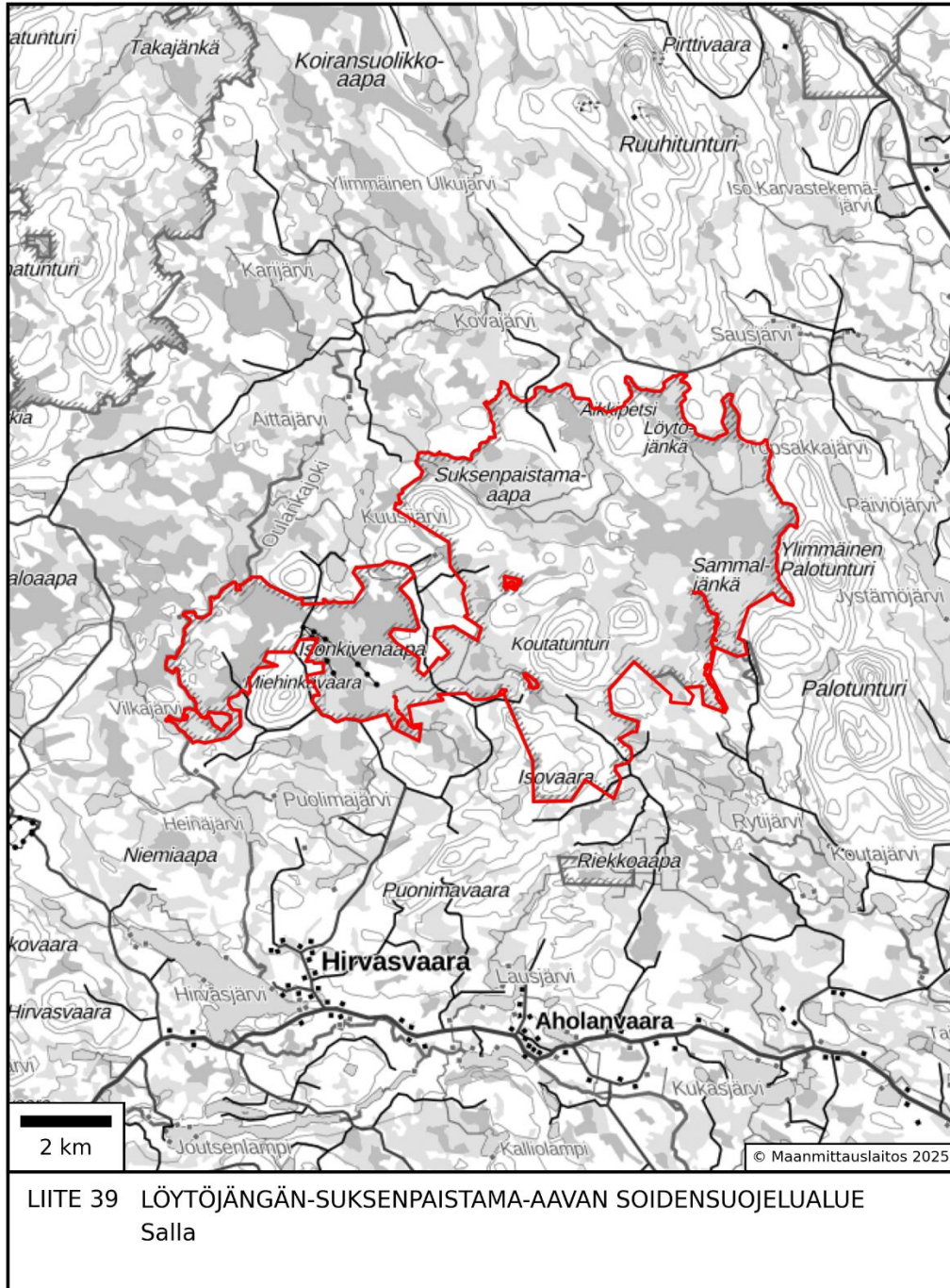

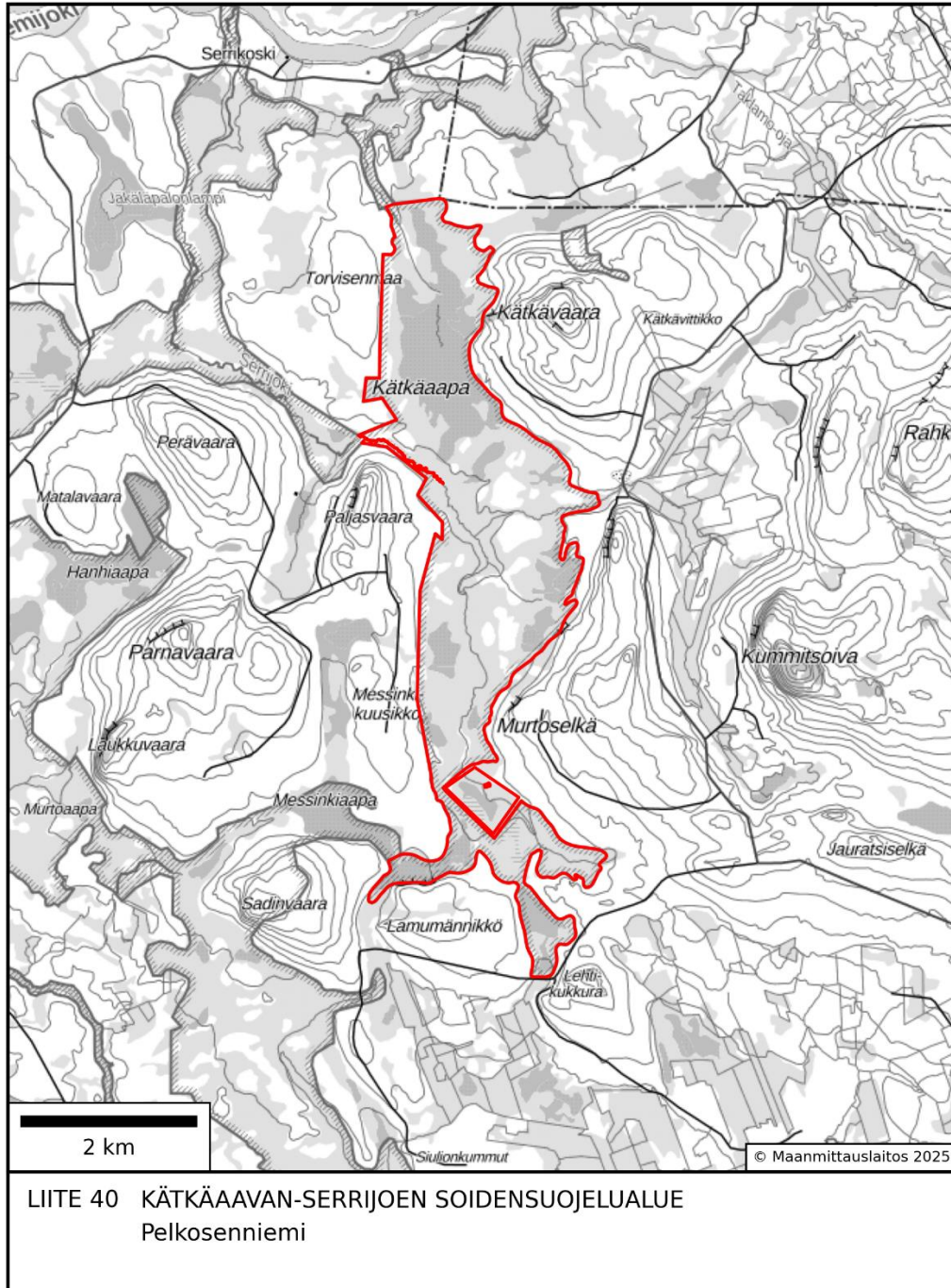

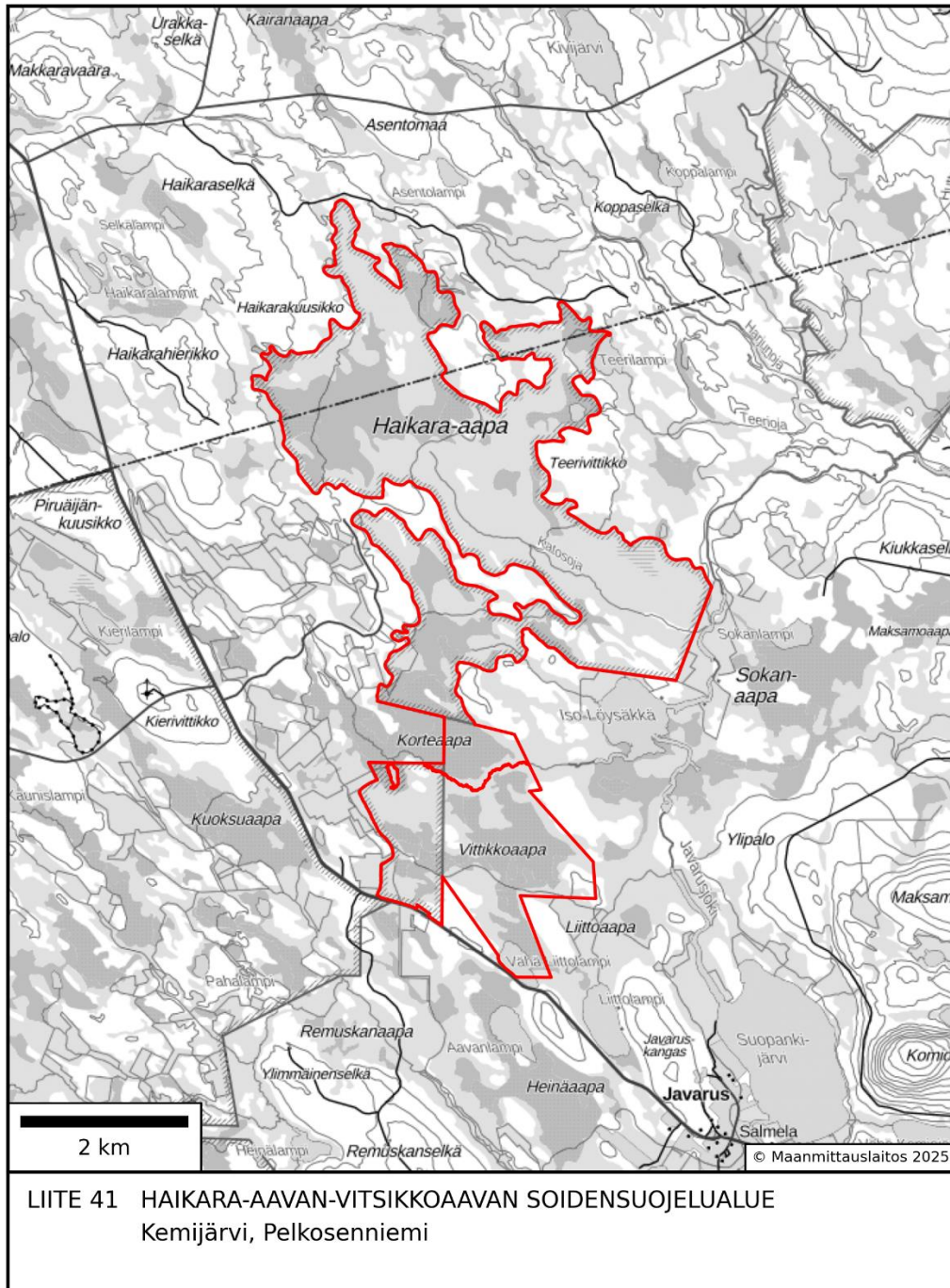

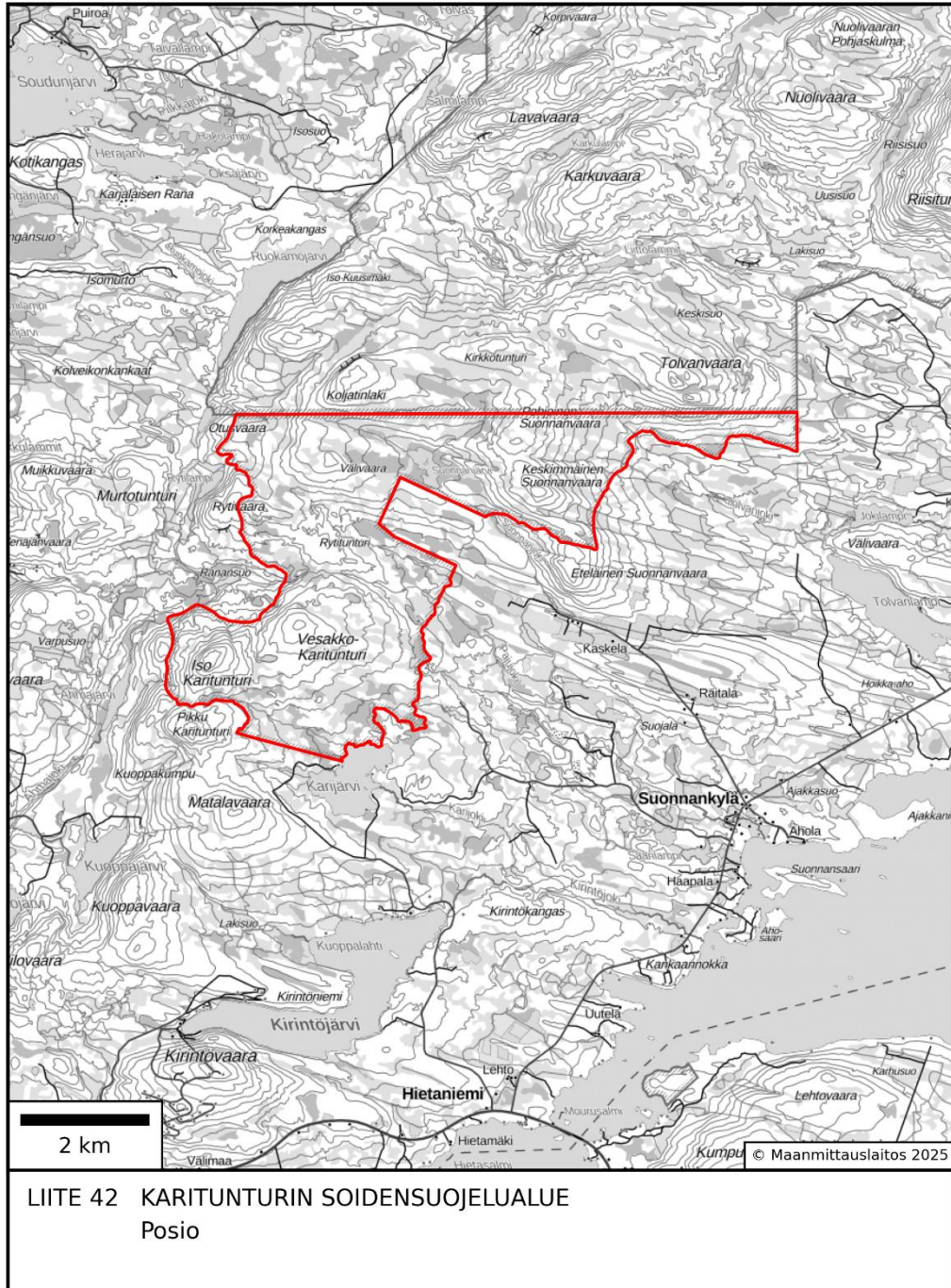
LIITE 37 UURA-AAVAN SOIDENSUOJELUALUE
Savukoski

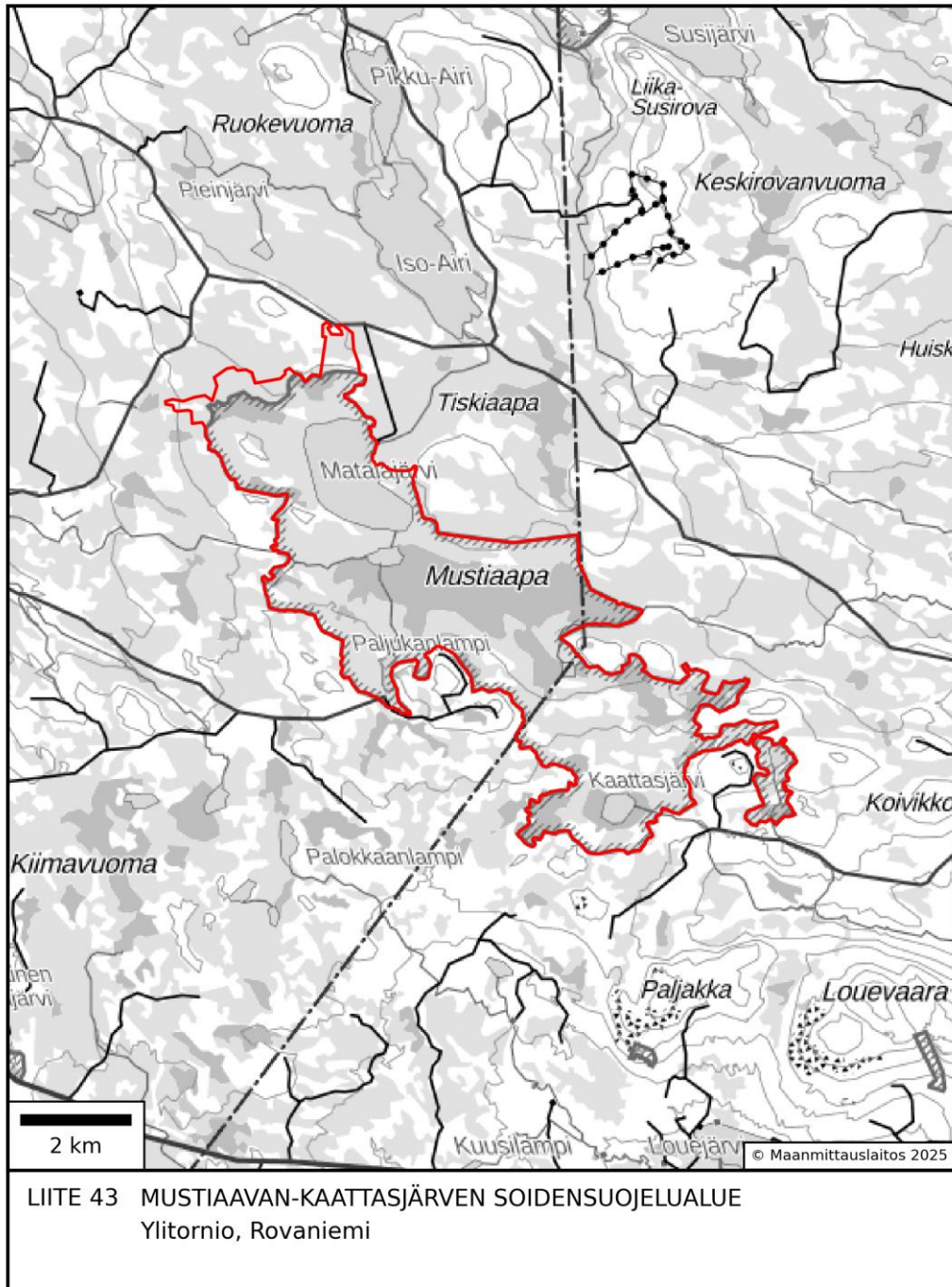

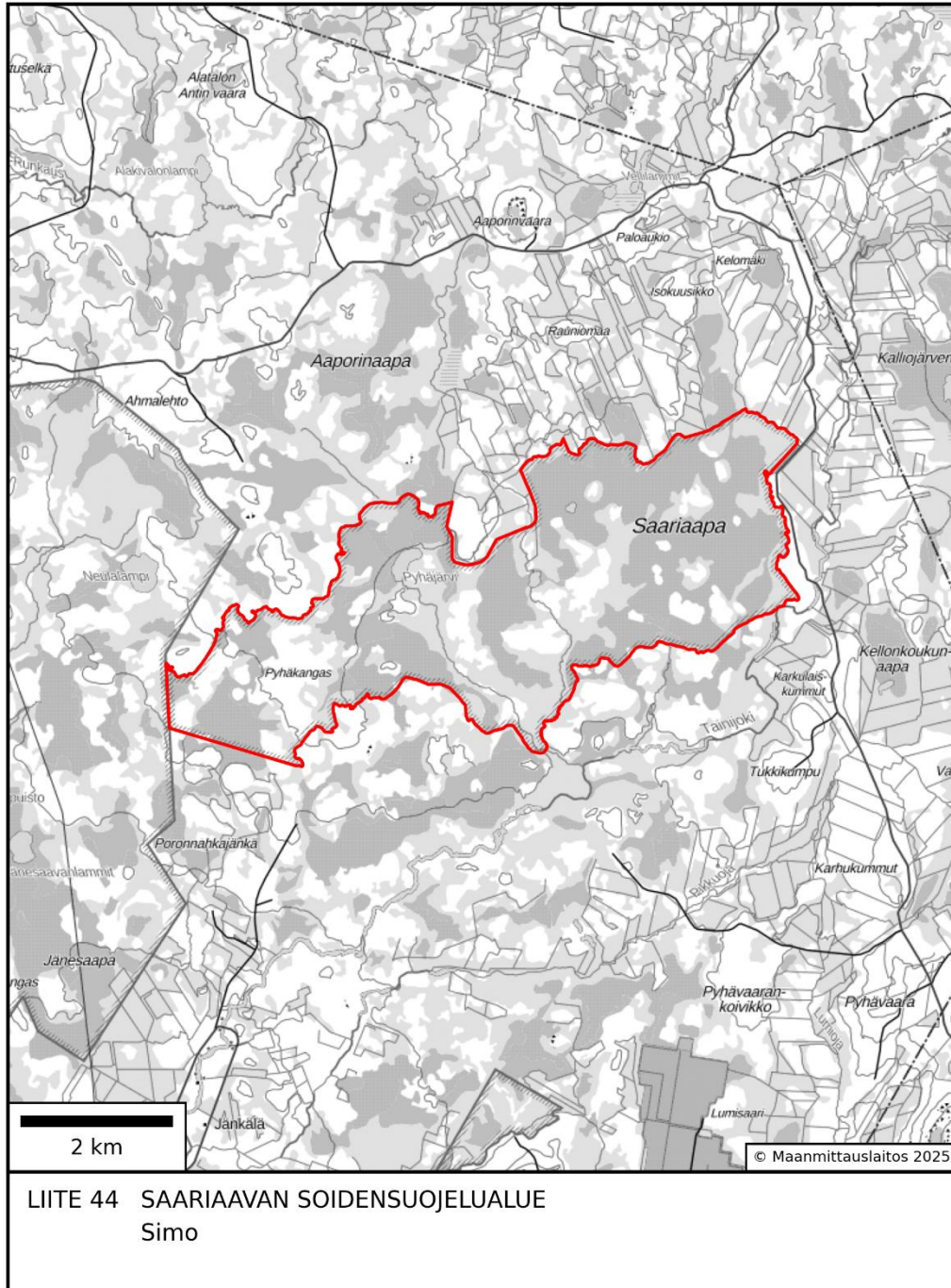

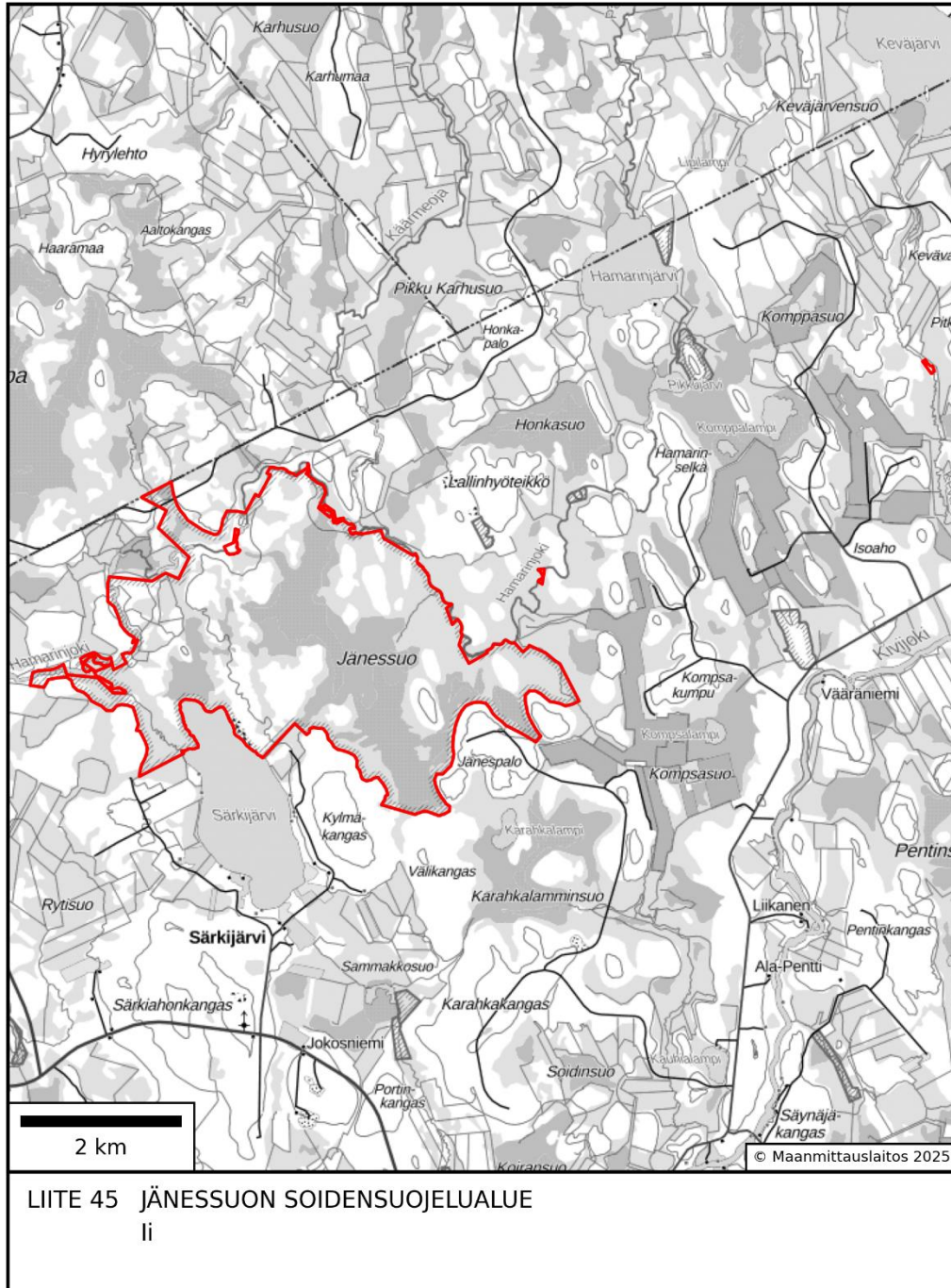

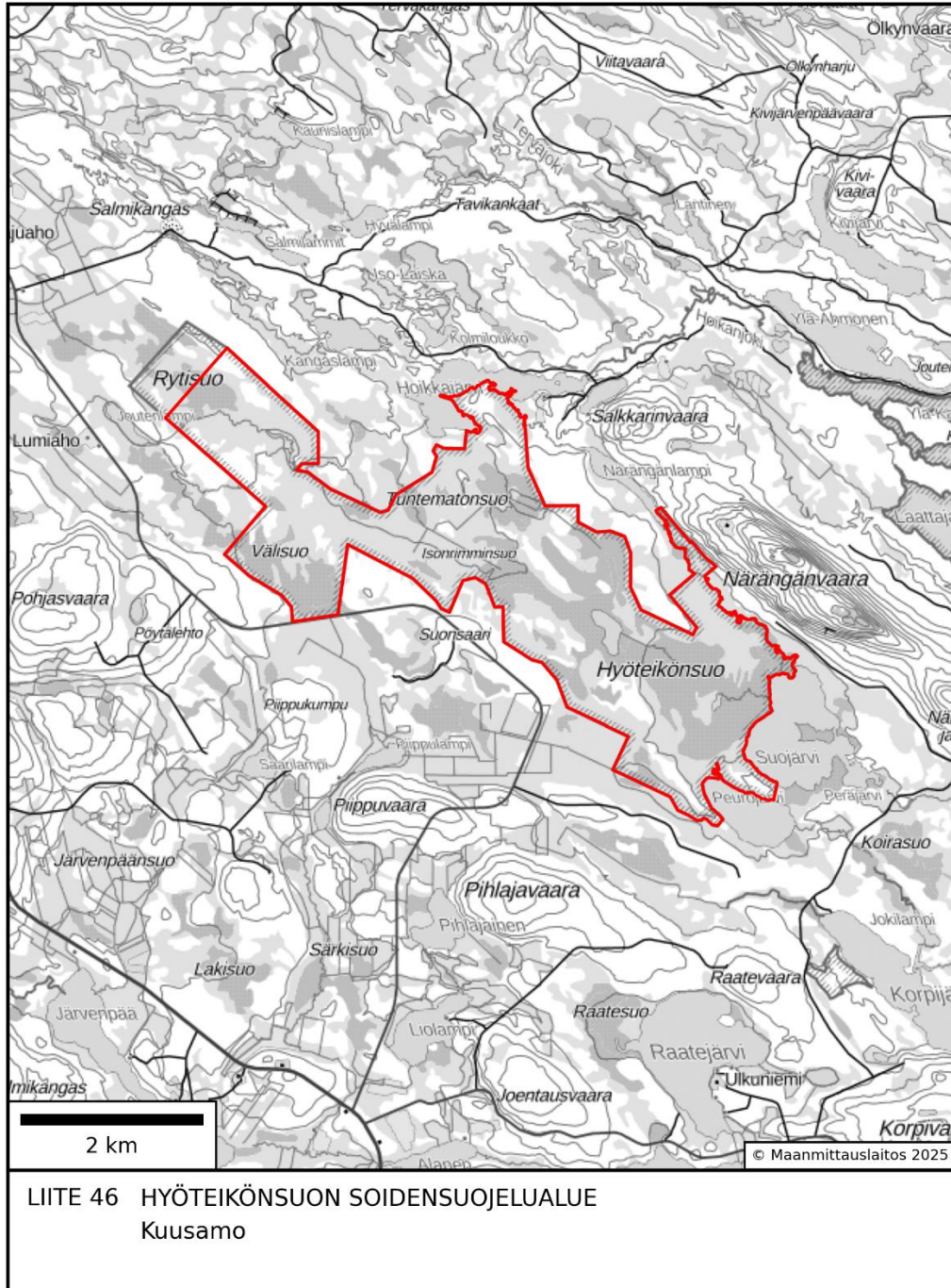

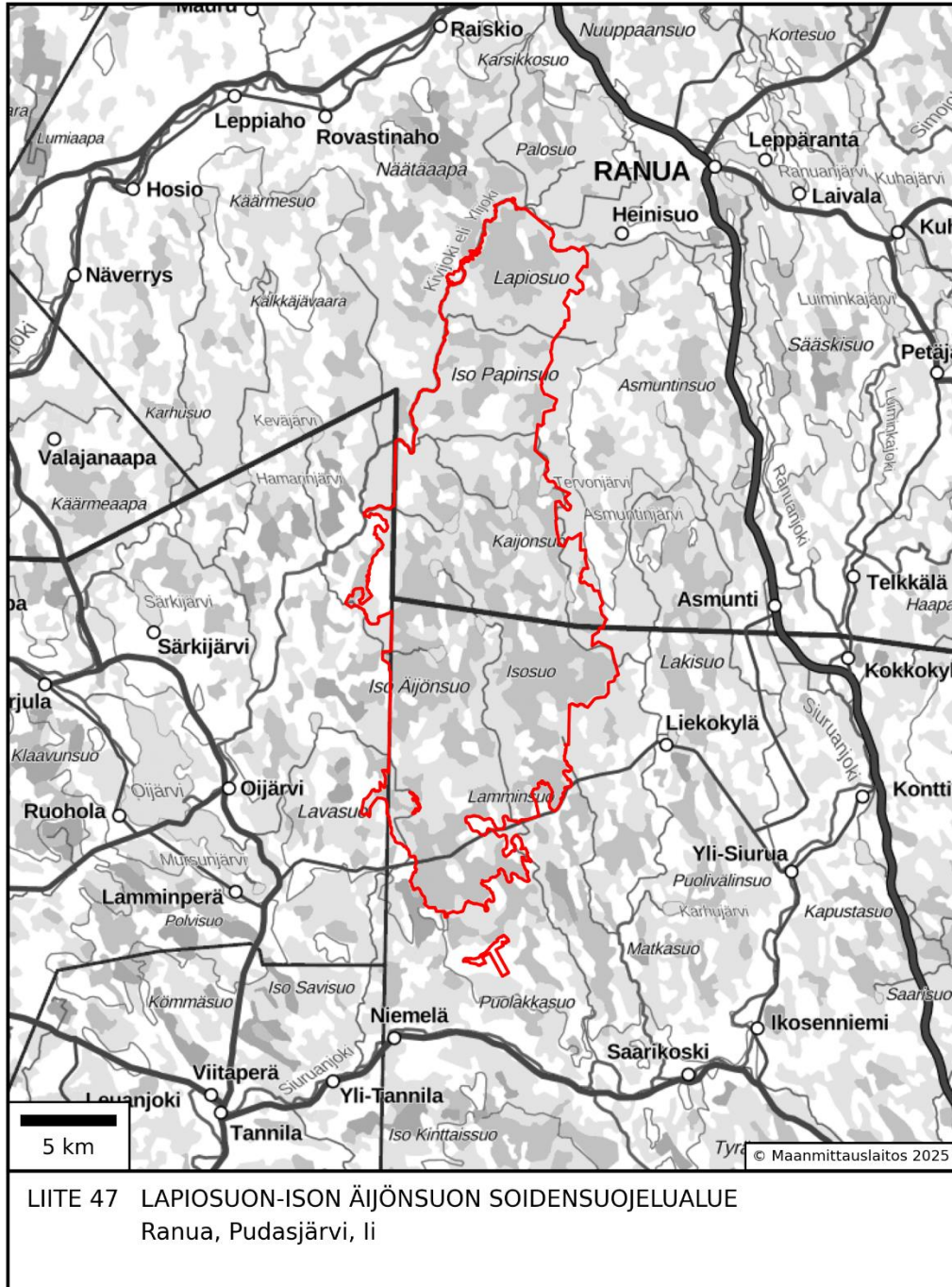
LIITE 42 KARITUNTURIN SOIDENSUOJELUALUE
Posio

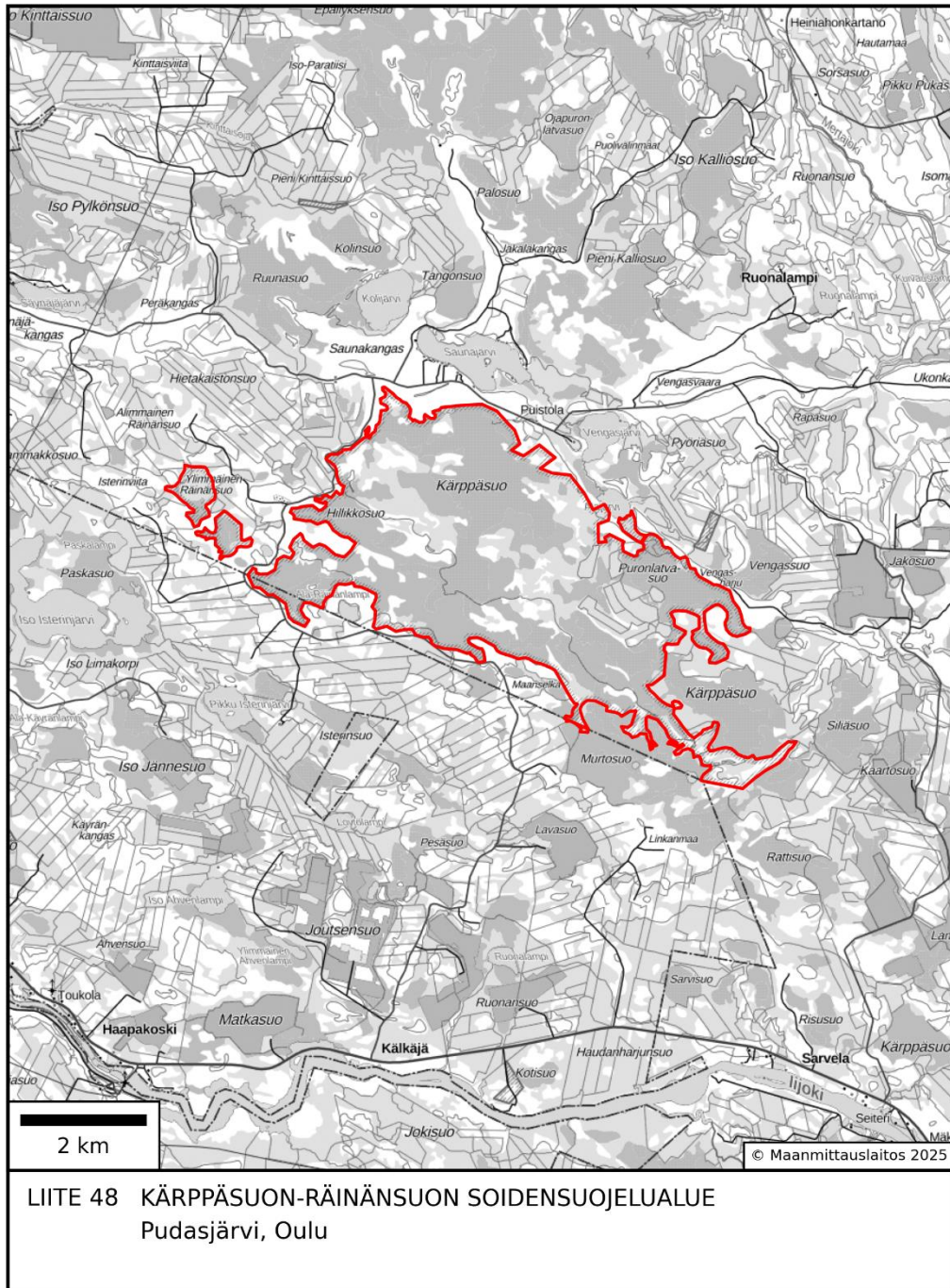

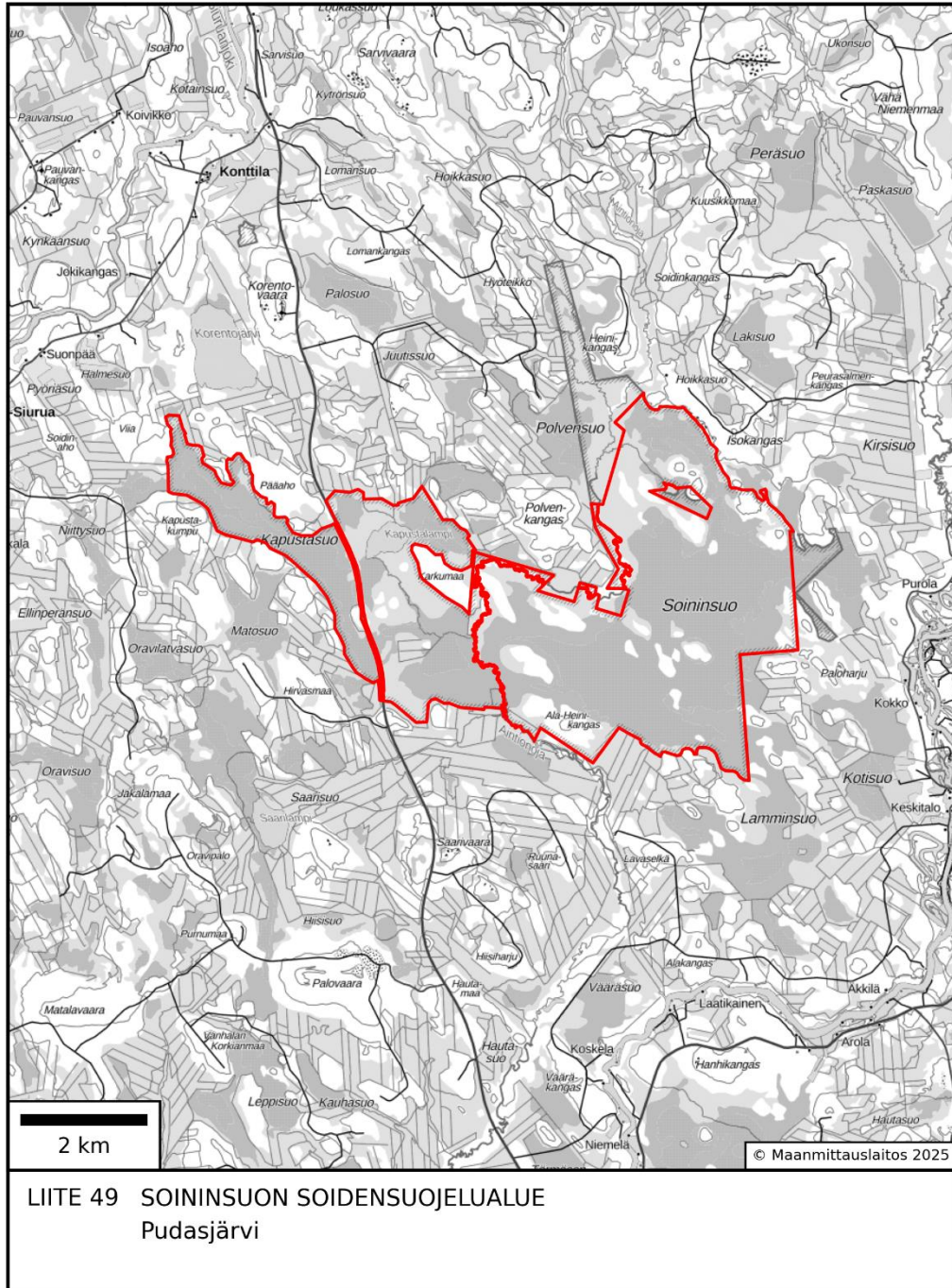

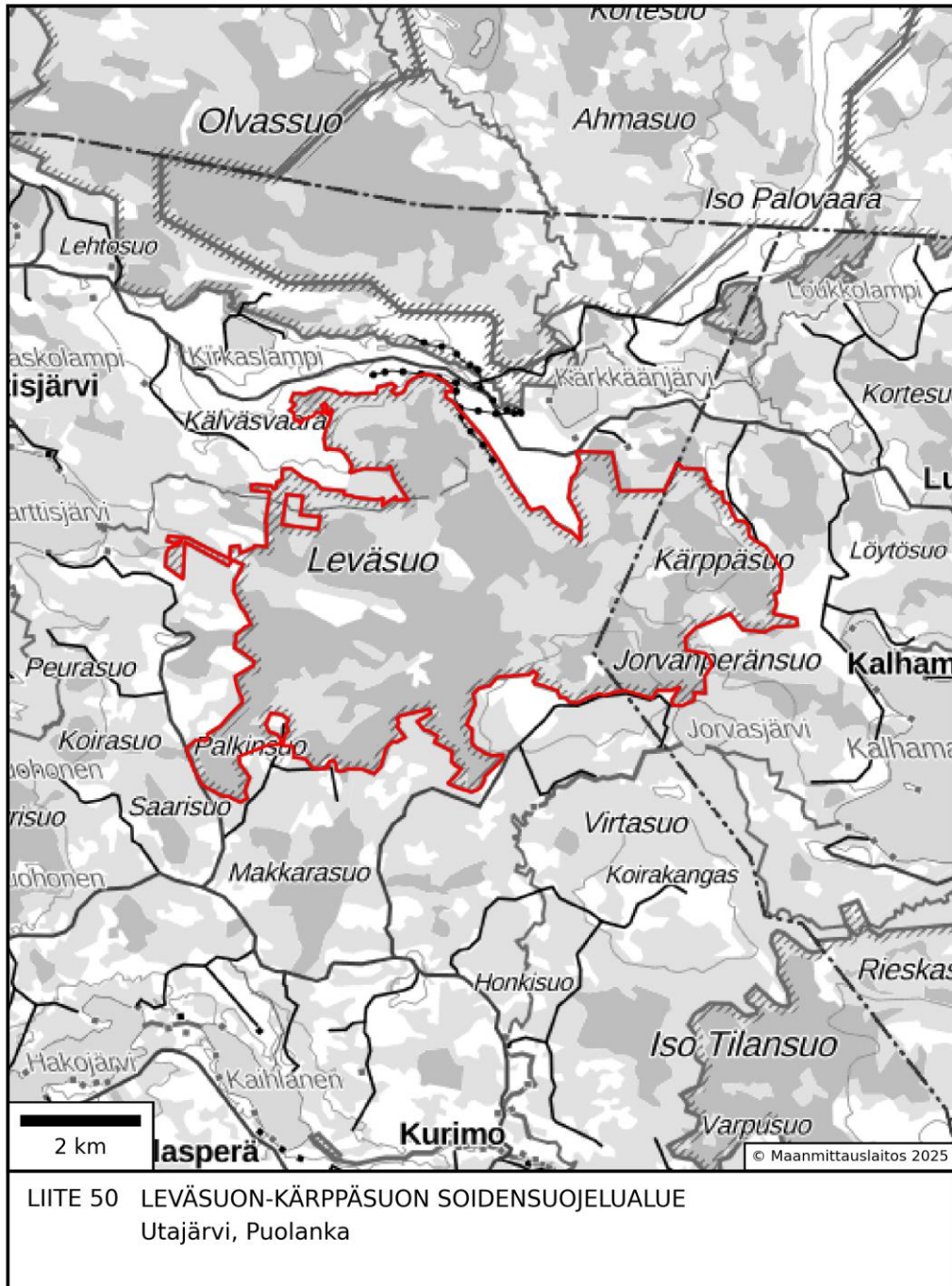

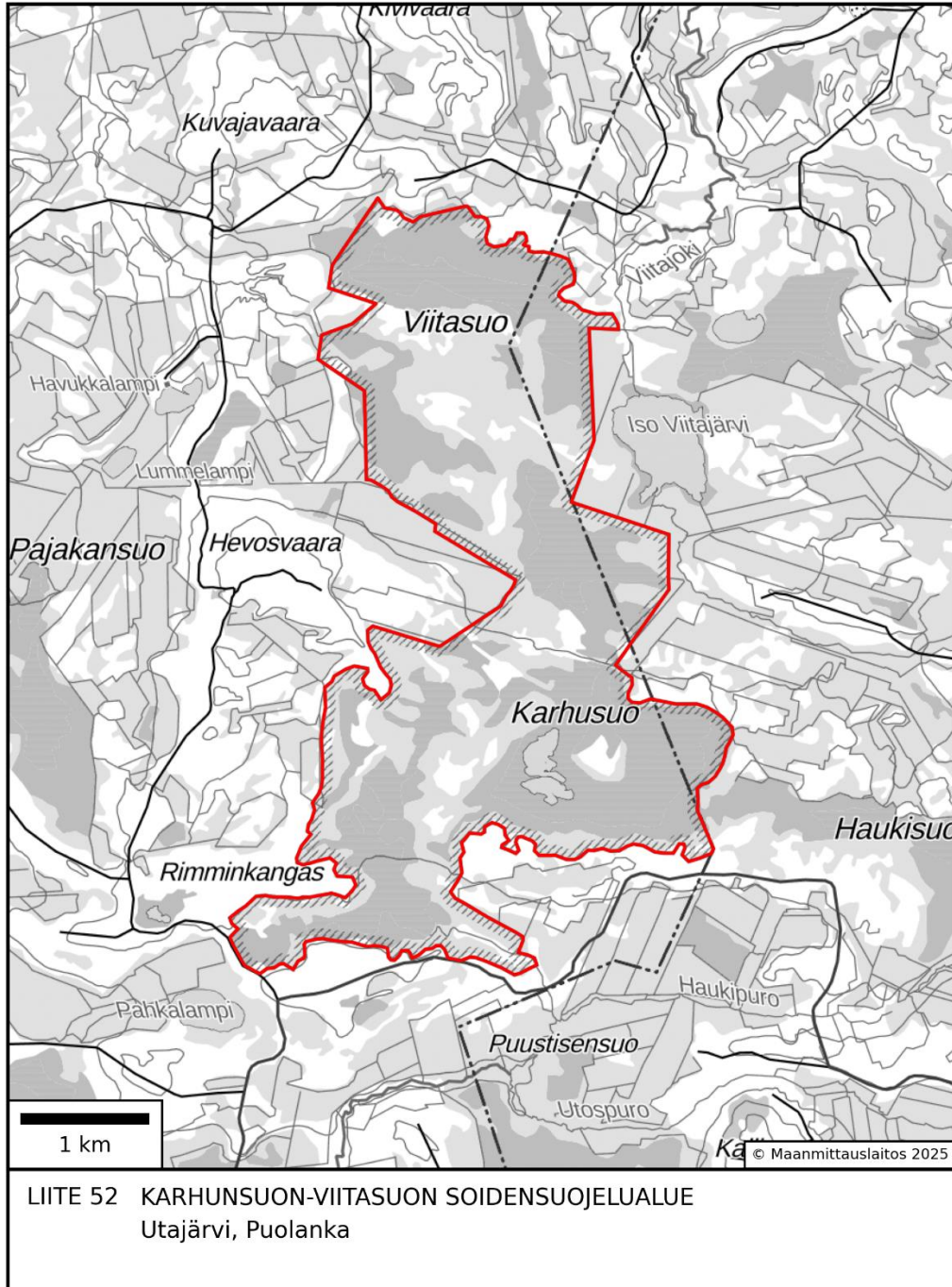

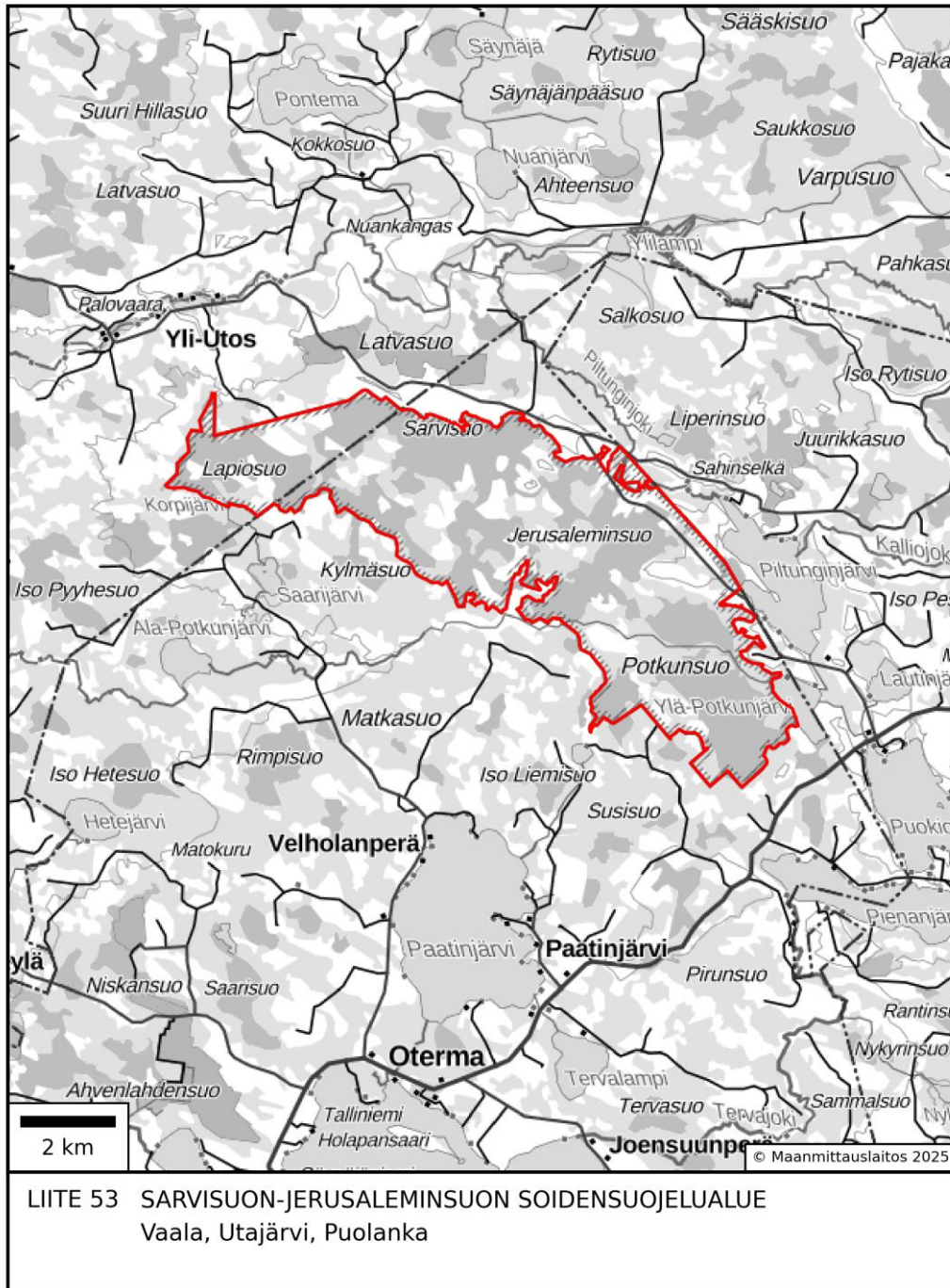

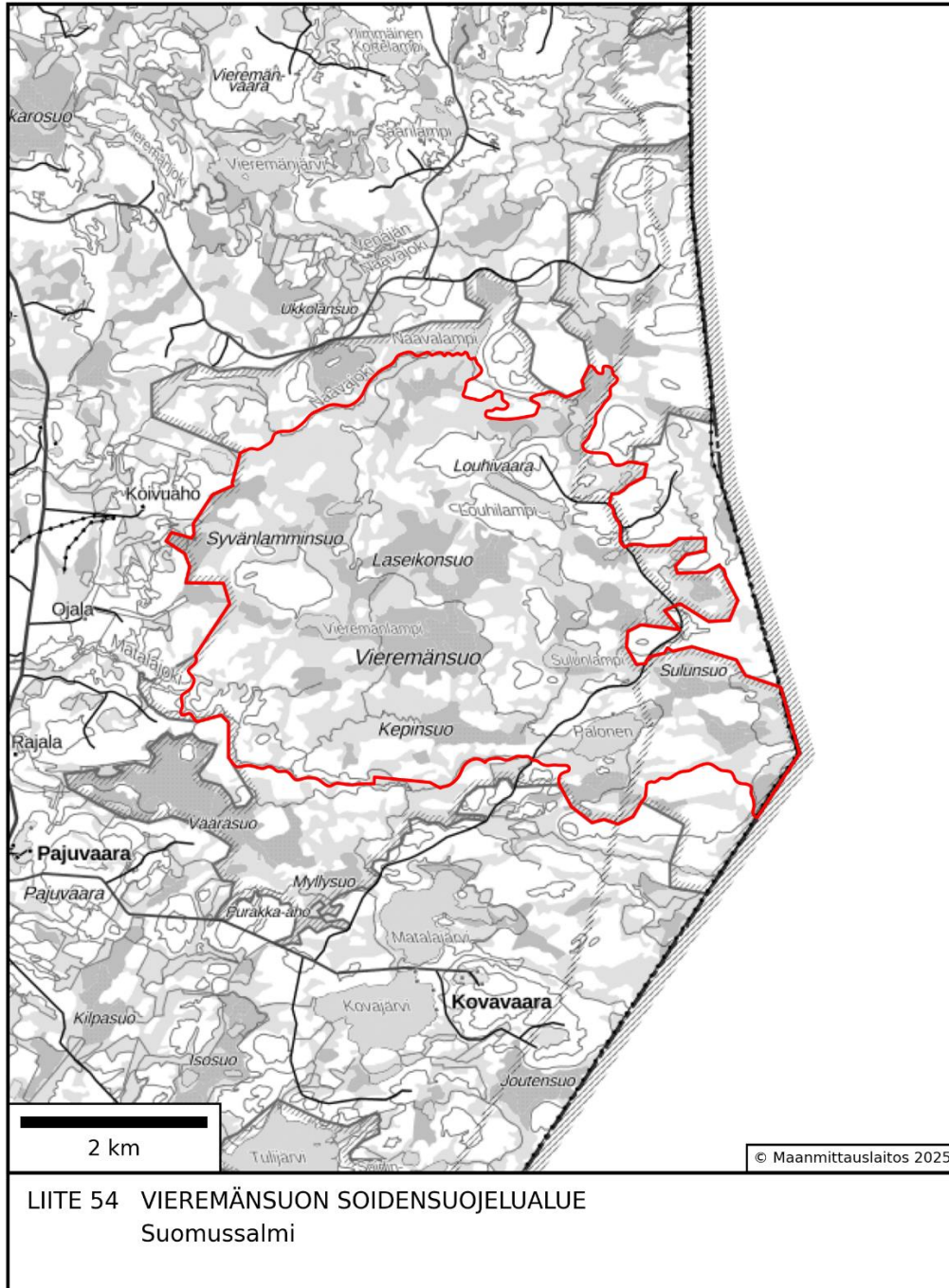

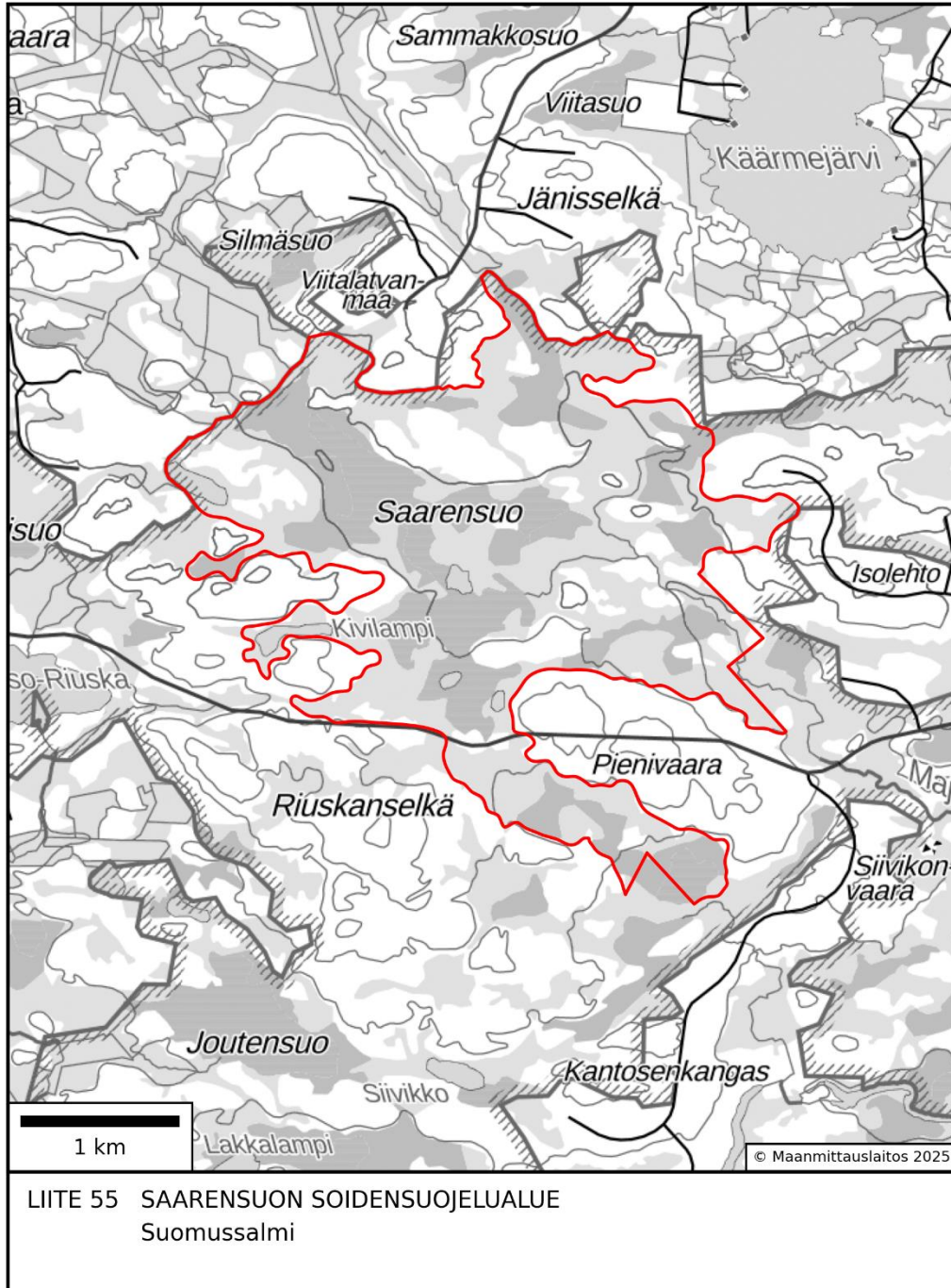

LIITE 51 ISON TILANSUON-HOUSUSUON SOIDENSUOJELUALUE
Puolanka, Utajärvi

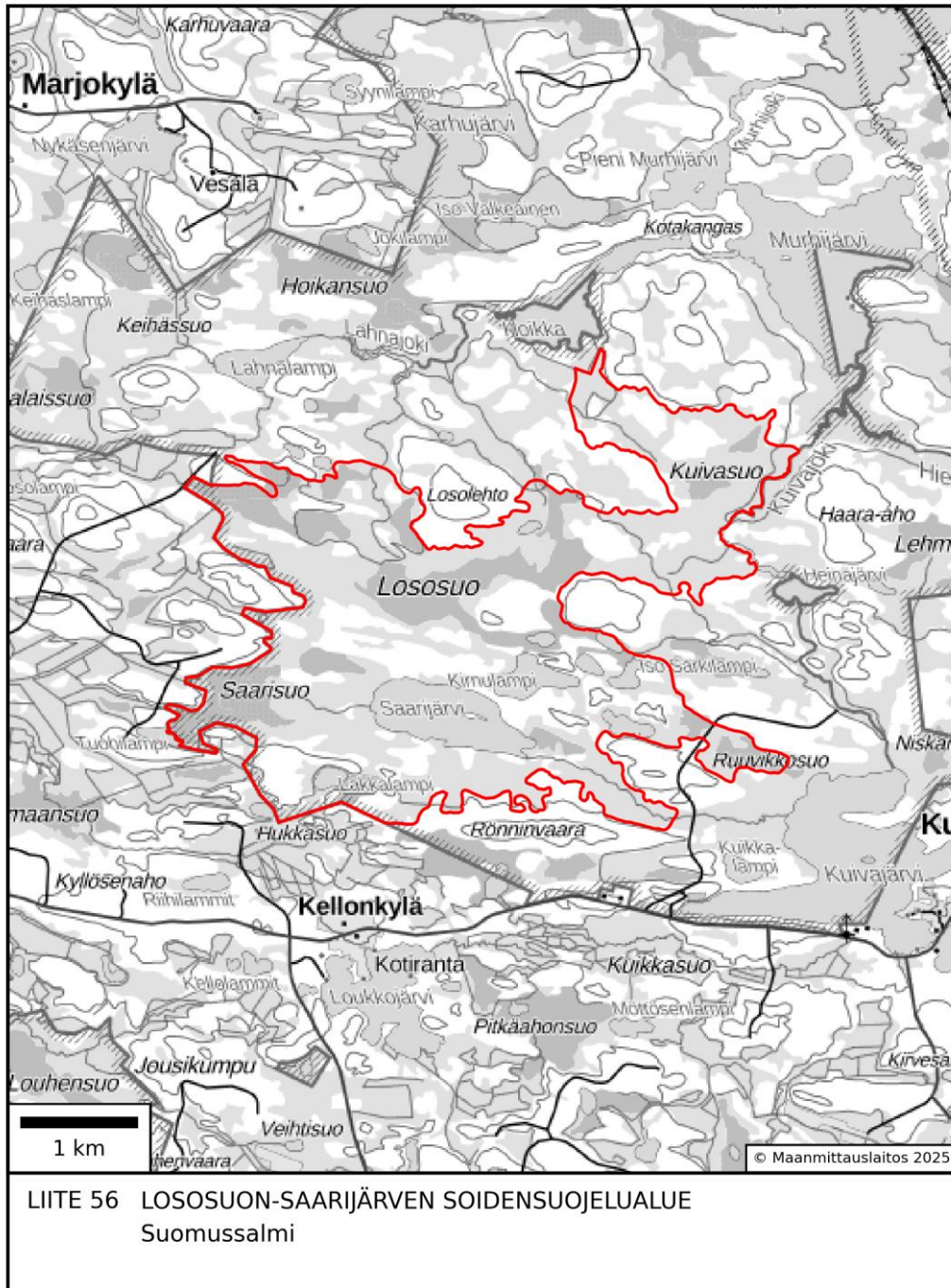

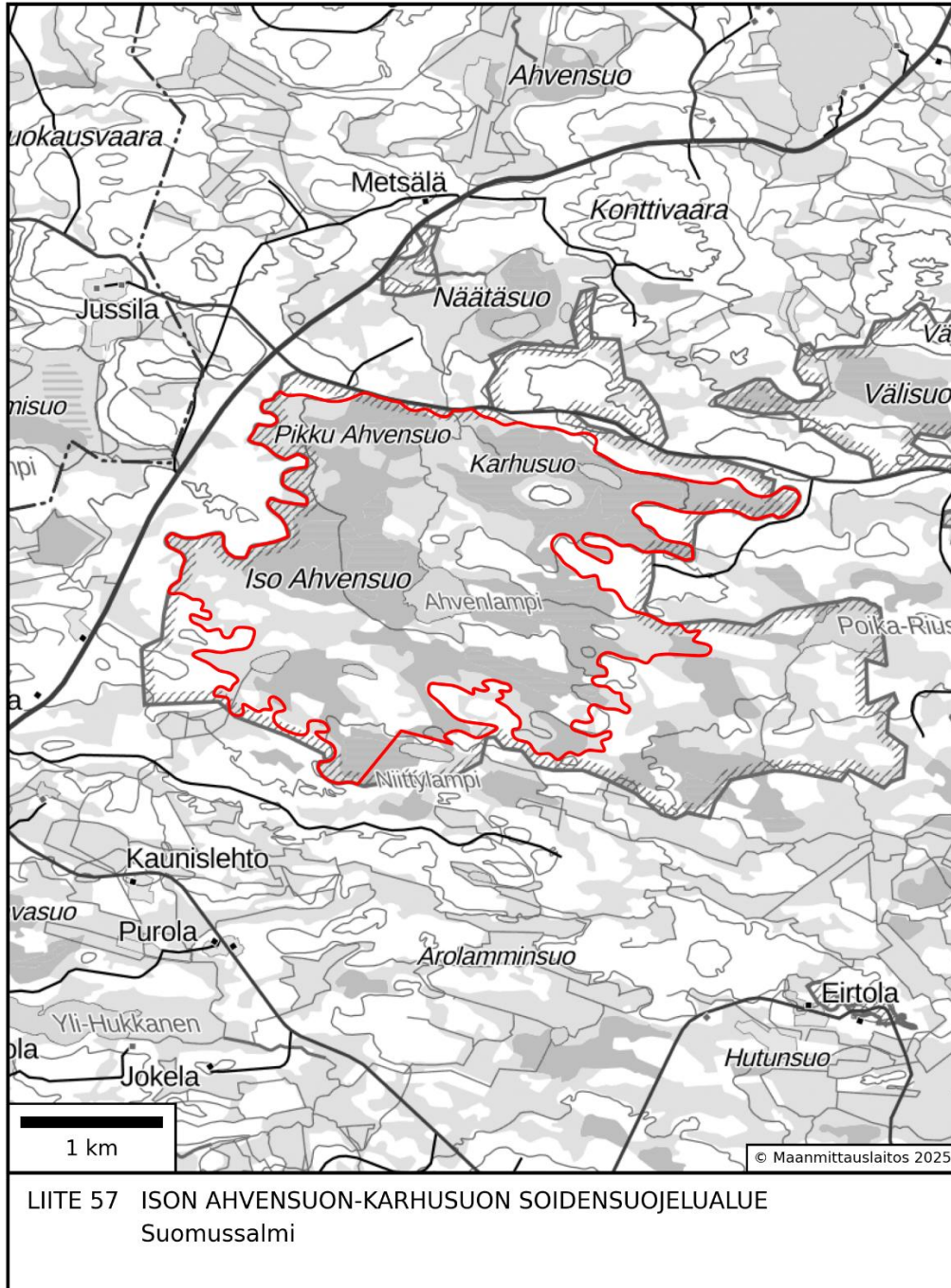

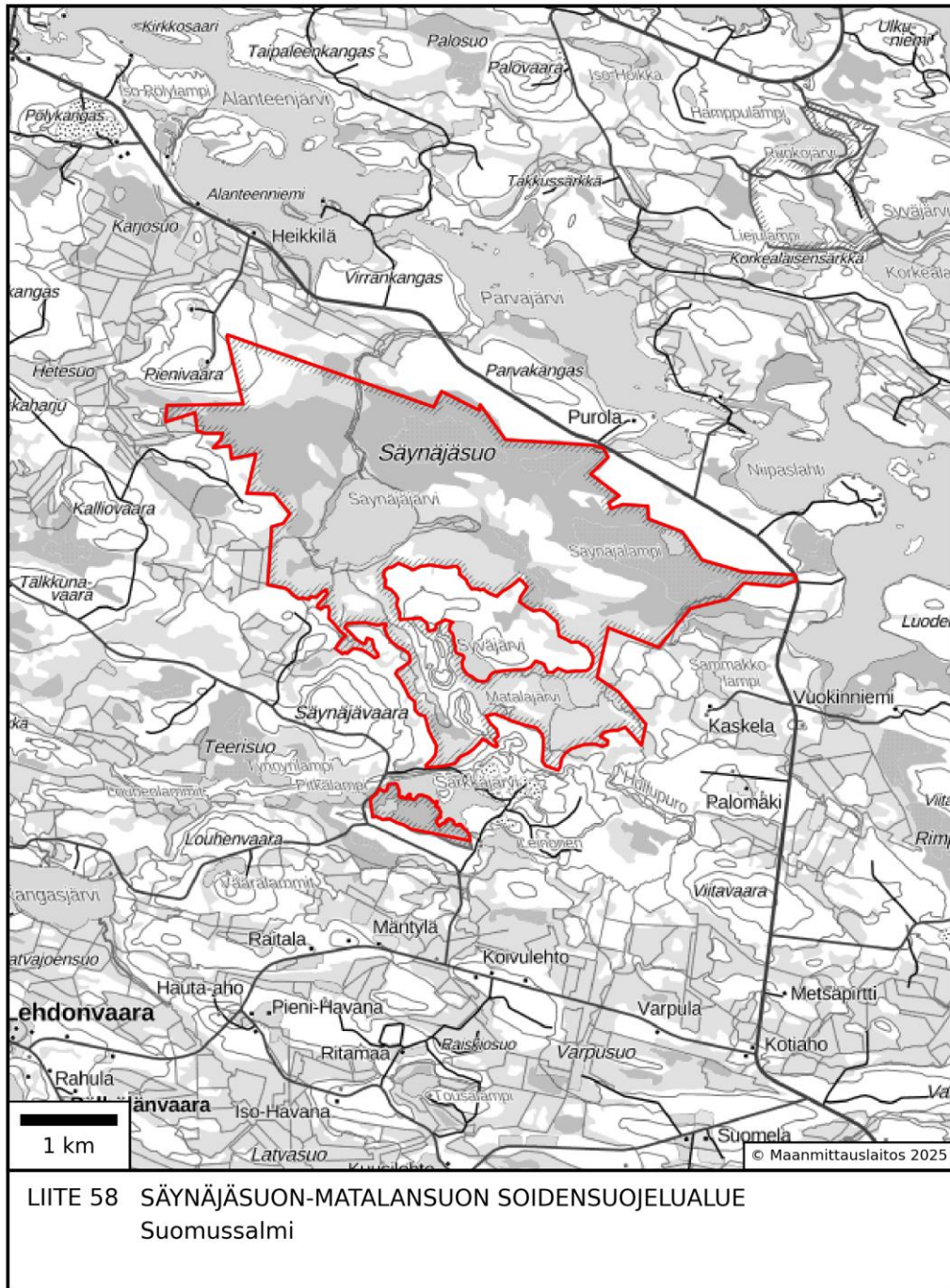

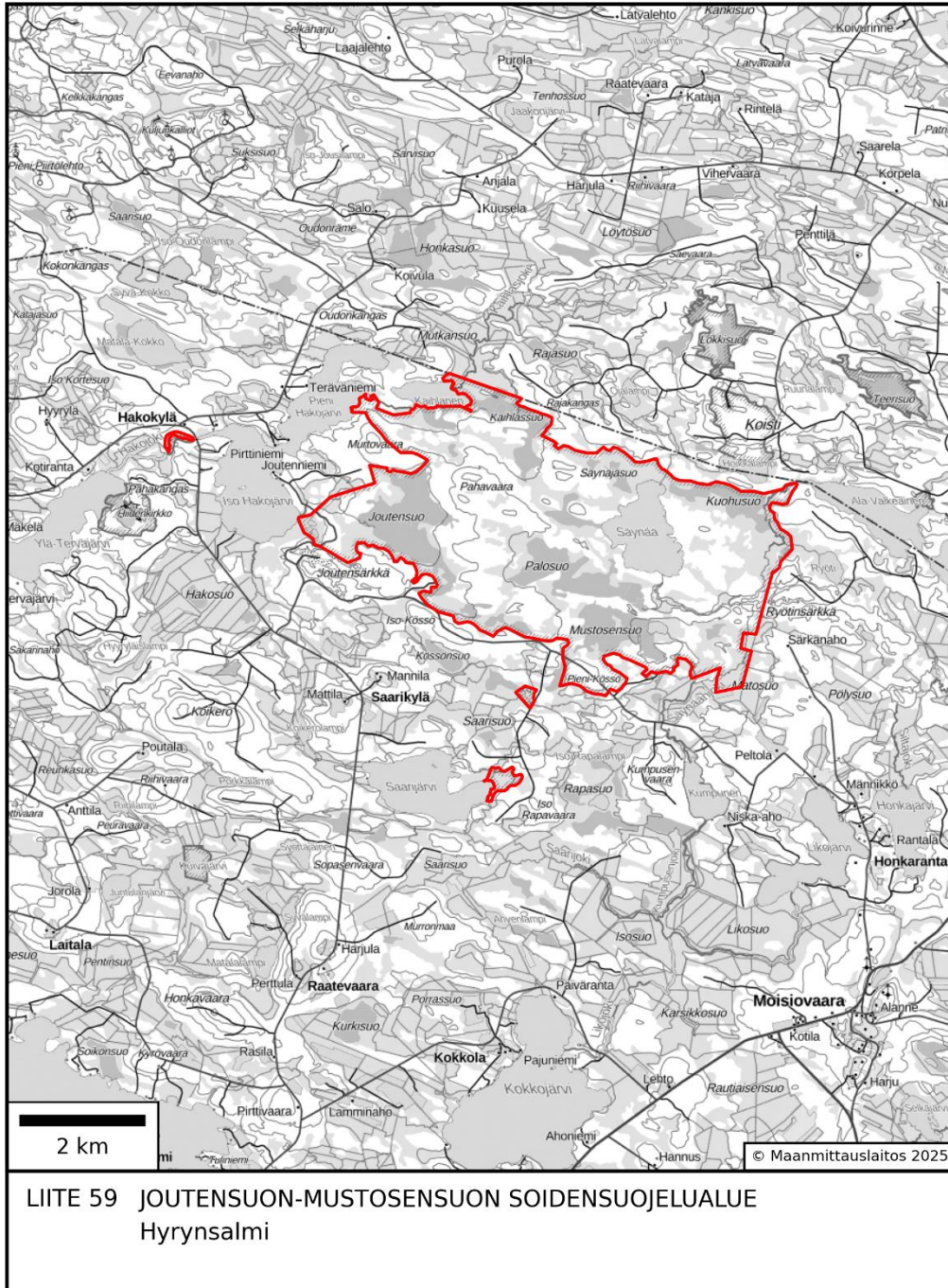
LIITE 55 SAARENSUON SOIDENSUOJELUALUE
Suomussalmi

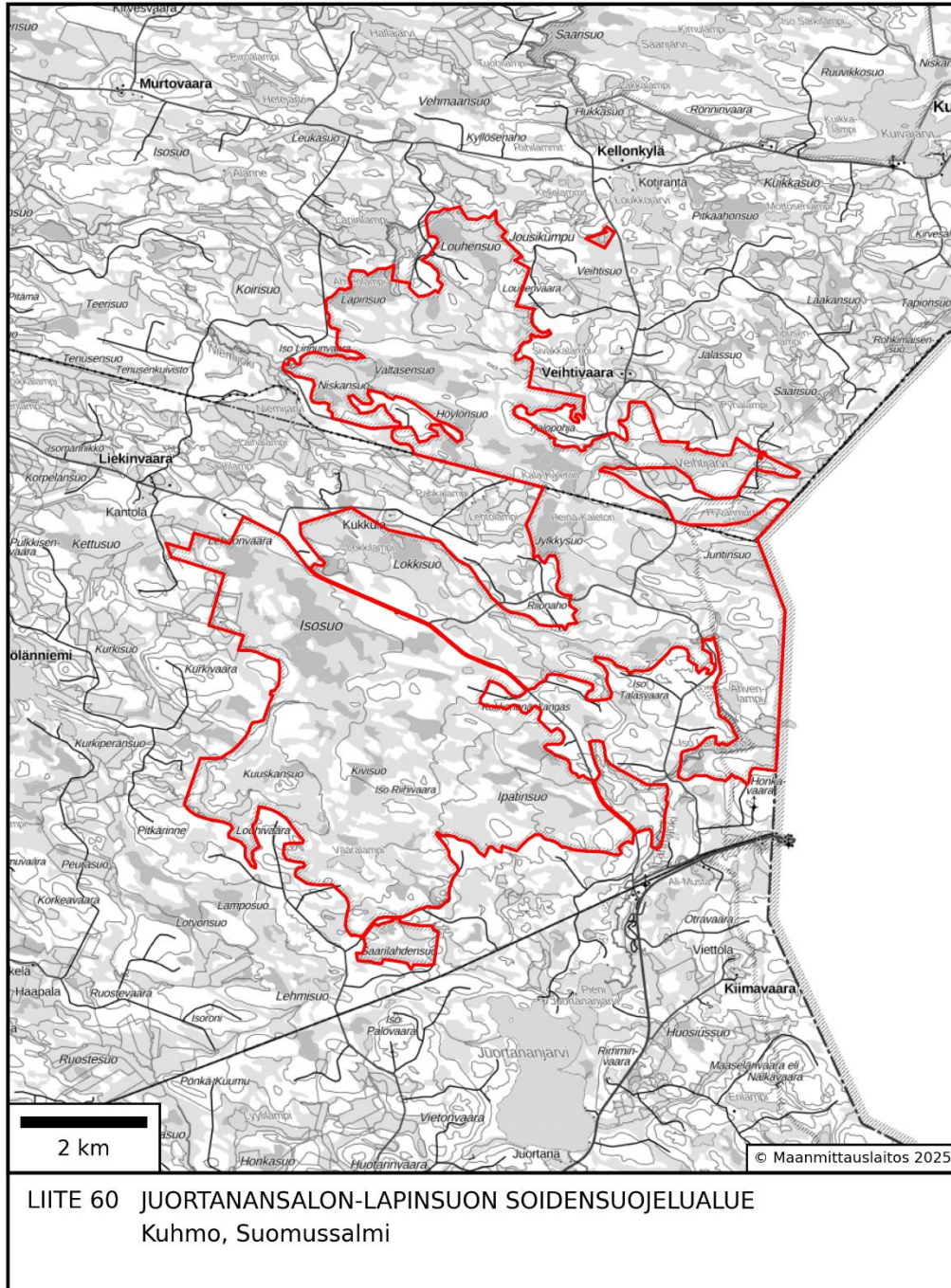

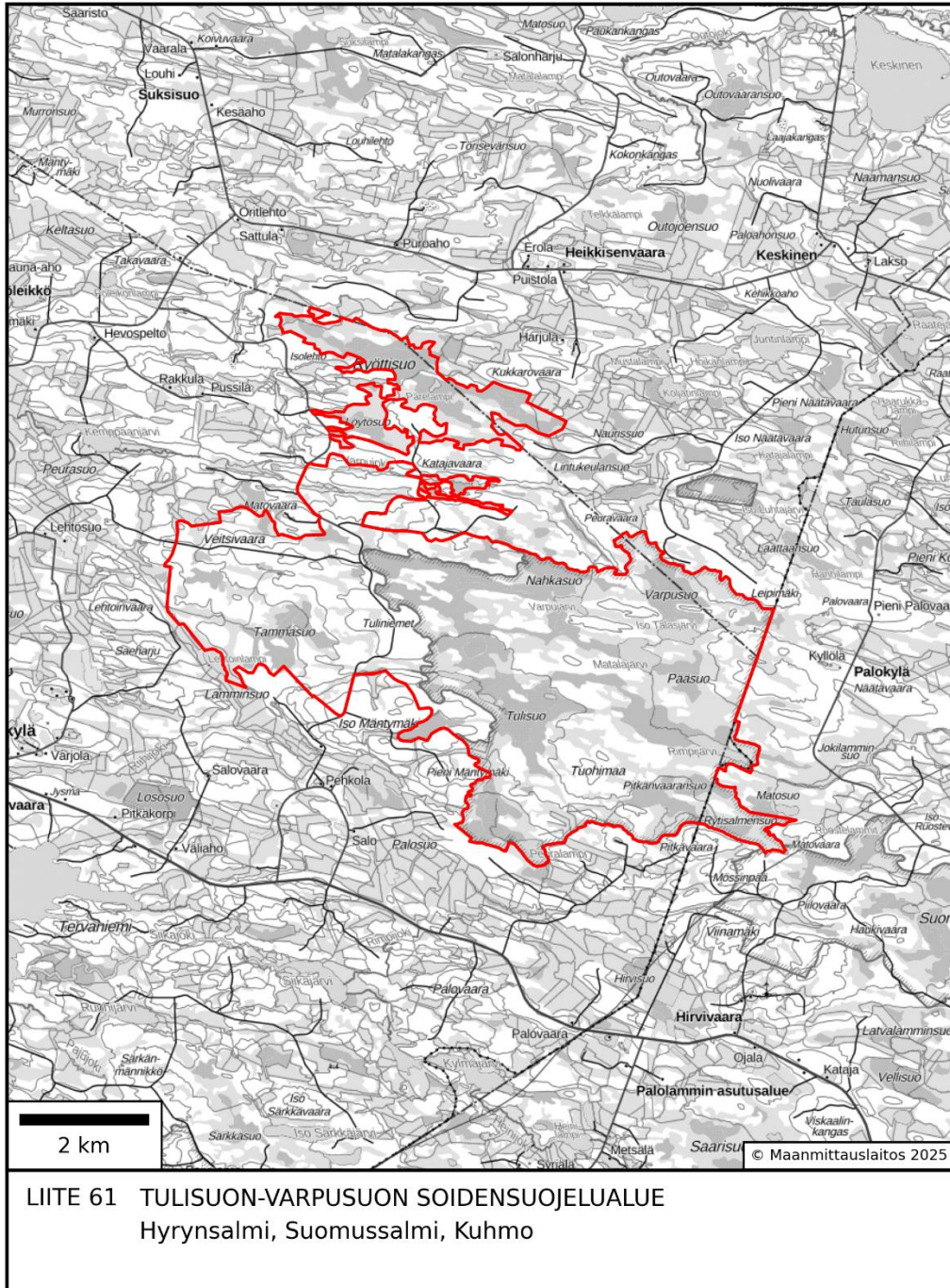

LIITE 58 SÄYNÄJÄSUON-MATALANSUON SOIDENSUOJELUALUE
Suomussalmi

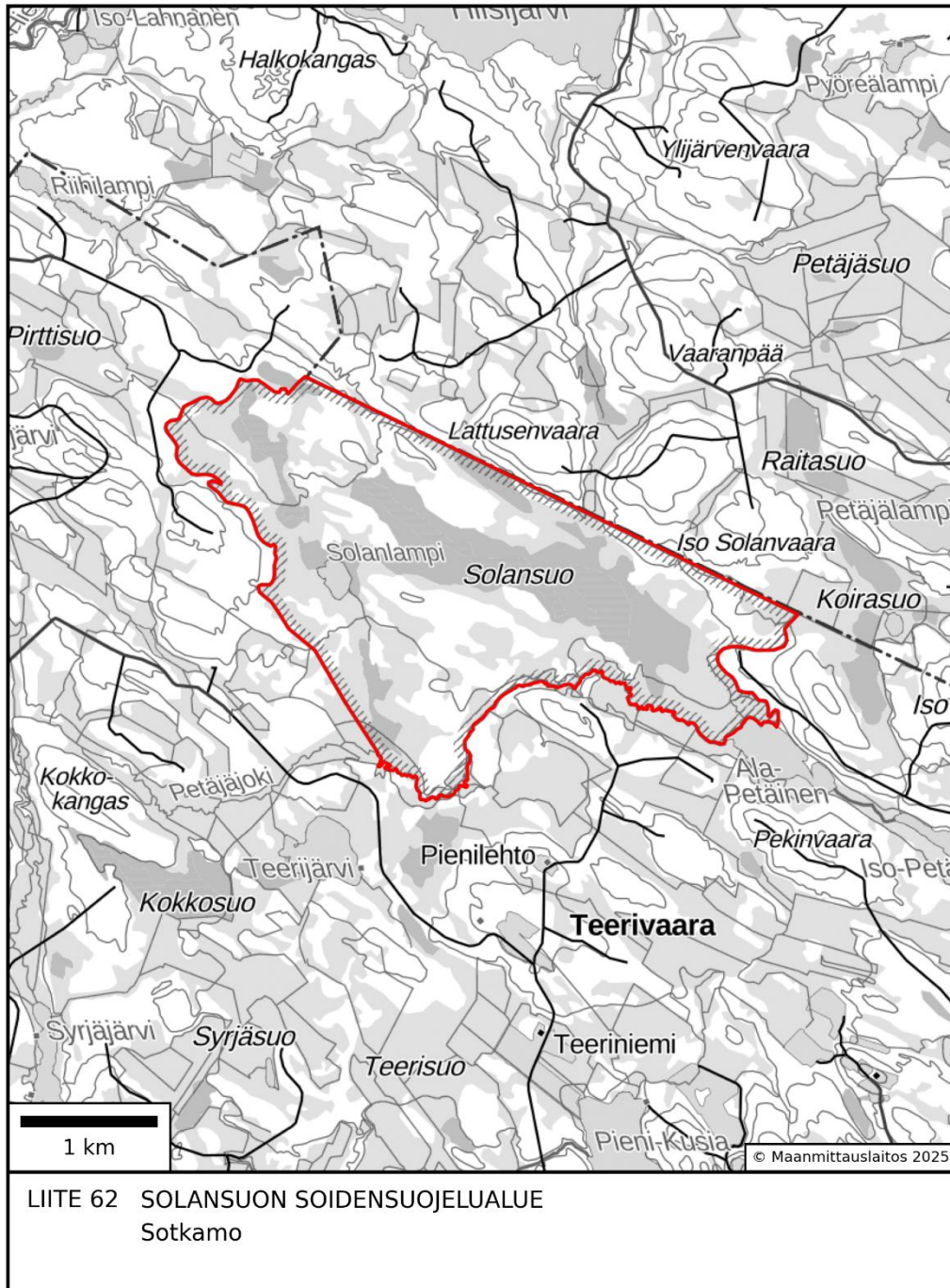

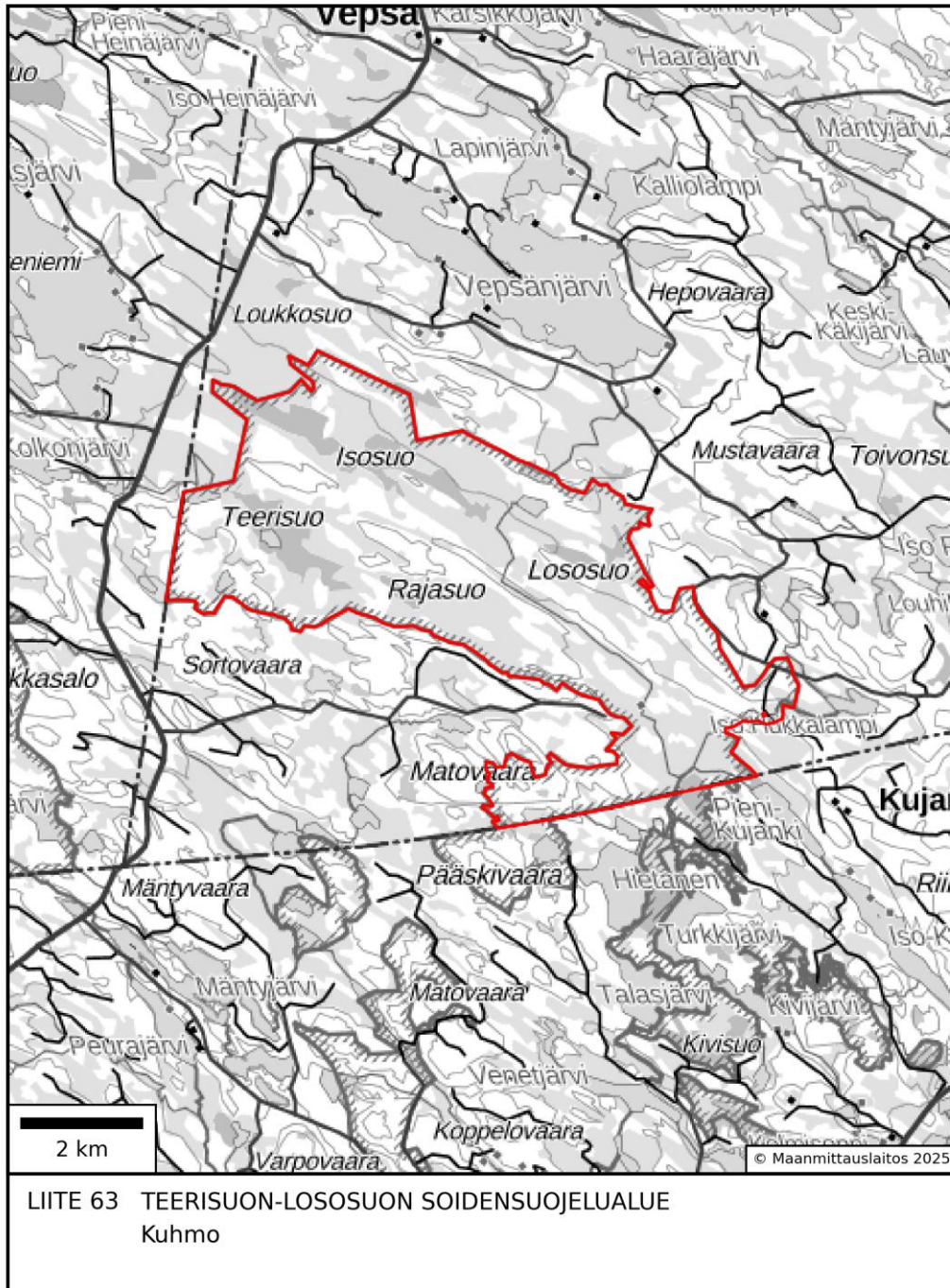
LIITE 59 JOUTENSUON-MUSTOSENSUON SOIDENSUOJELUALUE
Hyrynsalmi

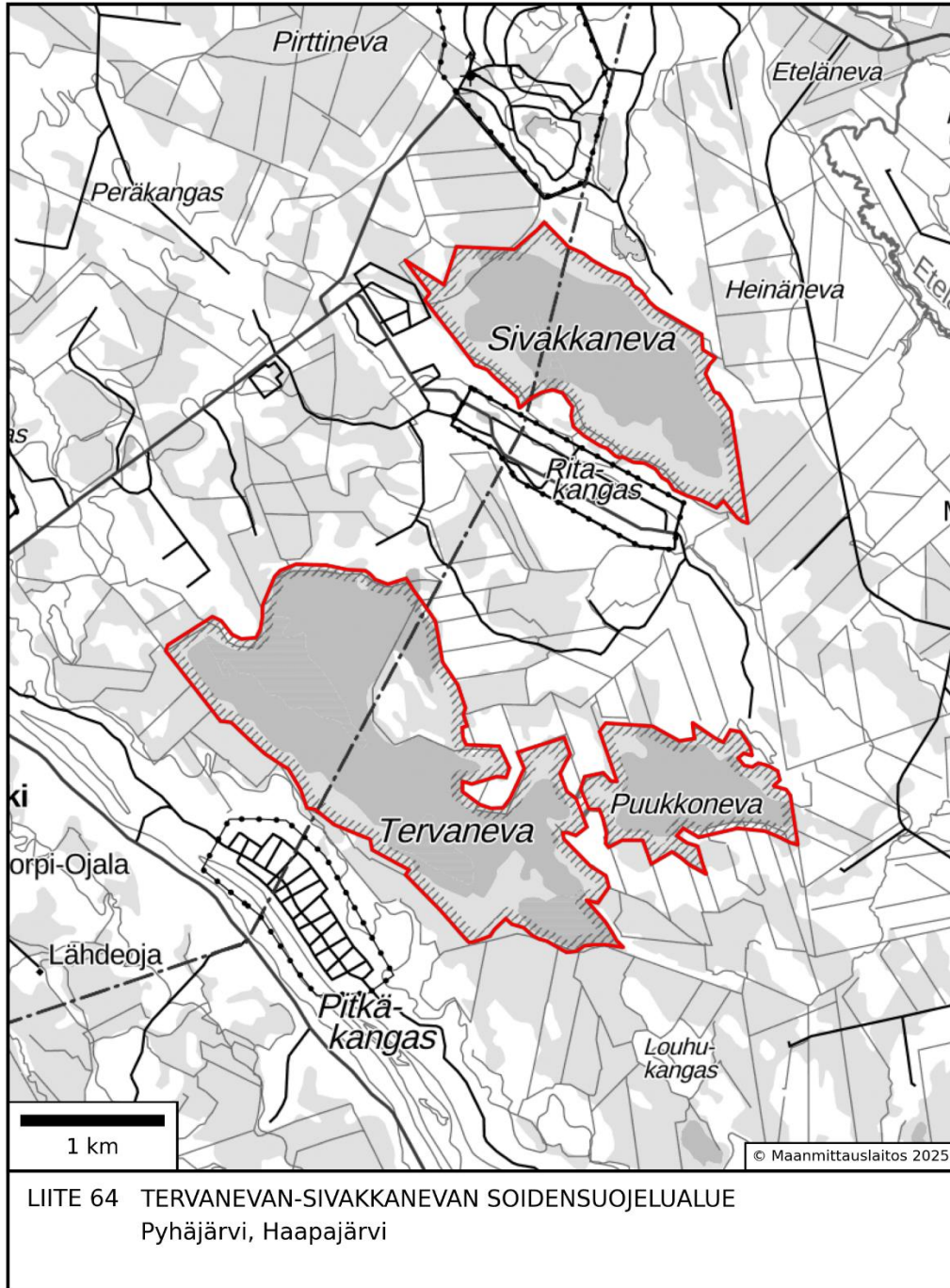

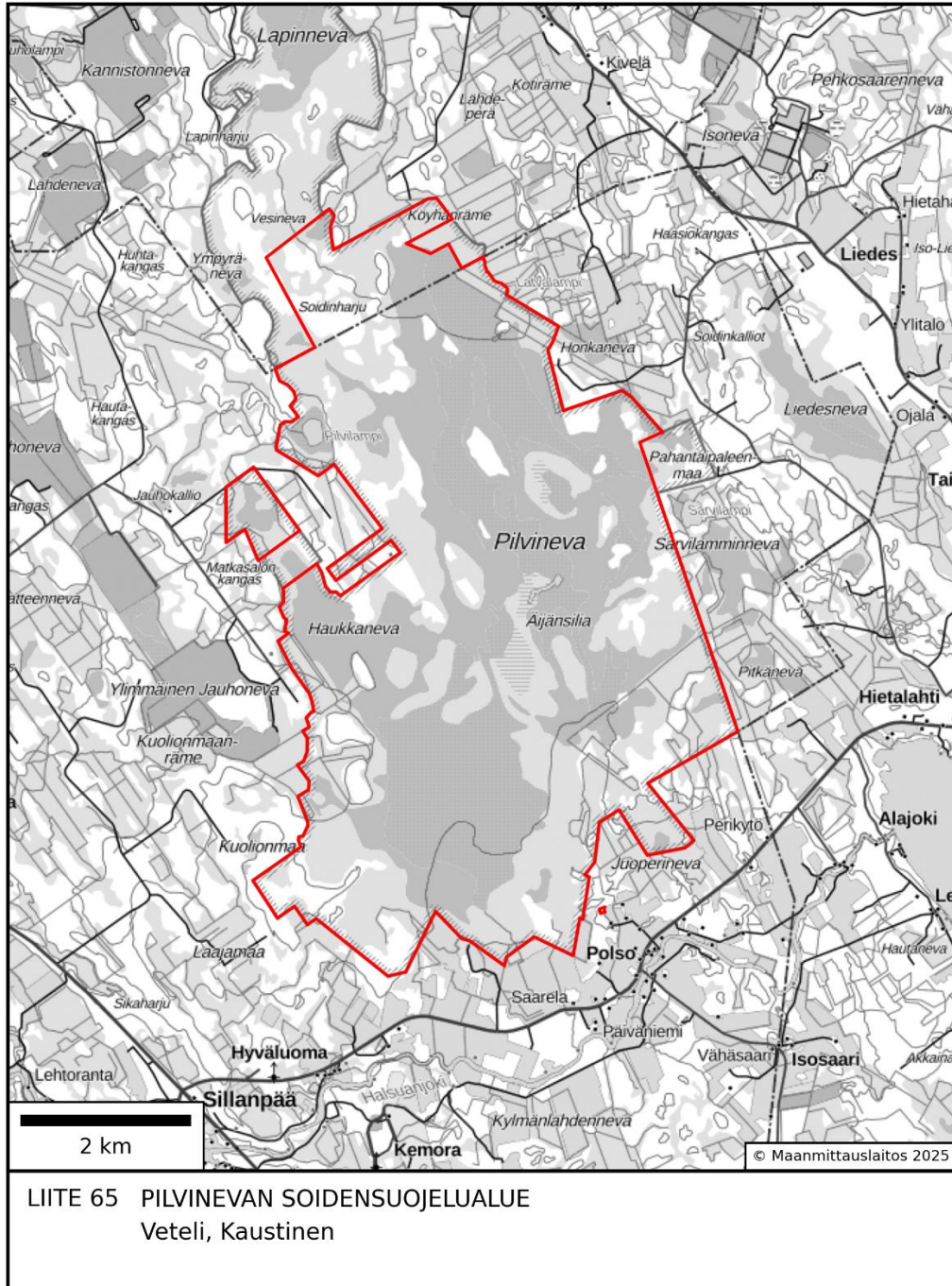

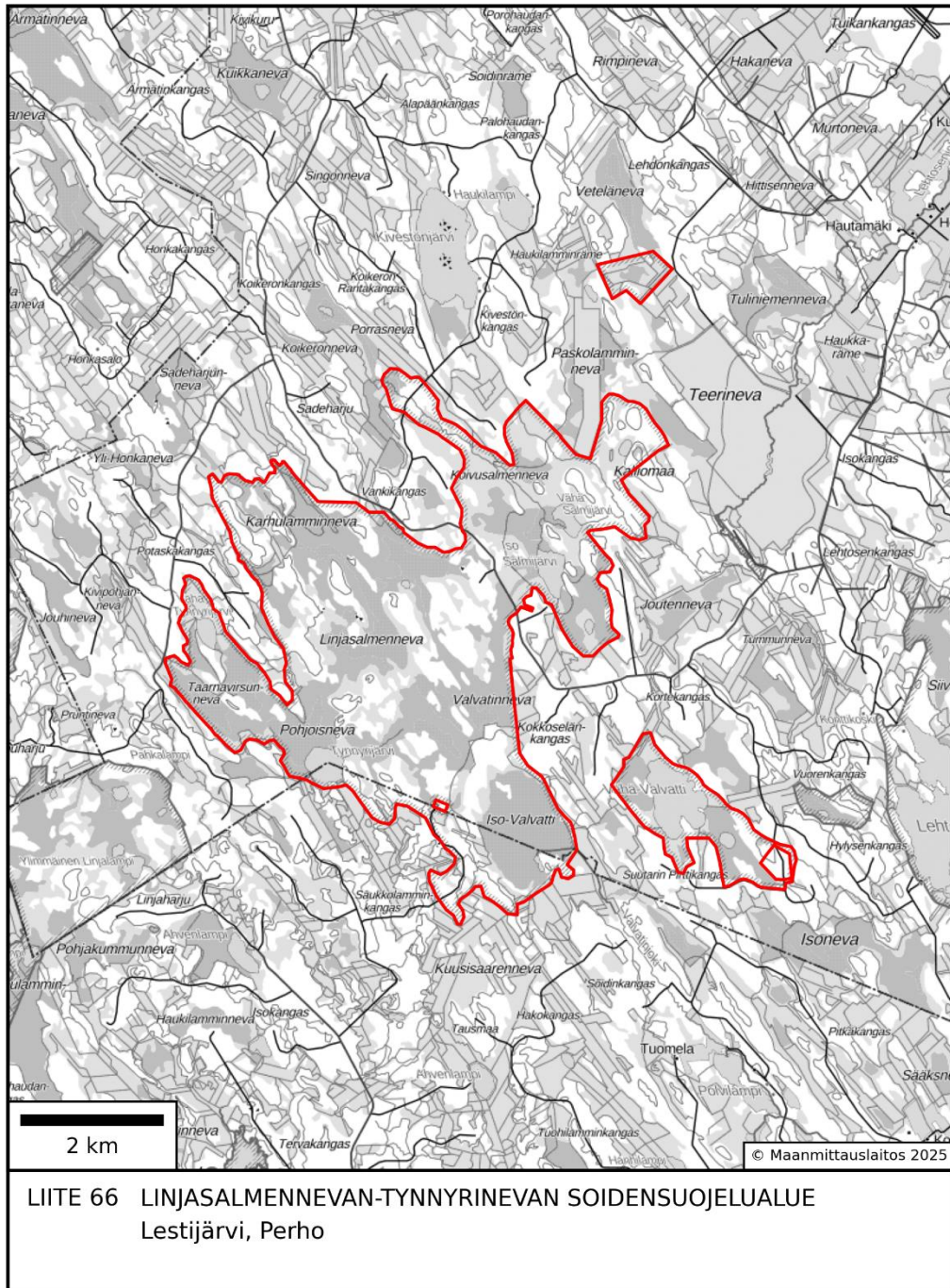
LIITE 61 TULISUON-VARPUSUON SOIDENSUOJELUALUE
Hyrynsalmi, Suomussalmi, Kuhmo

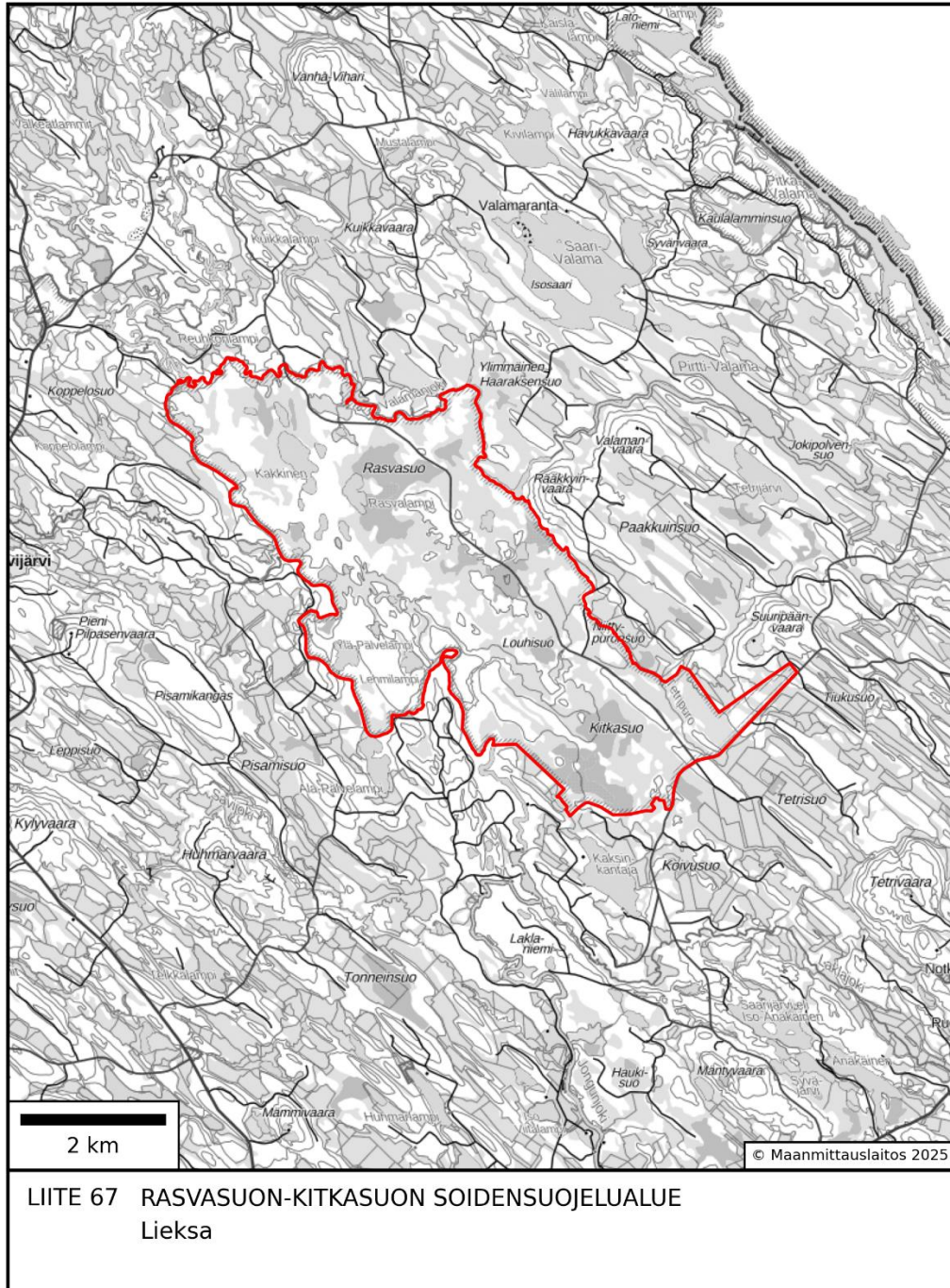

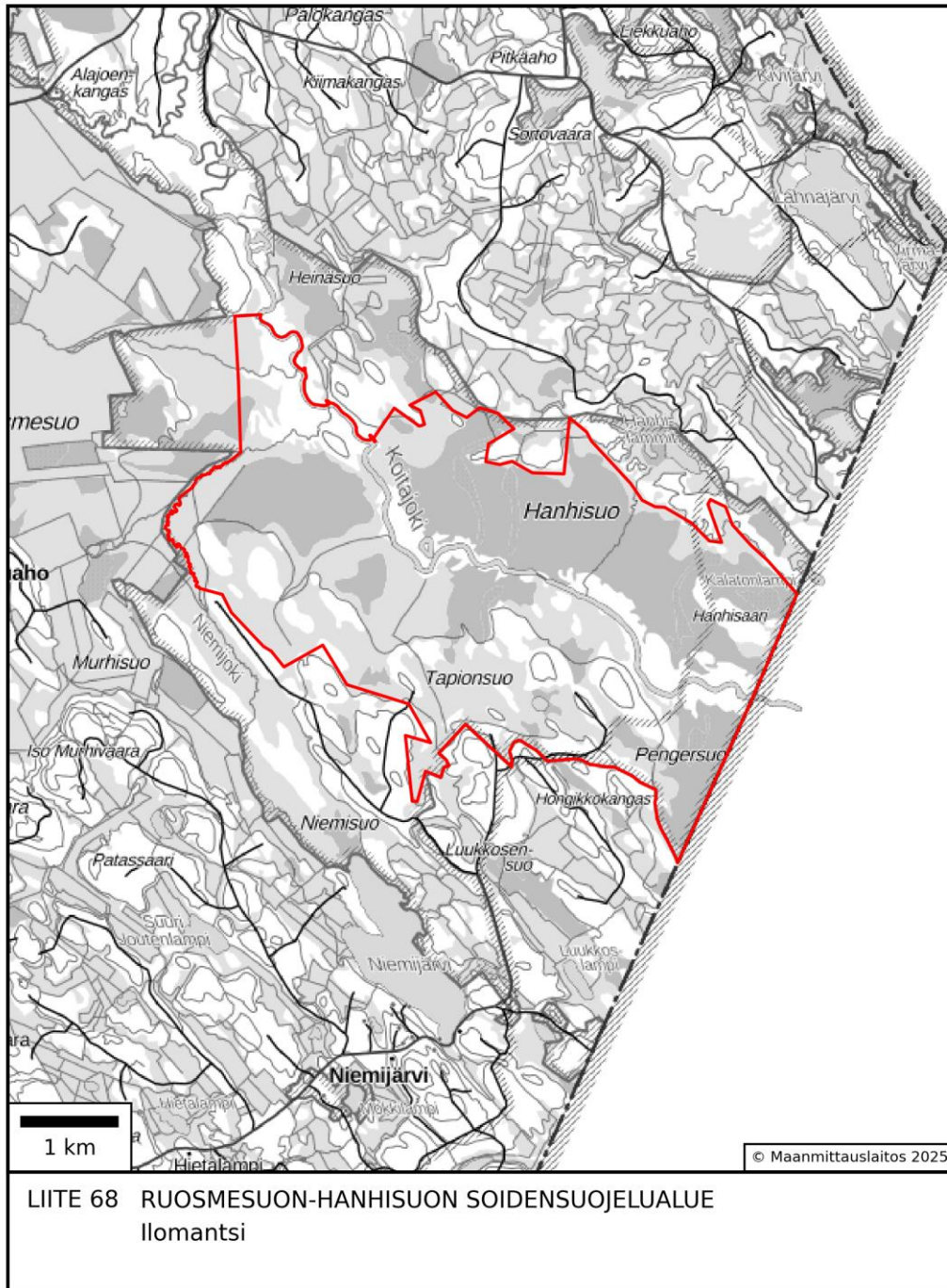

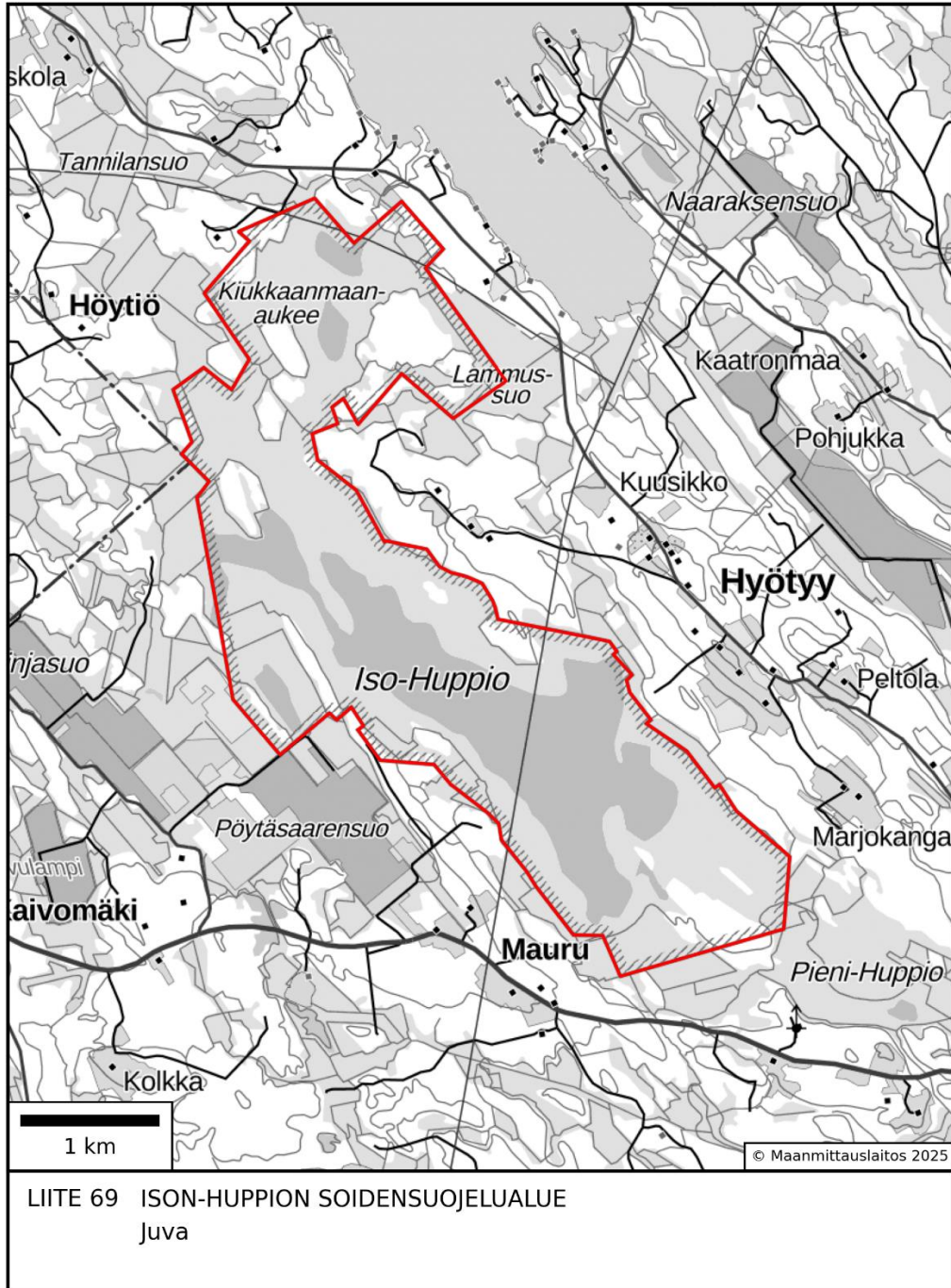

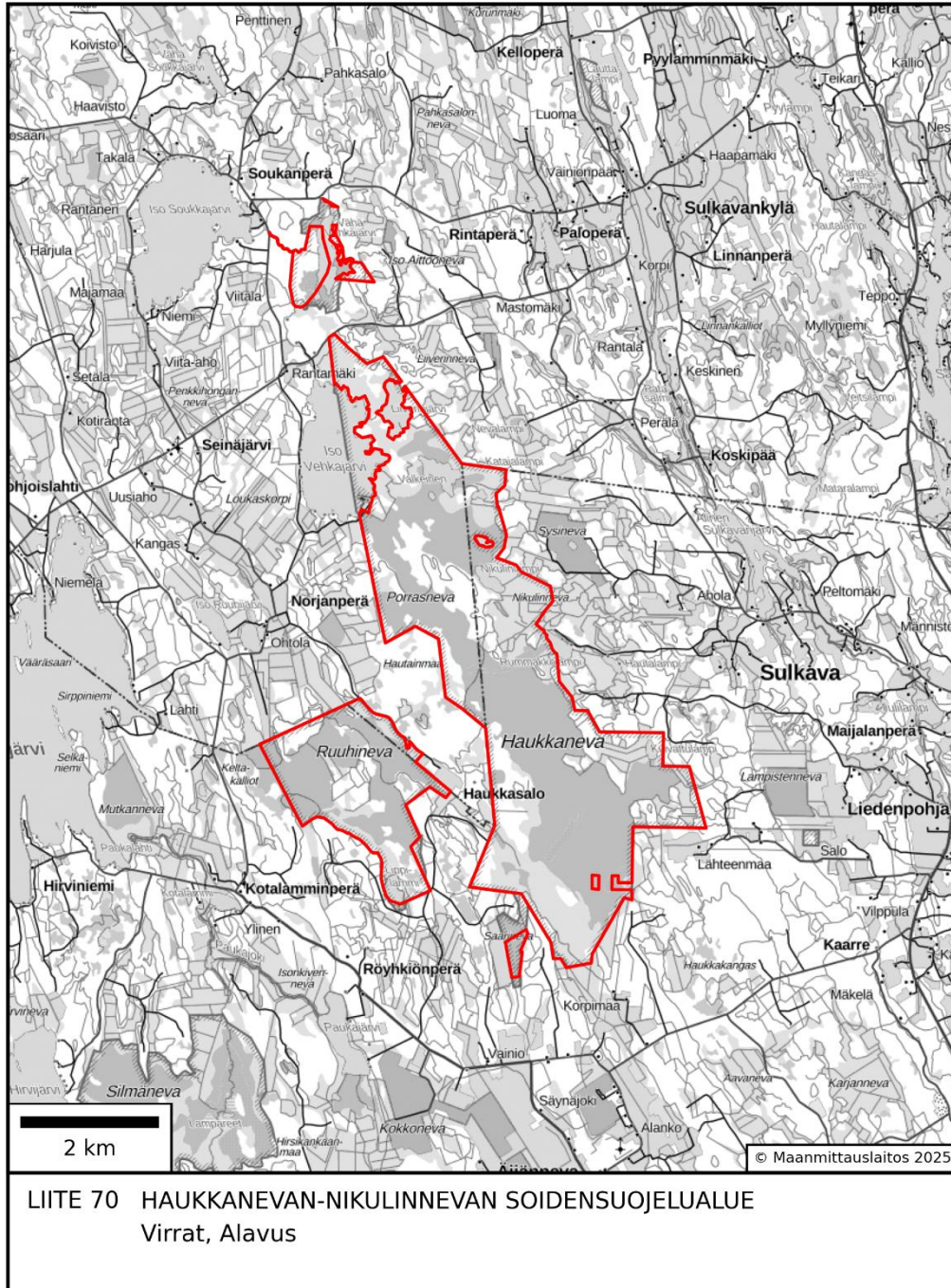

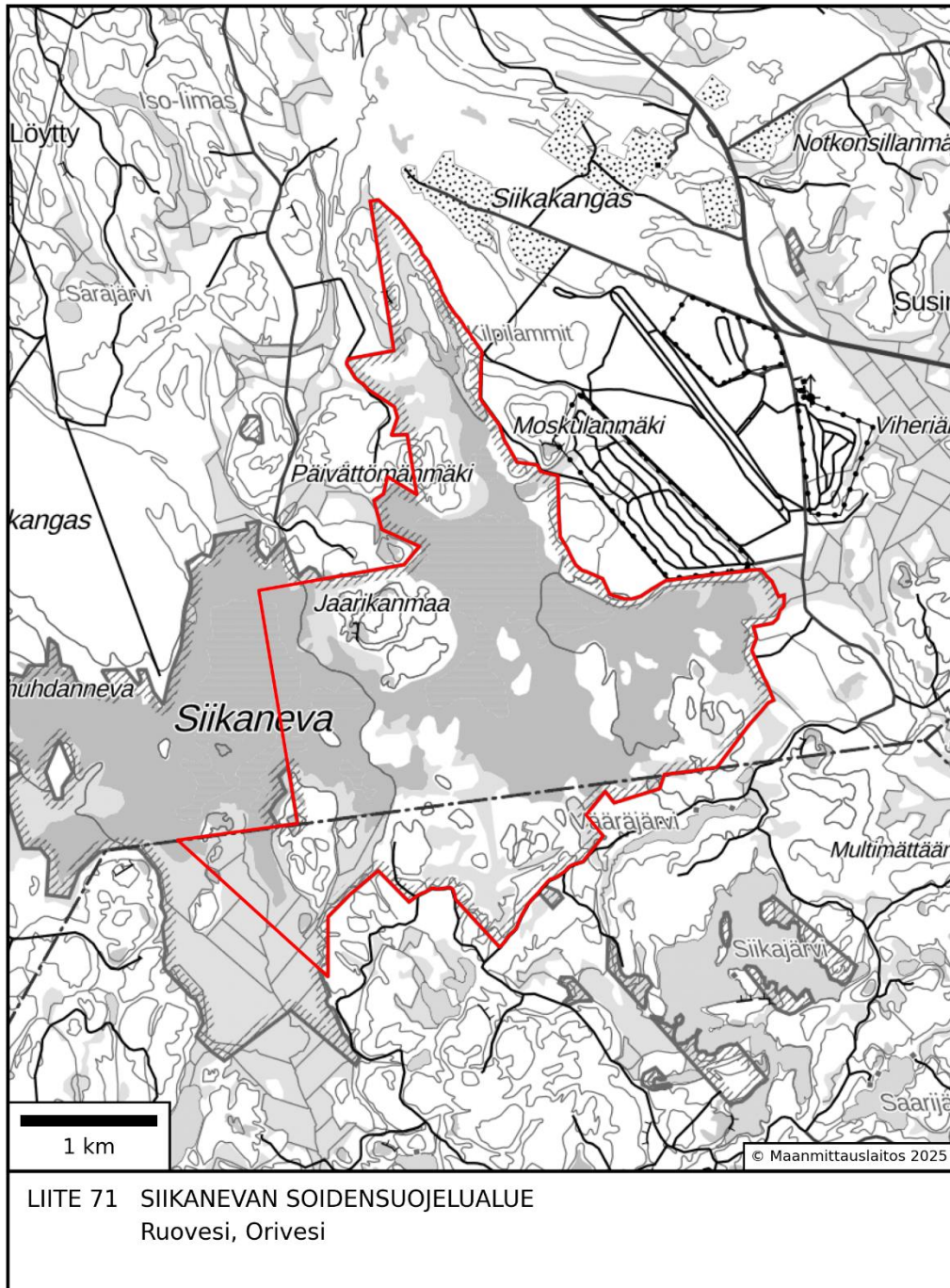

LIITE 70 HAUKKANEVAN-NIKULINNEVAN SOIDENSUOJELUALUE
Virrat, Alavus

Helsingissä xx.xx.202x

Pääministeri

Petteri Orpo

Ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala

LUONNOS

Laki

eräiden valtion omistamien alueiden muodostamisesta soidensuojelualueiksi annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan eräiden valtion omistamien alueiden muodostamisesta soidensuojelualueiksi annetun lain (851/1988) 2–5 §,
muutetaan 1 § ja liitteet 1–71 sekä
lisätään lakiin uusi 1 a–1 b § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

Luonnonsuojelulain (71/23) mukaisiksi erityisiksi suojelualueiksi (soidensuojelualueiksi) muodostetaan seuraavat alueet:

- 1) Lätäsenon–Hietajoen alue, johon kuuluu noin 42 000 hehtaaria valtion omistamia alueita Enontekiön kunnassa (liite 1; alueen rajat on merkitty punaisella katkoviivalla);
- 2) Jietanasvuoman alue, johon kuuluu noin 1 500 hehtaaria valtion omistamia alueita Enontekiön kunnassa (liite 2);
- 3) Pöyrisvuoman alue, johon kuuluu noin 4 000 hehtaaria valtion omistamia alueita Enontekiön kunnassa (liite 3);
- 4) Saaravuoman–Kuoskisenvuoman alue, johon kuuluu noin 16 000 hehtaaria valtion omistamia alueita Enontekiön kunnassa (liite 4);
- 5) Sotkavuoman alue, johon kuuluu noin 2 000 hehtaaria valtion omistamia alueita Enontekiön kunnassa (liite 5);
- 6) Piessuon–Luomusjoen alue, johon kuuluu noin 2 300 hehtaaria valtion omistamia alueita Utsjoen kunnassa (liite 6);
- 7) Pieran Marin jängän alue, johon kuuluu noin 2 400 hehtaarin valtion omistamia alueita Inarin kunnassa (liite 7);

1 §

*Suoluonnon ja sen luontaisen vesitasapainon ja rakennepiirteiden sekä alueilla esiintyvien muiden luontotyyppien, eliölajiston ja linnuston suojelemiseksi sekä retkeilyä, ope-
tusta ja tutkimusta varten muodostetaan vuoden 1923 luonnonsuojelulain (71/1923) mukaisiksi soidensuojelualueiksi seuraavat alu-
eet:*

- 1) Lätäsenon–Hietajoen alue, johon kuuluu noin 43 511 hehtaaria valtion omistamia alueita Enontekiön kunnassa (liite 1; alueen rajat on merkitty punaisella viivalla);
- 2) Jietanasvuoman alue, johon kuuluu noin 1 511 hehtaaria valtion omistamia alueita Enontekiön kunnassa (liite 2);
- 3) Pöyrisvuoman alue, johon kuuluu noin 4 221 hehtaaria valtion omistamia alueita Enontekiön kunnassa (liite 3);
- 4) Saaravuoman–Kuoskisenvuoman alue, johon kuuluu noin 15 847 hehtaaria valtion omistamia alueita Enontekiön kunnassa (liite 4);
- 5) Sotkavuoman alue, johon kuuluu noin 2 264 hehtaaria valtion omistamia alueita Enontekiön kunnassa (liite 5);
- 6) Piessuon–Luomusjoen alue, johon kuuluu noin 2 547 hehtaaria valtion omistamia alueita Utsjoen kunnassa (liite 6);
- 7) Pieran Marin jängän alue, johon kuuluu noin 2 643 hehtaaria valtion omistamia alueita Inarin kunnassa (liite 7);

8) Sammuttijängän–Vaijoenjängän alue, johon kuuluu noin 48 000 hehtaaria valtion omistamia alueita Utsjoen ja Inarin kunnissa (liite 8);

9) Terstojängän alue, johon kuuluu noin 2 300 hehtaaria valtion omistamia alueita Inarin kunnassa (liite 9);

10) Hanhijängän–Pierkivaaranjängän alue, johon kuuluu noin 3 800 hehtaaria valtion omistamia alueita Inarin kunnassa (liite 10);

11) Raakevuoman–Vuossijängän alue, johon kuuluu noin 6 700 hehtaaria valtion omistamia alueita Kittilän kunnassa (liite 11);

12) Naatsukka-aavan alue, johon kuuluu noin 8 900 hehtaaria valtion omistamia alueita Kittilän ja Sodankylän kunnissa (liite 12);

13) Siukatanjärvien alue, johon kuuluu noin 1 700 hehtaaria valtion omistamia alueita Kittilän kunnassa (liite 13);

14) Loukisen latvasoiden alue, johon kuuluu noin 4 300 hehtaaria valtion omistamia alueita Kittilän kunnassa (liite 14);

15) Kuortanonvuoman–Saivinvuoman alue, johon kuuluu noin 5 700 hehtaaria valtion omistamia alueita Kittilän kunnassa (liite 15);

16) Leppävuoman–Murtovuoman alue, johon kuuluu noin 2 000 hehtaaria valtion omistamia alueita Kittilän kunnassa (liite 16);

17) Silmäsvuoman alue, johon kuuluu noin 1 800 hehtaaria valtion omistamia alueita Kittilän kunnassa (liite 17);

18) Mustaojan–Nunaravuoman alue, johon kuuluu noin 1 100 hehtaaria valtion omistamia alueita Kittilän kunnassa (liite 18);

19) Tollovuoman–Vasanvuoman alue, johon kuuluu noin 2 300 hehtaaria valtion omistamia alueita Kittilän kunnassa (liite 19);

20) Ahvenvuoman alue, johon kuuluu noin 1 400 hehtaaria valtion omistamia alueita Kittilän kunnassa (liite 20);

21) Näätävuoman–Sotkavuoman alue, johon kuuluu noin 5 000 hehtaaria valtion omistamia alueita Kittilän kunnassa (liite 21);

22) Teuravuoman–Kivijärvenvuoman alue, johon kuuluu noin 5 000 hehtaaria valtion omistamia alueita Kolarin kunnassa (liite 22);

8) Sammuttijängän–Vaijoenjängän alue, johon kuuluu noin 52 803 hehtaaria valtion omistamia alueita Utsjoen ja Inarin kunnissa (liite 8);

9) Terstojängän alue, johon kuuluu noin 2 307 hehtaaria valtion omistamia alueita Inarin kunnassa (liite 9);

10) Hanhijängän–Pierkivaaranjängän alue, johon kuuluu noin 4 429 hehtaaria valtion omistamia alueita Inarin kunnassa (liite 10);

11) Raakevuoman–Vuossijängän alue, johon kuuluu noin 6 770 hehtaaria valtion omistamia alueita Kittilän kunnassa (liite 11);

12) Naatsukka-aavan alue, johon kuuluu noin 8 631 hehtaaria valtion omistamia alueita Kittilän ja Sodankylän kunnissa (liite 12);

13) Siukatanjärvien alue, johon kuuluu noin 2 187 hehtaaria valtion omistamia alueita Kittilän kunnassa (liite 13);

14) Loukisen latvasoiden alue, johon kuuluu noin 5 828 hehtaaria valtion omistamia alueita Kittilän kunnassa (liite 14);

15) Kuortanonvuoman–Saivinvuoman alue, johon kuuluu noin 9 565 hehtaaria valtion omistamia alueita Kittilän kunnassa (liite 15);

16) Leppävuoman–Murtovuoman alue, johon kuuluu noin 2 145 hehtaaria valtion omistamia alueita Kittilän kunnassa (liite 16);

17) Silmäsvuoman alue, johon kuuluu noin 2 984 hehtaaria valtion omistamia alueita Kittilän kunnassa (liite 17);

18) Mustaojan–Nunaravuoman alue, johon kuuluu noin 2 020 hehtaaria valtion omistamia alueita Kittilän kunnassa (liite 18);

19) Tollovuoman–Vasanvuoman alue, johon kuuluu noin 3 135 hehtaaria valtion omistamia alueita Kittilän kunnassa (liite 19);

20) Ahvenvuoman alue, johon kuuluu noin 2 334 hehtaaria valtion omistamia alueita Kittilän kunnassa (liite 20);

21) Näätävuoman–Sotkavuoman alue, johon kuuluu noin 10 612 hehtaaria valtion omistamia alueita Kittilän ja Sodankylän kunnissa (liite 21);

22) Teuravuoman–Kivijärvenvuoman alue, johon kuuluu noin 6 062 hehtaaria valtion omistamia alueita Kolarin kunnassa (liite 22);

23) Juustovuoman alue, johon kuuluu noin 770 hehtaaria valtion omistamia alueita Kolarin kunnassa (liite 23);

24) Sieppijängän–Pieruvuoman alue, johon kuuluu noin 1 000 hehtaaria valtion omistamia alueita Kolarin kunnassa (liite 24);

25) Karhuvuoman alue, johon kuuluu noin 540 hehtaaria valtion omistamia alueita Kolarin kunnassa (liite 25);

26) Sota-aavan alue, johon kuuluu noin 2 900 hehtaaria valtion omistamia alueita Sodankylän kunnassa (liite 26);

27) Vaaranaavan alue, johon kuuluu noin 3 500 hehtaaria valtion omistamia alueita Sodankylän kunnassa (liite 27);

28) Nalka-aavan alue, johon kuuluu noin 900 hehtaaria valtion omistamia alueita Sodankylän kunnassa (liite 28);

29) Pomokairan–Tenniöaavan alue, johon kuuluu noin 44 000 hehtaaria valtion omistamia alueita Sodankylän kunnassa (liite 29);

30) Ilmakkiaavan alue, johon kuuluu noin 650 hehtaaria valtion omistamia alueita Sodankylän kunnassa (liite 30);

31) Viiankiaavan alue, johon kuuluu noin 4 400 hehtaaria valtion omistamia alueita Sodankylän kunnassa (liite 31);

32) Vitsavaaranaavan–Kiekeröselän alue, johon kuuluu noin 1 340 hehtaaria valtion omistamia alueita Sodankylän kunnassa (liite 32);

33) Leviäaavan–Sammalaavan alue, johon kuuluu noin 760 hehtaaria valtion omistamia alueita Sodankylän kunnassa (liite 33);

34) Suikeloaavan alue, johon kuuluu noin 960 hehtaaria valtion omistamia alueita Sodankylän kunnassa (liite 34);

35) Lämsänaavan–Sakkala-aavan alue, johon kuuluu noin 3 800 hehtaaria valtion omistamia alueita Pelkosenniemen ja Savukosken kunnissa (liite 35);

36) Kaarrerämiän–Kellovuotson alue, johon kuuluu noin 3 300 hehtaaria valtion omistamia alueita Savukosken kunnassa (liite 36);

37) Uura-aavan alue, johon kuuluu noin 2 300 hehtaaria valtion omistamia alueita Savukosken kunnassa (liite 37);

23) Juustovuoman alue, johon kuuluu noin 998 hehtaaria valtion omistamia alueita Kolarin kunnassa (liite 23);

24) Sieppijängän–Pieruvuoman alue, johon kuuluu noin 1 414 hehtaaria valtion omistamia alueita Kolarin kunnassa (liite 24);

25) Karhuvuoman alue, johon kuuluu noin 1 093 hehtaaria valtion omistamia alueita Kolarin kunnassa (liite 25);

26) Sota-aavan alue, johon kuuluu noin 3 117 hehtaaria valtion omistamia alueita Sodankylän kunnassa (liite 26);

27) Vaaranaavan alue, johon kuuluu noin 3 481 hehtaaria valtion omistamia alueita Sodankylän kunnassa (liite 27);

28) Nalka-aavan alue, johon kuuluu noin 1 542 hehtaaria valtion omistamia alueita Sodankylän kunnassa (liite 28);

29) Pomokairan–Tenniöaavan alue, johon kuuluu noin 45 827 hehtaaria valtion omistamia alueita Sodankylän kunnassa (liite 29);

30) Ilmakkiaavan alue, johon kuuluu noin 1 037 hehtaaria valtion omistamia alueita Sodankylän kunnassa (liite 30);

31) Viiankiaavan alue, johon kuuluu noin 6 347 hehtaaria valtion omistamia alueita Sodankylän kunnassa (liite 31);

32) Vitsavaaranaavan–Kiekeröselän alue, johon kuuluu noin 1 792 hehtaaria valtion omistamia alueita Sodankylän kunnassa (liite 32);

33) Leviäaavan–Sammalaavan alue, johon kuuluu noin 1 510 hehtaaria valtion omistamia alueita Sodankylän kunnassa (liite 33);

34) Suikeloaavan alue, johon kuuluu noin 1 010 hehtaaria valtion omistamia alueita Sodankylän kunnassa (liite 34);

35) Lämsänaavan–Sakkala-aavan alue, johon kuuluu noin 4 210 hehtaaria valtion omistamia alueita Pelkosenniemen ja Savukosken kunnissa (liite 35);

36) Kaarrerämiän–Kellovuotson alue, johon kuuluu noin 3 348 hehtaaria valtion omistamia alueita Savukosken kunnassa (liite 36);

37) Uura-aavan alue, johon kuuluu noin 2 247 hehtaaria valtion omistamia alueita Savukosken kunnassa (liite 37);

38) Joutsenaavan–Kaita-aavan alue, johon kuuluu noin 10 300 hehtaaria valtion omistamia alueita Sallan ja Savukosken kunnissa (liite 38);

39) Löytöjängän–Suksenpaistama-aavan alue, johon kuuluu noin 2 000 hehtaaria valtion omistamia alueita Sallan kunnassa (liite 39);

40) Kätkäaavan–Serrijoen alue, johon kuuluu noin 770 hehtaaria valtion omistamia alueita Pelkosenniemen kunnassa (liite 40);

41) Haikara-aavan–Vitsikko-aavan alue, johon kuuluu noin 1 400 hehtaaria valtion omistamia alueita Kemijärven kaupungissa ja Pelkosenniemen kunnassa (liite 41);

42) Karitunturin alue, johon kuuluu noin 2 300 hehtaaria valtion omistamia alueita Posion kunnassa (liite 42);

43) Mustiaavan–Kaattasjärven alue, johon kuuluu noin 2 900 hehtaaria valtion omistamia alueita Ylitornion kunnassa ja Rovaniemen maalaiskunnassa (liite 43);

44) Saariaavan alue, johon kuuluu noin 2 000 hehtaaria valtion omistamia alueita Simon kunnassa (liite 44);

45) Jänessuon alue, johon kuuluu noin 950 hehtaaria valtion omistamia alueita Kuivaniemen kunnassa (liite 45);

46) Hyöteikönsuon alue, johon kuuluu noin 920 hehtaaria valtion omistamia alueita Kuusamon kunnassa (liite 46);

47) Lapiosuon–Ison Äijönsuon alue, johon kuuluu noin 23 600 hehtaaria valtion omistamia alueita Ranuan ja Pudasjärven kunnissa (liite 47);

48) Kärppäsuon–Räinänsuon alue, johon kuuluu noin 1 250 hehtaaria valtion omistamia alueita Pudasjärven kunnassa (liite 48);

49) Soininsuon alue, johon kuuluu noin 1 500 hehtaaria valtion omistamia alueita Pudasjärven kunnassa (liite 49);

50) Leväsuon–Kärppäsuon alue, johon kuuluu noin 2 050 hehtaaria valtion omistamia alueita Utajärven ja Puolangan kunnissa (liite 50);

51) Ison Tilansuon–Housusuon alue, johon kuuluu noin 3 000 hehtaaria valtion omistamia

38) Joutsenaavan–Kaita-aavan alue, johon kuuluu noin 12 948 hehtaaria valtion omistamia alueita Sallan ja Savukosken kunnissa (liite 38);

39) Löytöjängän–Suksenpaistama-aavan alue, johon kuuluu noin 6 119 hehtaaria valtion omistamia alueita Sallan kunnassa (liite 39);

40) Kätkäaavan–Serrijoen alue, johon kuuluu noin 1 018 hehtaaria valtion omistamia alueita Pelkosenniemen kunnassa (liite 40);

41) Haikara-aavan–Vitsikko-aavan alue, johon kuuluu noin 1 793 hehtaaria valtion omistamia alueita Kemijärven kaupungissa ja Pelkosenniemen kunnassa (liite 41);

42) Karitunturin alue, johon kuuluu noin 2 127 hehtaaria valtion omistamia alueita Posion kunnassa (liite 42);

43) Mustiaavan–Kaattasjärven alue, johon kuuluu noin 3 203 hehtaaria valtion omistamia alueita Ylitornion kunnassa ja Rovaniemen kaupungissa (liite 43);

44) Saariaavan alue, johon kuuluu noin 1 886 hehtaaria valtion omistamia alueita Simon kunnassa (liite 44);

45) Jänessuon alue, johon kuuluu noin 1 287 hehtaaria valtion omistamia alueita Iin kunnassa (liite 45);

46) Hyöteikönsuon alue, johon kuuluu noin 1 130 hehtaaria valtion omistamia alueita Kuusamon kaupungissa (liite 46);

47) Lapiosuon–Ison Äijönsuon alue, johon kuuluu noin 28 594 hehtaaria valtion omistamia alueita Iin ja Ranuan kunnissa ja Pudasjärven kaupungissa (liite 47);

48) Kärppäsuon–Räinänsuon alue, johon kuuluu noin 2 067 hehtaaria valtion omistamia alueita Pudasjärven ja Oulun kaupungeissa (liite 48);

49) Soininsuon alue, johon kuuluu noin 2 559 hehtaaria valtion omistamia alueita Pudasjärven kaupungissa (liite 49);

50) Leväsuon–Kärppäsuon alue, johon kuuluu noin 3 684 hehtaaria valtion omistamia alueita Utajärven ja Puolangan kunnissa (liite 50);

51) Ison Tilansuon–Housusuon alue, johon kuuluu noin 3 467 hehtaaria valtion omistamia

alueita Puolangan ja Utajärven kunnissa (liite 51);

52) Karhunsuon–Viitasuon alue, johon kuuluu noin 1 100 hehtaaria valtion omistamia alueita Utajärven ja Puolangan kunnissa (liite 52);

53) Sarvisuon–Jerusalemisuon alue, johon kuuluu noin 3 700 hehtaaria valtion omistamia alueita Vaalan ja Utajärven kunnissa (liite 53);

54) Vieremänsuon alue, johon kuuluu noin 2 000 hehtaaria valtion omistamia alueita Suomussalmen kunnassa (liite 54);

55) Saarensuon alue, johon kuuluu noin 700 hehtaaria valtion omistamia alueita Suomussalmen kunnassa (liite 55);

56) Lososuon–Saarijärven alue, johon kuuluu noin 1 100 hehtaaria valtion omistamia alueita Suomussalmen kunnassa (liite 56);

57) Ison Ahvensuon–Karhusuon alue, johon kuuluu noin 600 hehtaaria valtion omistamia alueita Suomussalmen kunnassa (liite 57);

58) Säynäjäsuon–Matalansuon alue, johon kuuluu noin 1 000 hehtaaria valtion omistamia alueita Suomussalmen kunnassa (liite 58);

59) Joutensuon–Mustosensuon alue, johon kuuluu noin 1 500 hehtaaria valtion omistamia alueita Hyrynsalmen kunnassa (liite 59);

60) Juortanansalon–Lapinsuon alue, johon kuuluu noin 2 700 hehtaaria valtion omistamia alueita Kuhmon kaupungissa ja Suomussalmen kunnassa (liite 60);

61) Tulisuon–Varpusuon alue, johon kuuluu noin 1 900 hehtaaria valtion omistamia alueita Hyrynsalmen ja Suomussalmen kunnissa sekä Kuhmon kaupungissa (liite 61);

62) Solansuon alue, johon kuuluu noin 660 hehtaaria valtion omistamia alueita Sotkamon kunnassa (liite 62);

63) Teerisuon–Lososuon alue, johon kuuluu noin 2 100 hehtaaria valtion omistamia alueita Kuhmon kaupungissa (liite 63);

64) Tervanevan–Sivakkanevan alue, johon kuuluu noin 570 hehtaaria valtion omistamia alueita Pyhäjärven kunnassa ja Haapajärven kaupungissa (liite 64);

65) Pilvinevan alue, johon kuuluu noin 2 170 hehtaaria valtion omistamia alueita Vetelin ja Kaustisen kunnissa (liite 65);

alueita Puolangan ja Utajärven kunnissa (liite 51);

52) Karhunsuon–Viitasuon alue, johon kuuluu noin 1 106 hehtaaria valtion omistamia alueita Utajärven ja Puolangan kunnissa (liite 52);

53) Sarvisuon–Jerusalemisuon alue, johon kuuluu noin 4 078 hehtaaria valtion omistamia alueita *Puolangan*, Vaalan ja Utajärven kunnissa (liite 53);

54) Vieremänsuon alue, johon kuuluu noin 2 098 hehtaaria valtion omistamia alueita Suomussalmen kunnassa (liite 54);

55) Saarensuon alue, johon kuuluu noin 702 hehtaaria valtion omistamia alueita Suomussalmen kunnassa (liite 55);

56) Lososuon–Saarijärven alue, johon kuuluu noin 1 090 hehtaaria valtion omistamia alueita Suomussalmen kunnassa (liite 56);

57) Ison Ahvensuon–Karhusuon alue, johon kuuluu noin 632 hehtaaria valtion omistamia alueita Suomussalmen kunnassa (liite 57);

58) Säynäjäsuon–Matalansuon alue, johon kuuluu noin 1 126 hehtaaria valtion omistamia alueita Suomussalmen kunnassa (liite 58);

59) Joutensuon–Mustosensuon alue, johon kuuluu noin 2 136 hehtaaria valtion omistamia alueita Hyrynsalmen kunnassa (liite 59);

60) Juortanansalon–Lapinsuon alue, johon kuuluu noin 5 178 hehtaaria valtion omistamia alueita Kuhmon kaupungissa ja Suomussalmen kunnassa (liite 60);

61) Tulisuon–Varpusuon alue, johon kuuluu noin 2 012 hehtaaria valtion omistamia alueita Hyrynsalmen ja Suomussalmen kunnissa sekä Kuhmon kaupungissa (liite 61);

62) Solansuon alue, johon kuuluu noin 654 hehtaaria valtion omistamia alueita Sotkamon kunnassa (liite 62);

63) Teerisuon–Lososuon alue, johon kuuluu noin 3 329 hehtaaria valtion omistamia alueita Kuhmon kaupungissa (liite 63);

64) Tervanevan–Sivakkanevan alue, johon kuuluu noin 691 hehtaaria valtion omistamia alueita Pyhäjärven ja Haapajärven kaupungeissa (liite 64);

65) Pilvinevan alue, johon kuuluu noin 3 270 hehtaaria valtion omistamia alueita Vetelin ja Kaustisen kunnissa (liite 65);

66) Linjasalmennevan–Tynnyrinevan alue, johon kuuluu noin 1 150 hehtaaria valtion omistamia alueita Lestijärven kunnassa (liite 66);

67) Rasvasuon–Kitkasuon alue, johon kuuluu noin 1 450 hehtaaria valtion omistamia alueita Lieksan kaupungissa (liite 67);

68) Ruosmesuon–Hanhisuon alue, johon kuuluu noin 1 800 hehtaaria valtion omistamia alueita Ilomantsin kunnassa (liite 68);

69) Ison-Huppion alue, johon kuuluu noin 510 hehtaaria valtion omistamia alueita Juvan kunnassa (liite 69);

70) Haukkanevan–Nikulinnevan alue, johon kuuluu noin 1 070 hehtaaria valtion omistamia alueita Virtain ja Alavuden kaupungeissa (liite 70);

71) Siikanevan alue, johon kuuluu noin 700 hehtaaria valtion omistamia alueita Ruoveden kunnassa (liite 71).

66) Linjasalmennevan–Tynnyrinevan alue, johon kuuluu noin 2 702 hehtaaria valtion omistamia alueita Lestijärven ja Perhon kunnissa (liite 66);

67) Rasvasuon–Kitkasuon alue, johon kuuluu noin 2 169 hehtaaria valtion omistamia alueita Lieksan kaupungissa (liite 67);

68) Ruosmesuon–Hanhisuon alue, johon kuuluu noin 1 674 hehtaaria valtion omistamia alueita Ilomantsin kunnassa (liite 68);

69) Ison-Huppion alue, johon kuuluu noin 945 hehtaaria valtion omistamia alueita Juvan kunnassa (liite 69);

70) Haukkanevan–Nikulinnevan alue, johon kuuluu noin 2 011 hehtaaria valtion omistamia alueita Virtain ja Alavuden kaupungeissa (liite 70);

71) Siikanevan alue, johon kuuluu noin 963 hehtaaria valtion omistamia alueita Ruoveden kunnassa ja Oriveden kaupungissa (liite 71).

2 §

Soidensuojelualueiden rajat muuta valtionmaata vastaan on määrättävä ja merkittävä maastoon maanmittaustoimituksessa, jossa on soveltavin osin noudatettava, mitä jakolaisa (604/51) on säädetty rajankäynnistä. Alueiden rajat on pyrittävä määräämään mahdollisimman hyvin maastoon soveltuviksi. Rajan paikasta aiheutuvan mahdollisen erimielisyyden ratkaisee valtioneuvosto. Valtioneuvoston ratkaisuun ei saa hakea muutosta valittamalla.

Soidensuojelualueiden rajat on merkittävä siten, että maastoon sijoitetaan riittävä määrä suojelualuetta osoittavia tunnuskilpiä ja rajalinjoilla oleviin puihin tai muihin maamerkkeihin maalataan rajaa ilmaiseva merkki. Tunnuskilvistä ja merkeistä on voimassa, mitä niistä erikseen on määrätty.

3 §

Luonnonsuojelua valvovalla viranomaisella ja luonnonsuojelualueen vartijalla on oikeus ottaa haltuunsa metsästys-, keräily- tai muut välineet, joita on käytetty tai aiotaan käyttää

2 §

Mitä luonnonsuojelulain (9/2023) 49 §:ssä säädetään kielletyistä toiminnoista sekä 50 ja 51 §:ssä ja 52 §:n 5 momentissa rauhoitussäännöksiä koskevista poikkeuksista, sovelletaan myös tässä laissa tarkoitetuilla soidensuojelualueilla.

Sen estämättä, mitä luonnonsuojelulain 49 §:n 1 momentin 5 kohdassa säädetään, saa metsästä metsästyslain (615/1993) 8 §:ssä tarkoitetuissa kunnissa sijaitsevilla soidensuojelualueilla tai niiden osilla sekä Metsähallituksen luvalla perustamistarkoitusta vaarantamatta myös muilla alueilla.

Sen lisäksi, mitä luonnonsuojelulain 50 §:n 1 momentin 6 kohdassa säädetään, poronhoitoalueella sijaitsevilla soidensuojelualueilla saa rakentaa poronhoidon edellyttämiä kämppejä, poroaitoja ja muita rakenteita, ottaa poronhoitoon tarvittavaa puuta sekä tilapäisesti leirytyä ja tehdä avotulen poronhoitoon liittyen.

3 §

Mitä luonnonsuojelulain 55 §:n 3 momentissa säädetään eräiden oikeuksien turvaamisesta, 56 §:ssä liikkumisen rajoittamisesta, 57

Voimassa oleva laki

Ehdotus

vastoin soidensuojelualueella noudatettavia säännöksiä tai määräyksiä. Sama haltuunotto-oikeus koskee myös soidensuojelualueelta luvattomasti pyydettyjä eläimiä ja luvattomasti otettuja kasveja sekä kaikkea muuta sellaista, mitä alueelta on kielletty ottamasta tai siellä käyttämästä.

§:ssä luonnonsuojelualan hoito- ja käyttösuunnitelmasta, 58 §:ssä järjestyssäännöstä valtion luonnonsuojelualueella, 59 §:ssä luonnonsuojelualan rajojen määrittämisestä ja merkitsemisestä, 60 §:ssä alueen liittämistä valtion luonnonsuojelualueeseen sekä 133 §:ssä haltuunotto-oikeudesta, sovelletaan myös tässä laissa tarkoitetuilla soidensuojelualueilla.

4 §

Jos sellainen alue, joka ei ole valtion omistuksessa, mutta joka sijaitsee tällä lailla perustetun soidensuojelualan rajojen sisällä, siirtyy valtion omistukseen, luetaan se asianomaiseen soidensuojelualueeseen kuuluvaksi.

Jos sellainen alue, joka rajoittuu tällä lailla perustettuun soidensuojelualueeseen, siirtyy valtion omistukseen, se voidaan ympäristöministeriön päätöksellä liittää asianomaiseen soidensuojelualueeseen.

5 §

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

4 §

(kumotaan)

5 §

(kumotaan)

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20